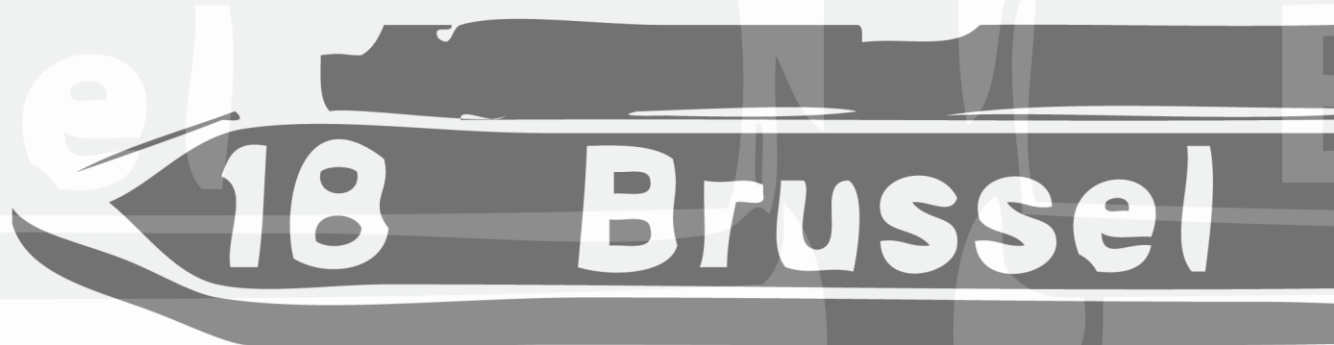

Brussels Informatie-, Documentatie- en
Onderzoekscentrum

Financieringsnota Vlaamse Rand
BRIO WORKING PAPER 4 – 2019

Rembert De Blander – Dimokritos Kavadias

SAMENVATTING

In deze nota gaan we na wat de stand van zaken is inzake de financiering van de Vlaamse Rand. In eerste instantie gaan we na hoe de bevolking van de 13 gemeenten van de Vlaamse Rand zich verhoudt tot de bevolking in de rest van Vlaanderen. Vervolgens schatten we de verhouding van de Vlaamse uitgaven in de Vlaamse Rand versus de uitgaven buiten de Vlaamse Rand. Tenslotte gaan we voor een aantal specifieke beleidsdomeinen na of de noden in de Vlaamse Rand verschillen van deze in de rest van Vlaanderen. We splitsen al deze vergelijkingen uit, in enerzijds een vergelijking ten opzichte van de centrumsteden en anderzijds een vergelijking ten opzichte van de rest van de Vlaamse gemeenten.

INHOUD

1	Inleiding	5
2	De bevolking in de Vlaamse Rand	6
2.1	Volledige bevolking.....	6
2.2	Bevolking per deelcluster	9
3	Actuele uitgaven.....	13
3.1	Bevolking in de Vlaamse Rand	14
3.1.1	Vergelijking met de VGzC	14
3.1.2	Vergelijking met de CS	15
3.2	Financiering totaal.....	17
3.2.1	Vergelijking met de VGzC	18
3.2.2	Vergelijking met de CS	19
3.3	Beleidsdomeinen	21
3.3.1	Algemene financiering	21
3.3.2	Mobiliteit.....	25
3.3.3	Natuur en milieubeheer	29
3.3.4	Veiligheidszorg	33
3.3.5	Ondernemen en werken	37
3.3.6	Wonen en ruimtelijke ordening	41
3.3.7	Cultuur en vrije tijd	45
3.3.8	Leren en onderwijs.....	49
3.3.9	Zorg en opvang.....	53

4	Noden	57
4.1	Mobiliteitsnood	57
4.1.1	Vergelijking met de VGzC	58
4.1.2	Vergelijking met de CS	60
4.2	Integratienood	61
4.2.1	Vergelijking met de VGzC	62
4.2.2	Vergelijking met de CS	63
4.3	Veiligheidsnood	65
4.3.1	Vergelijking met de VGzC	65
4.3.2	Vergelijking met de CS	67
4.4	Armoedenood	69
4.4.1	Vergelijking met de VGzC	70
4.4.2	Vergelijking met de CS	71
5	Conclusie	74
6	Bibliografie	75

1 INLEIDING

Het Brussels Informatie, Documentatie- en Onderzoekscentrum BRIO heeft zich de voorbije twee jaren gebogen over de financiering van Brussel, alsook van de Vlaamse Rand. Het thema van de Brusselse financiering past binnen onderzoek naar de institutionele context van Brussel. De Vlaamse Rand blijft echter voor dergelijk onderzoek vooralsnog een blinde vlek. In een bevraging van zowel de burgemeesters uit de Rand als maatschappelijke stakeholders bleek dat een groot deel van de ervaren noden en problemen sterke overeenkomsten vertoonden met bredere stedelijke problemen, ten gevolge van de nabijheid van Brussel (Kavadias et al., 2018). Dit bracht BRIO ertoe om een korte stand van zaken op te maken betreffende de financiering en noden van de Rand. Dit laat toe te begrijpen waarom er misschien wel andere noden zijn. Concreet betekent dit dat we een antwoord zoeken op de vragen: wat is het aandeel van de bevolking van de Vlaamse Rand in het aandeel van de totale Vlaamse bevolking.

Deze nota gaat in eerste instantie na hoe de bevolking van de Vlaamse Rand zich verhoudt tot de bevolking in de rest van Vlaanderen. De Rand is immers onderhevig aan een demografische evolutie die eerder vergelijkbaar is met een stedelijke context.

In tweede instantie kijken we naar de potentiële budgettaire implicaties. Meer specifiek willen we berekenen hoeveel geld er naar de Vlaamse Rand zou vloeien indien dit aandachtsgebied naar verhouding van de bevolking zou gefinancierd worden. Dit betekent dat we een pro-rata verrekening simuleren. Wat zouden de gevolgen zijn voor de uitgaven voor de Rand als we rekening zouden houden met de reële demografische situatie?

In de derde plaats proberen we de huidige financiering van de Rand in context te plaatsen. Om dit te bekomen splitsen we de financiële stromen van de Vlaamse overheid op in drie delen, m.n. de stromen voor de Rand, de stromen voor de centrumsteden en de stromen voor de rest van Vlaanderen. Hier dienen we op te merken dat het gaat over schattingen gebaseerd op de financiële stromen van de Vlaamse overheid naar de Vlaamse steden en gemeenten. Dit impliceert dat alles wat niet in de gemeentebegrotingen verschijnt onder de radar blijft (bv. een gedeelte van mobiliteit en onderwijs).

Dit laat ons toe om de Rand zowel te vergelijken met de centrumsteden als met de andere Vlaamse steden en gemeenten. We vergelijken met de rest van Vlaanderen zonder de centrumsteden, aangezien de randgemeenten tot op heden financieel op eenzelfde manier worden behandeld. We maken echter ook de vergelijking met de 13 Vlaamse centrumsteden (zonder Brussel) aangezien deze omwille van stedelijke noden onder een apart financieringsstelsel vallen. De reden voor deze vergelijking kwam naar voren uit een gesprek met stakeholders uit de Vlaamse Rand in 2017-2018 (Kavadias et al., 2018).

Tot slot gaan we voor een beperkt aantal specifieke beleidsdomeinen na of de noden in de Vlaamse Rand effectief verschillen van deze in de rest van Vlaanderen. Voor de beleidsdomeinen waarvoor dit inderdaad geldt, zouden de toegewezen middelen dan ook groter moeten zijn dan het bevolkingsaandeel, aangezien we ervan uitgaan dat een overheid de lat voor iedereen (minstens ongeveer) probeert gelijk te leggen (Rawls, 1999).

In deze nota baseren we ons op volgende databronnen:

- de bevolkingsstructuur (Statistiek Vlaanderen, sdb)
- de gemeenterekeningen voor de jaren 2015-2017 (Statistiek Vlaanderen, sda)
- de gemeente- en stadsmonitor (Agentschap Binnenlands Bestuur, sdb)

Idealiter zouden we ons dienen te baseren op territoriaal uitgesplitste rekeningen van Vlaanderen, teneinde de middelen toegewezen aan de Vlaamse Rand te kunnen vergelijken met de rest van Vlaanderen. Omwille van de beschikbaarheid van data beperken we ons noodgedwongen tot een schatting hiervan, gebaseerd op de gemeenterekeningen (zie Hoofdstuk 3).

Deze vier stappen bieden o.i. een aantal gegevens om een rationeel debat over uitgaven en financiering voor de Vlaamse Rand als aandachtsgebied te faciliteren.

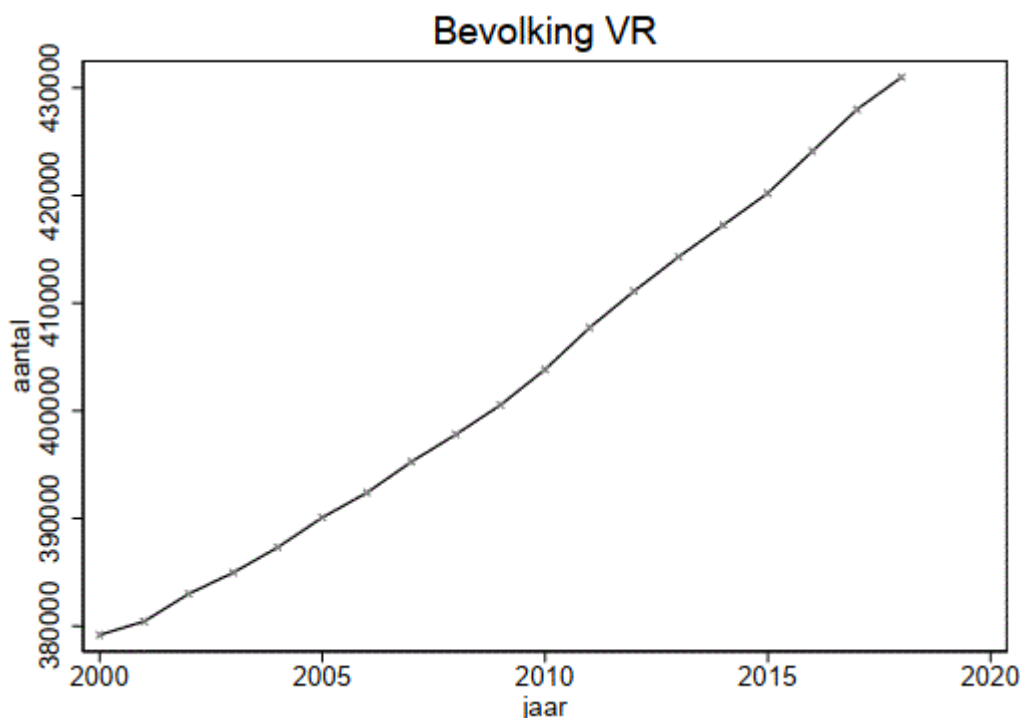
2 DE BEVOLKING IN DE VLAAMSE RAND

Allereerst bekijken we hier de bevolking van de volledige Vlaamse Rand, in tweede instantie kijken we naar de bevolking per gemeentecluster. De 19 gemeenten uit de Vlaamse Rand zijn immers niet allemaal gelijkaardig. Vorig onderzoek onderscheidde vijf gemeenteclusters (zie Sectie 2.2). In dit hoofdstuk worden de fracties steeds gedefinieerd ten opzichte van de volledige Vlaamse bevolking.

2.1 Volledige bevolking

Laten we beginnen met de recente evolutie van de bevolking in de Vlaamse Rand te bekijken (Figuur 2.1). Een eerste vaststelling is dat de demografische omvang van de Vlaamse Rand ruwweg overeenkomt met Gent¹ qua bevolking. Een tweede vaststelling is de snelle bevolkingstoename.

¹ Ergens tussen de stad en het stadsgewest in.

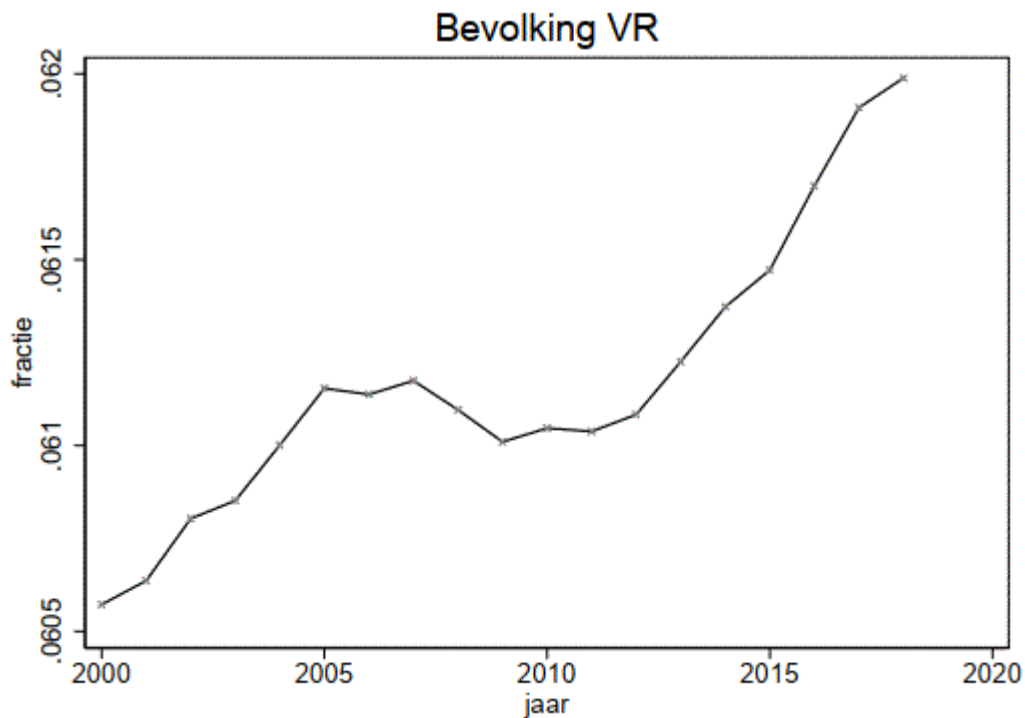

Figuur 2.1: Recente bevolkingsevolutie in de Vlaamse Rand

De financieringsnaden van de Rand in kaart brengen, is geen evidente onderneming. Een eerste mogelijke aanpak is om een eenvoudige oefening in termen van pro-rata financiering van de bevolking uit te voeren. Dit betekent dat we nagaan hoeveel geld er naar de Rand zou stromen indien deze in verhouding tot de bevolkingsaantallen gefinancierd zou worden. In deze context van financiering, kunnen we de redenering aanvoeren die analoog loopt aan degene die achter de Brusselnorm² schuilt, met als enige verschil dat de doelgroep in deze context exact meetbaar is.

Figuur 2.2 schetst de evolutie van dit aandeel. We kunnen opmerken dat de bevolking in de Vlaamse Rand groter is dan de Brusselse bevolking die de Vlaamse Gemeenschap beoogt te bereiken via de Brusselnorm.

² De Brusselnorm is een doelstelling die door de Vlaamse Gemeenschap wordt gehanteerd omtrent de grootte van de doelgroep die ze wil bereiken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze norm komt erop neer dat de Vlaamse Gemeenschap voor haar beleid in Brussel 1/3 van de Brusselse populatie als haar doelgroep beschouwt.

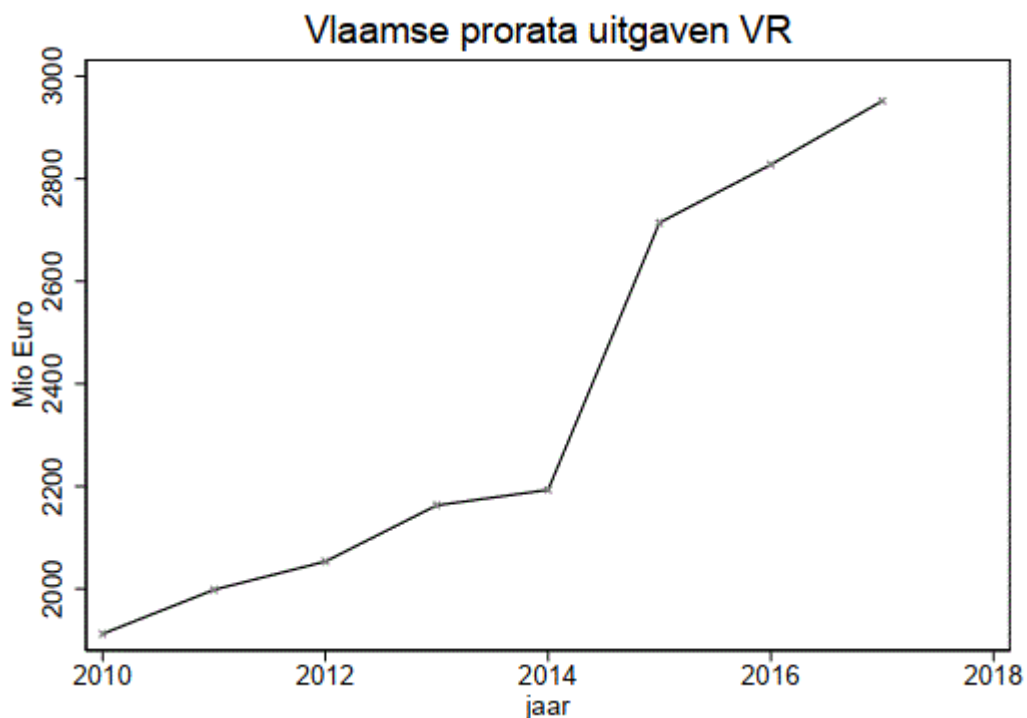

Figuur 2.2: Aandeel van de Vlaamse Rand in de Vlaamse bevolking

Hiermee hebben we een basis om te komen tot het aandeel van de Vlaamse uitgaven dat de Rand, gezien zijn bevolkingsaandeel zou moeten ontvangen:

$$\text{Aandeel Rand} = \frac{\frac{\# \text{inwoners Vlaamse Rand}}{\# \text{inwoners Vlaams Gewest} + \frac{1}{3} \cdot \# \text{Brusselaars}} \cdot \text{fractie}_{\text{persoonsgebonden}}}{\frac{\# \text{inwoners Vlaamse Rand}}{\# \text{inwoners Vlaams Gewest}} \cdot (1 - \text{fractie}_{\text{persoonsgebonden}})}$$

Dit bevolkingsaandeel kan derhalve vertaald worden in monetaire termen (Figuur 2.3).

Figuur 2.3: Pro-rata uitgaven voor de Vlaamse Rand door de Vlaamse overheid

We zien dat dit potentieel pro-rata gealloceerd budget stijgt van ongeveer € 1900M in 2010 tot ongeveer € 3000M in 2017.

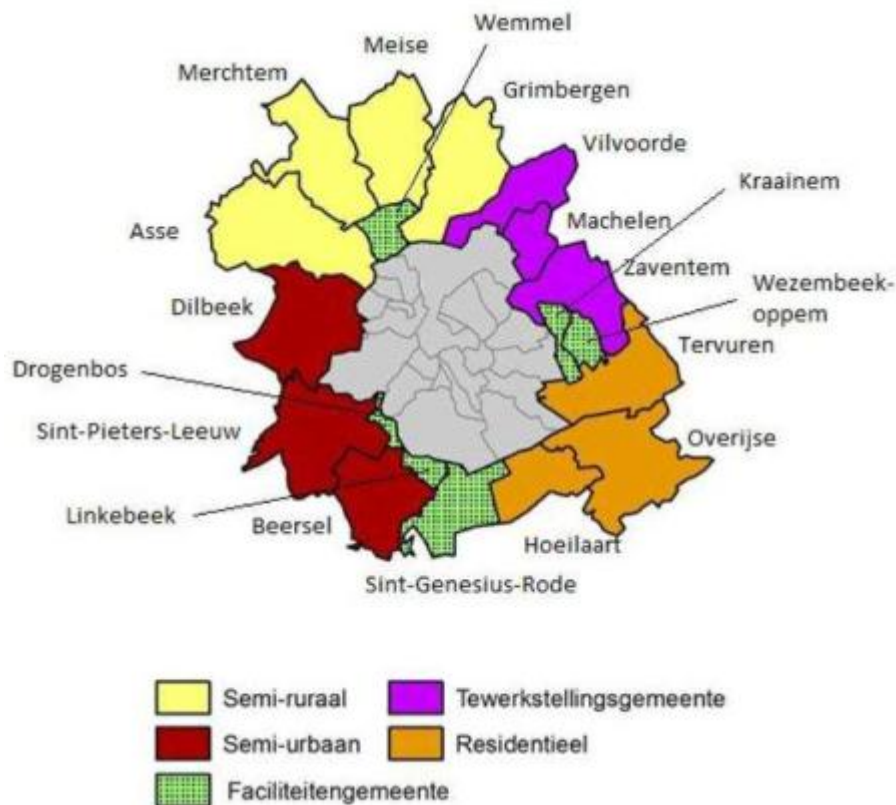
Het 'vastklikken' van financiering aan bevolking heeft als voordeel dat de financiële hulpbronnen de loop van de bevolking volgen. Door bovendien rekening te houden met bevolkingsprojecties kan zo een pro-actief beleid worden gevoerd. Het nadeel is echter dat we momenteel een homogeen beeld schetsen van de Vlaamse Rand, terwijl de 19 gemeenten die de Vlaamse Rand uitmaken onderling sterk verschillen in termen van samenstelling en noden.

2.2 Bevolking per deelcluster

Om de oefening te verfijnen, dienen we idealiter gebruik te maken van een gevalideerde indeling van groepen van gemeenten die de Rand uitmaken. Vorig BRIO-onderzoek van ondermeer Rudi Janssens indiceerde dat de Rand socio-economisch en demografisch kan worden opgedeeld in clusters van gemeenten. Deze clusters kenmerken zich niet alleen door een andere bevolkingssamenstelling, maar ook door een andere functie. Deze typologie volgend, kunnen we de Rand opdelen in vijf deelclusters:

1. Faciliteitengemeenten: Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel, Wezembeek-Oppeem
2. Tewerkstellinggemeenten: Machelen, Vilvoorde, Zaventem
3. Residentiële gemeenten: Hoeilaart, Overijse, Tervuren
4. Semirurale gemeenten: Asse, Grimbergen, Meise, Merchtem
5. Suburbane gemeenten: Beersel, Dilbeek, Sint-Pieters-Leeuw

Buiten de faciliteitengemeenten, die zich onderscheiden door een afzonderlijk juridisch taalstatuut, bestaat elke cluster uit een geografisch aaneensluitend gebied (Janssens, 2014; 2019), gebaseerd op de socio-economische typologie van Derudder (2009) (zie figuur 2.4).

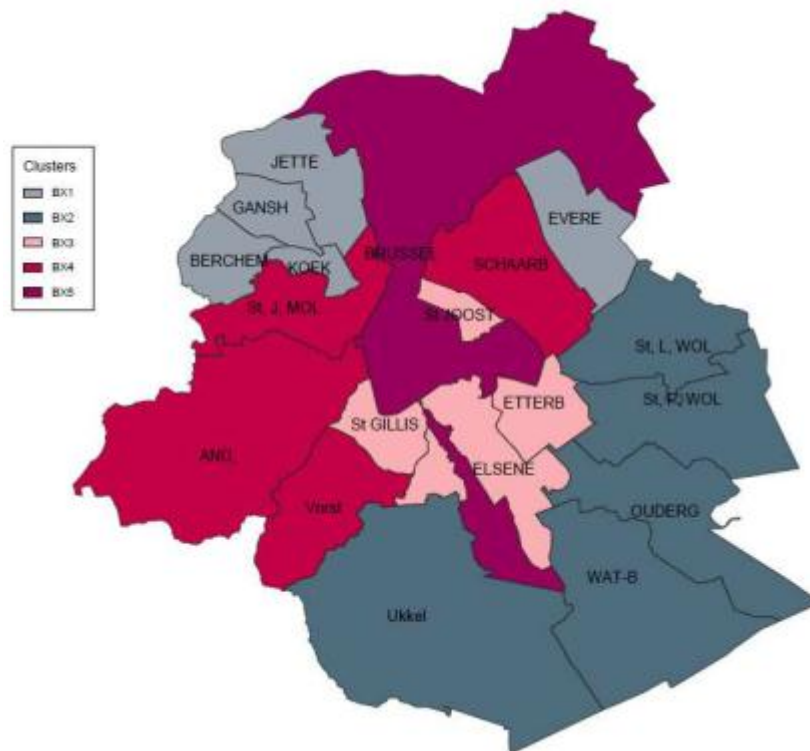

Figuur 2.4: De deelclusters van de Vlaamse Rand (Bron: Jacques et al., 2017)

Ter vergelijking geven we hier ook de clustering van de Brusselse gemeenten weer op basis van gelijkaardige criteria (zie figuur 2.5):

6. Residentiële gemeenten van het noordwesten (bx1): Ganshoren, Jette, Koekelberg, Sint-Agatha-Berchem

7. Residentiële gemeenten van het zuidoosten (bx2): Oudergem, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Ukkel, Watermaal-Bosvoorde
8. Gemeenten in de 1ste gordel rond Brussel Stad (bx3): Elsene, Etterbeek, Evere, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node
9. Gemeenten van de kanaalzone in industriële reconversie (bx4): Anderlecht, Schaerbeek, Sint-Jans-Molenbeek, Vorst
10. Brussel Stad (bx5)

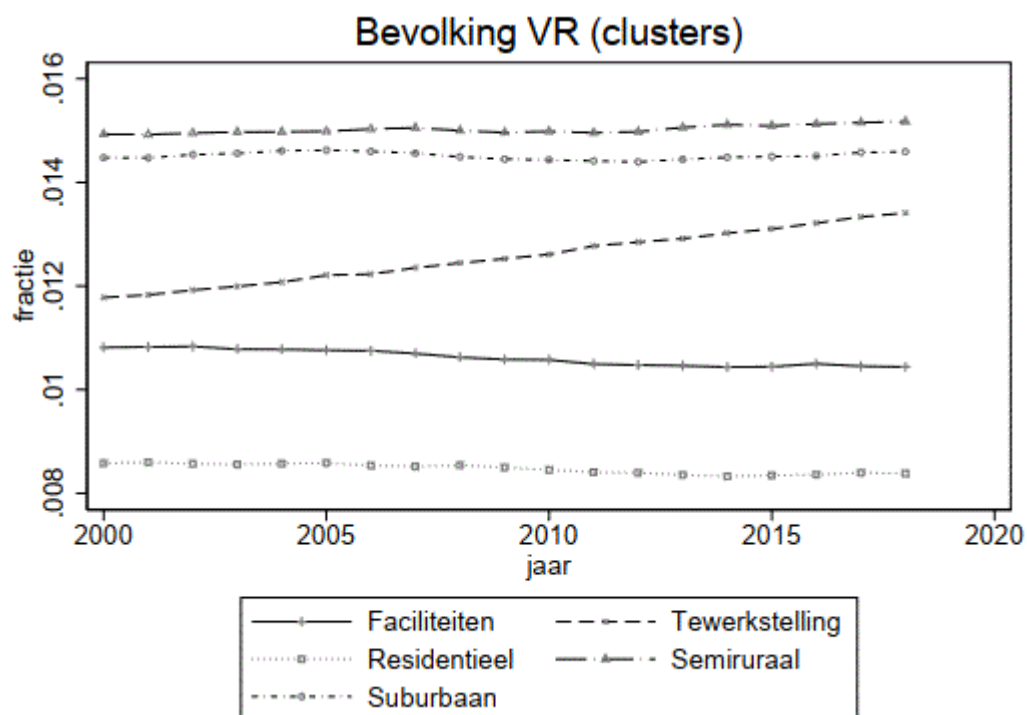
Figuur 2.5: Clustering van de Brusselse gemeenten (Bron: Gielens, 2018)

In termen van geografische aansluiting tussen Brussel en de Vlaamse Rand maken we volgende vaststellingen:

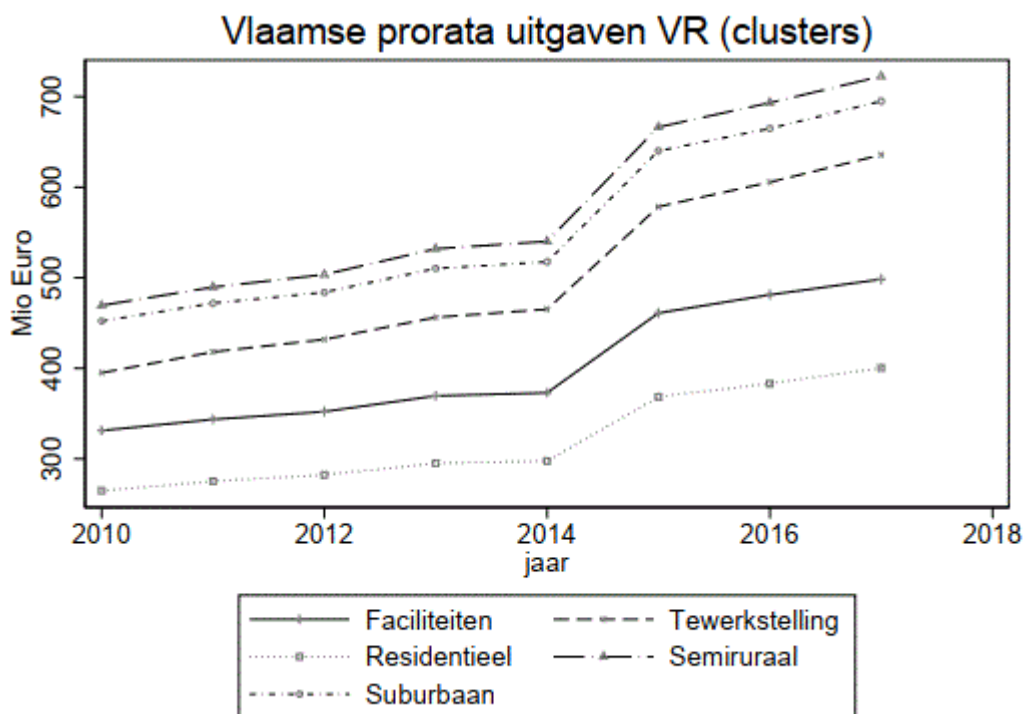
- De meeste Brusselse noordwestelijke residentiële gemeenten (bx1) sluiten aan bij de semi-rurale cluster uit de Vlaamse Rand (Asse, Grimbergen, Meise, Merchtem)
- De Brusselse zuidoostelijke residentiële gemeenten (bx2) sluiten aan bij de residentiële gemeenten uit de Vlaamse Rand (Hoeilaart, Overijse, Tervuren)
- De Brusselse gemeenten van de kanaalzone in industriële reconversie (bx4) sluiten geografisch aan bij de suburbane gemeenten uit de Vlaamse Rand (Beersel, Dilbeek, Sint-Pieters-Leeuw)
- Brussel-Stad (bx5) is geografisch gelinkt met de tewerkstellingsgemeenten uit de Vlaamse Rand (Machelen, Vilvoorde, Zaventem)

De evolutie van het bevolkingsaandeel per deelcluster wordt weergegeven in Figuur 2.6, de vertaling ervan in financiële termen in Figuur 2.7.

Deze uitsplitsing laat duidelijk zien dat de fractie van de bevolking toeneemt in de tewerkstellingsgemeenten (noordoostrand) en licht afnemen in de faciliteiten- en residentiële gemeenten. Het verdient dan ook de aanbeveling om de Vlaamse Rand niet als een homogene entiteit te benaderen en beleidsmatig te behandelen.

Figuur 2.6: Fractie van de bevolking in de deelclusters van de Vlaamse Rand

Figuur 2.7: Pro-rata Vlaamse Gemeenschap uitgaven voor de Vlaamse Rand

3 ACTUELE UITGAVEN

Als startpunt vergelijken we de bevolking in de Vlaamse Rand (VR) met enerzijds de Vlaamse centrumsteden³ (CS) en anderzijds de andere Vlaamse steden en gemeenten (VGzC). Deze bevolkingsvergelijkingen leveren ijkpunten op. In eerste instantie kunnen we de uitgaven voor de Vlaamse Rand vergelijken met de uitgaven voor de niet-stedelijke Vlaamse gemeenten⁴. Deze vergelijking neemt de vorm aan van een verhouding: een cijfer kleiner dan 1 duidt op een onderfinanciering, terwijl een cijfer boven 1 op een bovengemiddelde financiering wijst. In tweede instantie maken we dezelfde oefening voor de vergelijking met de Vlaamse centrumsteden⁵.

Aangezien we niet over territoriaal uitgesplitste rekeningen van Vlaanderen beschikken, dienen we een territoriale uitsplitsing te schatten. We beschikken over de gemeenterekeningen voor de jaren 2015-2017 (Statistiek Vlaanderen, sda), verzameld in

³ Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout.

⁴ Aangezien zij geen extra financiering ontvangen.

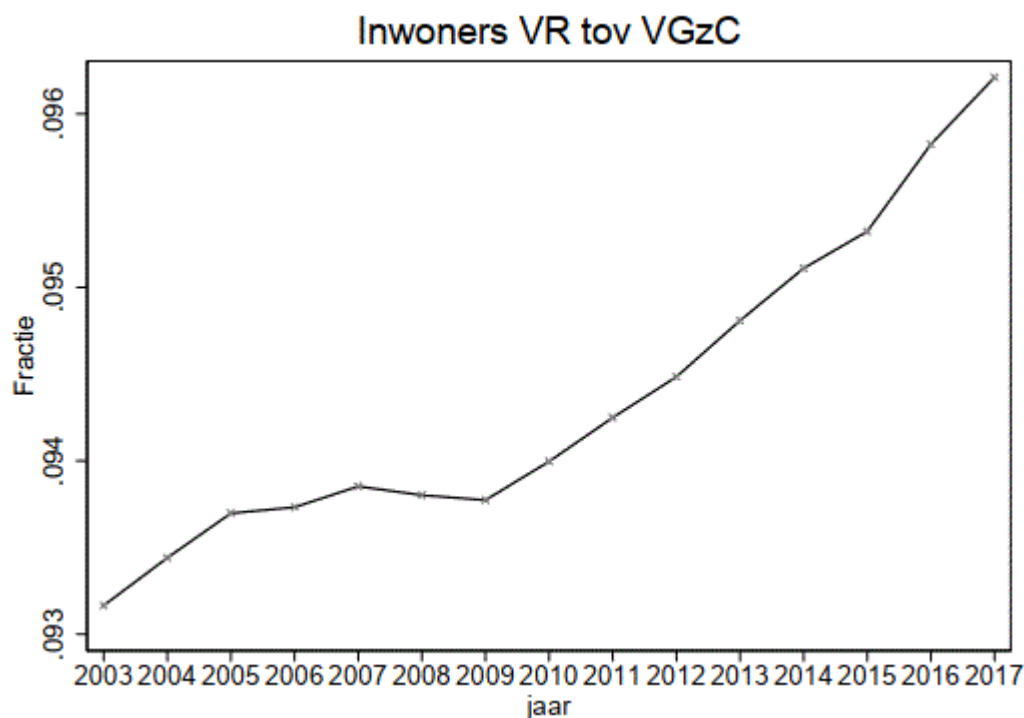
⁵ Aangezien de noden van de Vlaamse Rand eerder zouden aansluiten bij een (groot)stedelijke context; zie o.m. Kavadias et al. (2018).

het kader van het monitoren van de beleids- en beheerscyclus van de lokale besturen⁶ (Agentschap Binnenlands Bestuur, sda). Concrete details worden besproken in Sectie 3.2.

3.1 Bevolking in de Vlaamse Rand

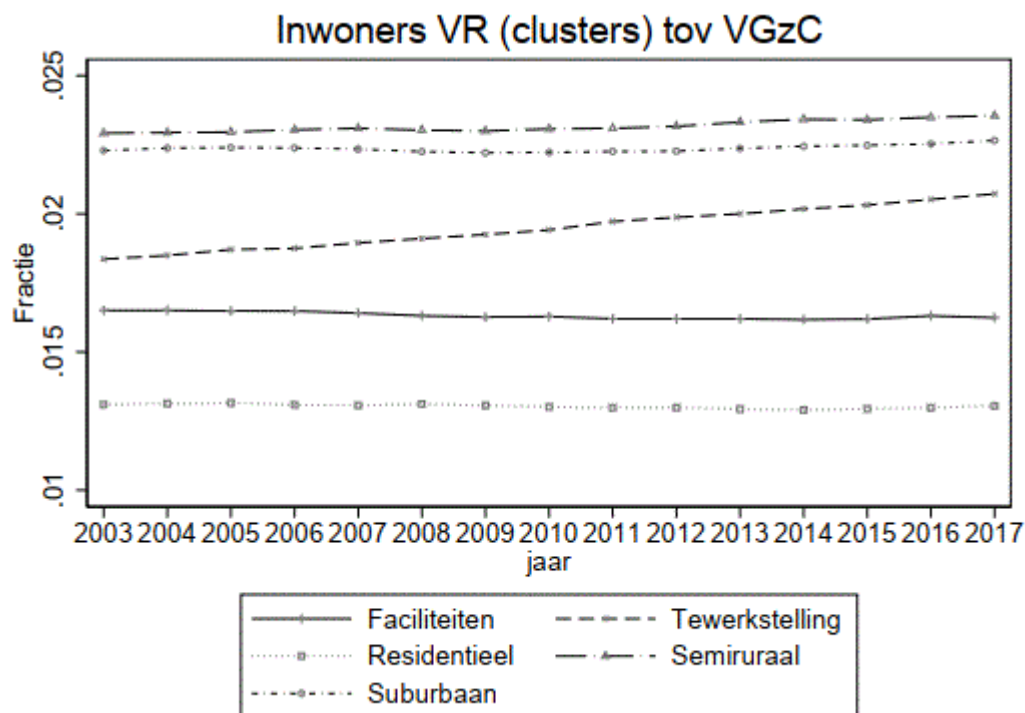
3.1.1 Vergelijking met de VGzC

Teneinde de uitgaven door Vlaanderen in de Vlaamse Rand te beoordelen, berekenen we ten eerste de bevolking in de Vlaamse Rand als fractie van de bevolking in de VGzC (zie Figuur 3.1). Figuur 3.2 geeft de bevolking weer voor elke deelcluster. Deze fracties leveren een pro-rata benchmark op waarmee de uitgaven voor de Vlaamse Rand vergeleken kunnen worden met de uitgaven voor de VGzC.

Figuur 3.1: Bevolking in de Vlaamse Rand als fractie van de bevolking in de VGzC

⁶ Gemeenten, OCMW's, provincies en hun publiekrechtelijke verzelfstandigde entiteiten.

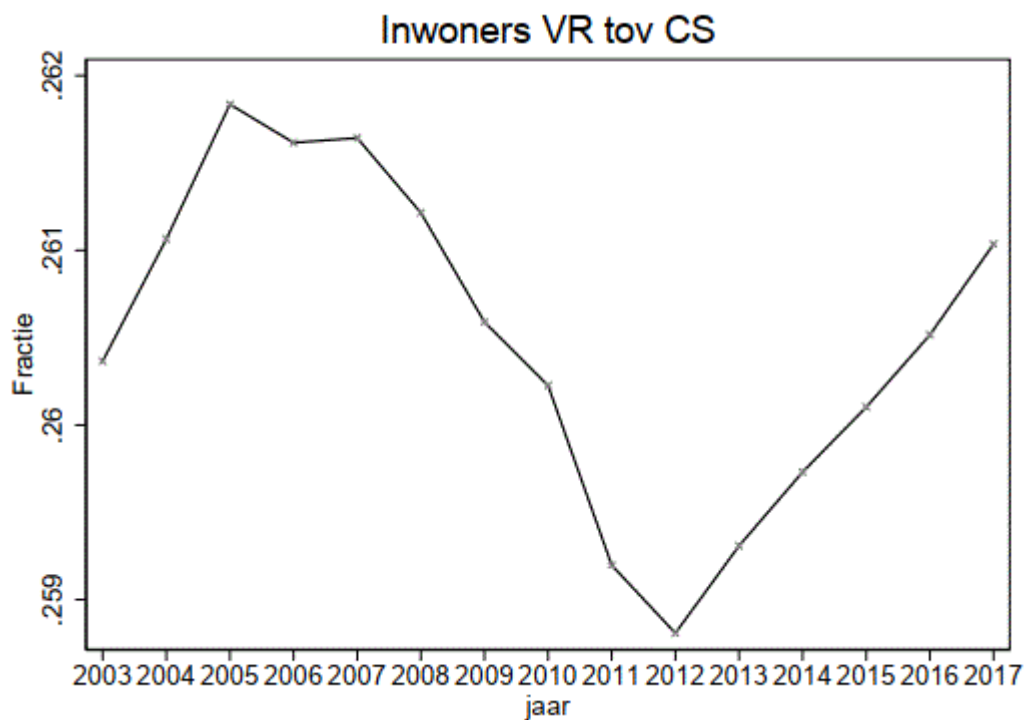

Figuur 3.2: De bevolking in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de bevolking in de VGzC

Het aantal inwoners in de Vlaamse Rand evolueert van 9,3% in 2003 naar 9,6% in 2017, uitgedrukt als percentage van het aantal inwoners in de VGzC. Het aantal inwoners in de faciliteitengemeenten en residentiële cluster ligt rond de 1,6%, respectievelijk 1,2%, en is lichtjes afgenomen tussen 2003 en 2017. Het aantal inwoners in de tewerkstellingscluster stijgt van 1,7% in 2003 tot 2% in 2017. Het aantal inwoners in de semirurale en suburbane cluster ligt voor beide rond de 2,3% en stijgt lichtjes tussen 2003 en 2017.

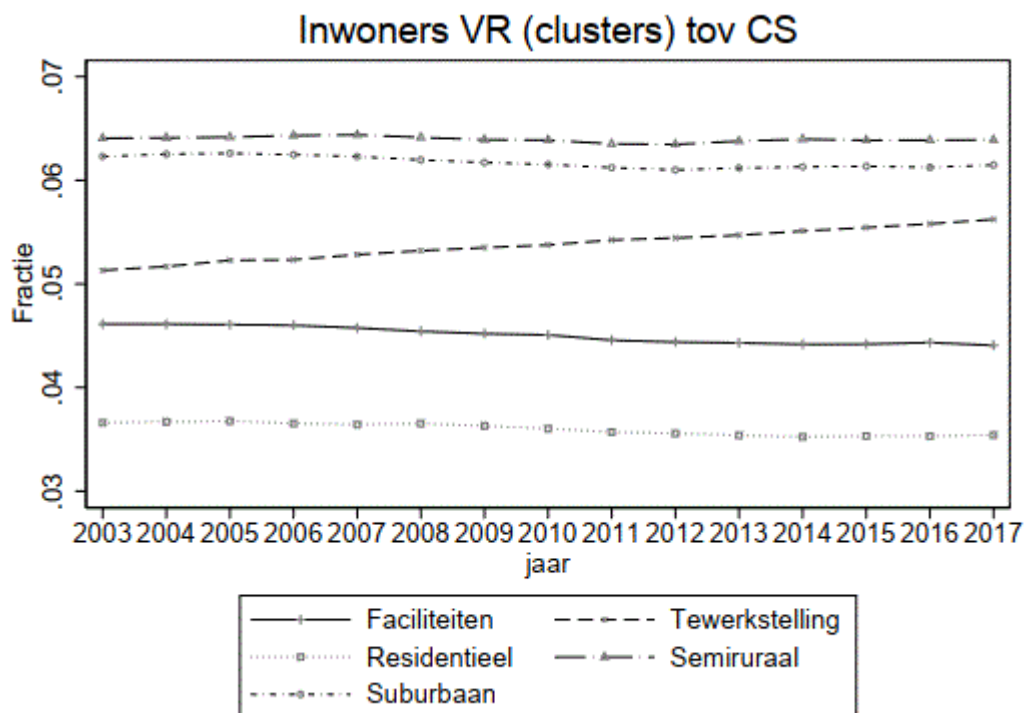
3.1.2 Vergelijking met de CS

We berekenen nu de bevolking in de Vlaamse Rand als fractie van de bevolking in de CS. Figuur 3.3 geeft de bevolking in de gehele Vlaamse Rand als fractie van de bevolking in de CS en figuur 3.4 de bevolking voor elke deelcluster. Deze fracties leveren een pro-rata benchmark op waarmee de uitgaven voor de Vlaamse Rand vergeleken kunnen worden met de uitgaven voor de CS.

Figuur 3.3: Bevolking in de Vlaamse Rand als fractie van de bevolking in de CS

Het aantal inwoners in de Vlaamse Rand schommelt rond 26% van de CS. De grootte van de deelclusters ligt tussen 3,5% en 6,5% van het aantal inwoners in de CS. De relatieve grootte en de tijdsevolutie van de deelclusters is identiek aan de schets in Sectie 3.1.1.

Figuur 3.4: De bevolking in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de bevolking in de CS

3.2 Financiering totaal

We schatten de uitgaven voor een bepaalde deelregio door alle gemeente-inkomsten die rechtstreeks van de Vlaamse Gemeenschap komen⁷, op te tellen. Hier dient onmiddellijk een parenthese te worden geplaatst aangezien een aantal uitgaven buiten de gemeentebegrotingen blijven. We veronderstellen echter dat de uitgaven via de gemeenten een goed beeld geven van het aandeel van de totale Vlaamse uitgaven voor deze deelgebieden⁸.

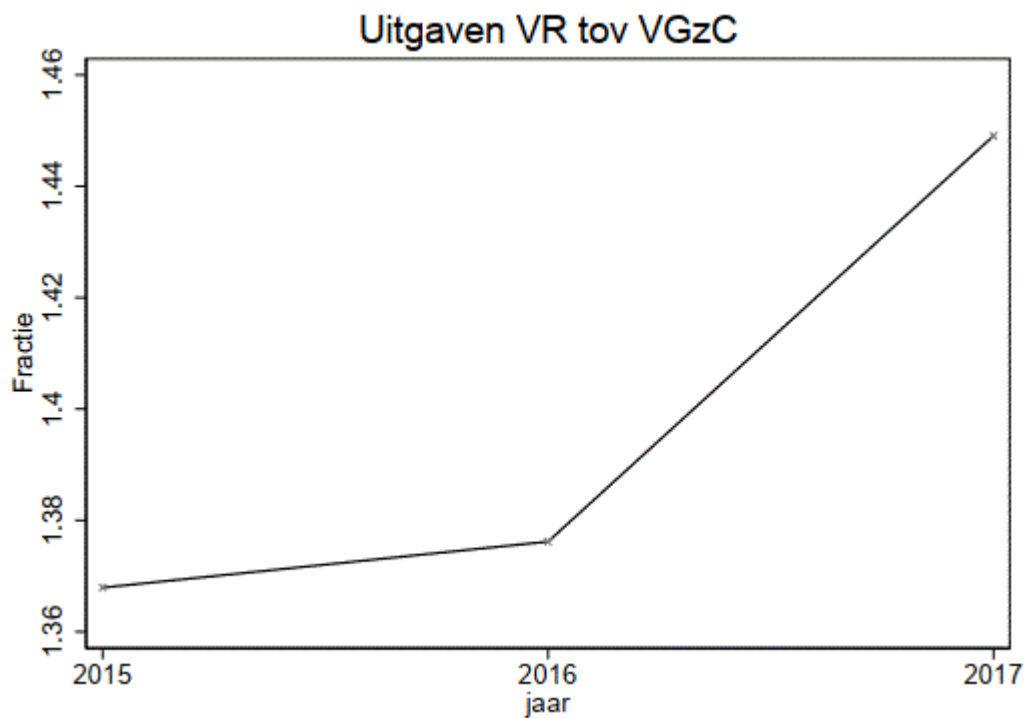
We geven deze geschatte verhoudingen steeds multiplicatief weer ten opzichte van de bevolkings-benchmark zoals besproken in Sectie 3.1. Waarden groter dan 1 komen overeen met budgetten boven de pro-rata benchmark en omgekeerd, waarden kleiner dan 1 komen overeen met budgetten onder deze benchmark.

⁷ Dit wordt in de gemeenterekeringen aangegeven door de economische sectorcode ESC300.

⁸ We vertrekken van de assumptie dat alle Vlaamse uitgaven die niet rechtstreeks via de gemeenten gebeuren (voor elke sub-regio) in dezelfde verhouding gebeuren als degene die wel rechtstreeks via de gemeenten gebeuren. In dat geval zal de verhouding van deze laatste voor betreffende deelregio's een onvertekkende schatter zijn van de ratio van de totale Vlaamse uitgaven voor deze deelgebieden.

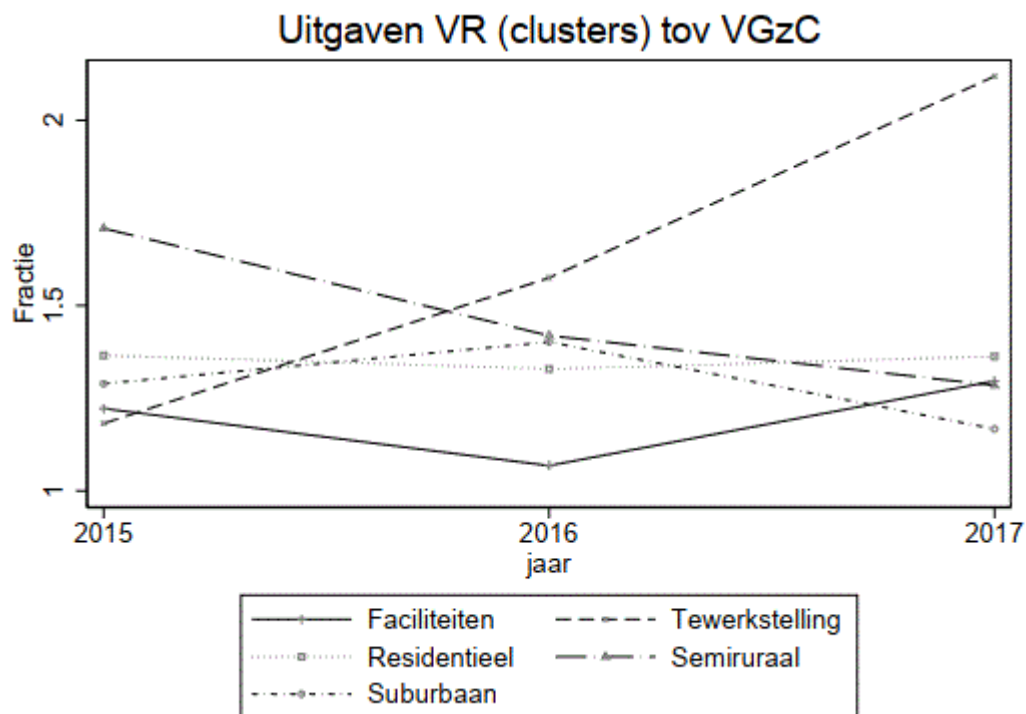
3.2.1 Vergelijking met de VGzC

Figuur 3.5 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand, figuur 3.6 per deelcluster, ten opzichte van de VGzC.

Figuur 3.5: Uitgaven voor de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven voor de VGzC

De geschatte uitgaven door Vlaanderen die naar de Vlaamse Rand gaan kennen een plotse stijging tussen 2016 en 2017. Als we de Rand vergelijken met de rest van Vlaanderen zonder de centrumsteden (VGzC) dan zien we duidelijk een bovengemiddelde financiering (45% meer dan het gemiddelde voor de VGzC in 2017). Of deze tegemoetkoming voldoende is, kunnen we op basis van deze schatting niet beantwoorden. Zulk een beoordeling dient gebaseerd te zijn op een meting van de concrete noden. Een eerste aanzet hiertoe wordt gegeven in Hoofdstuk 4.

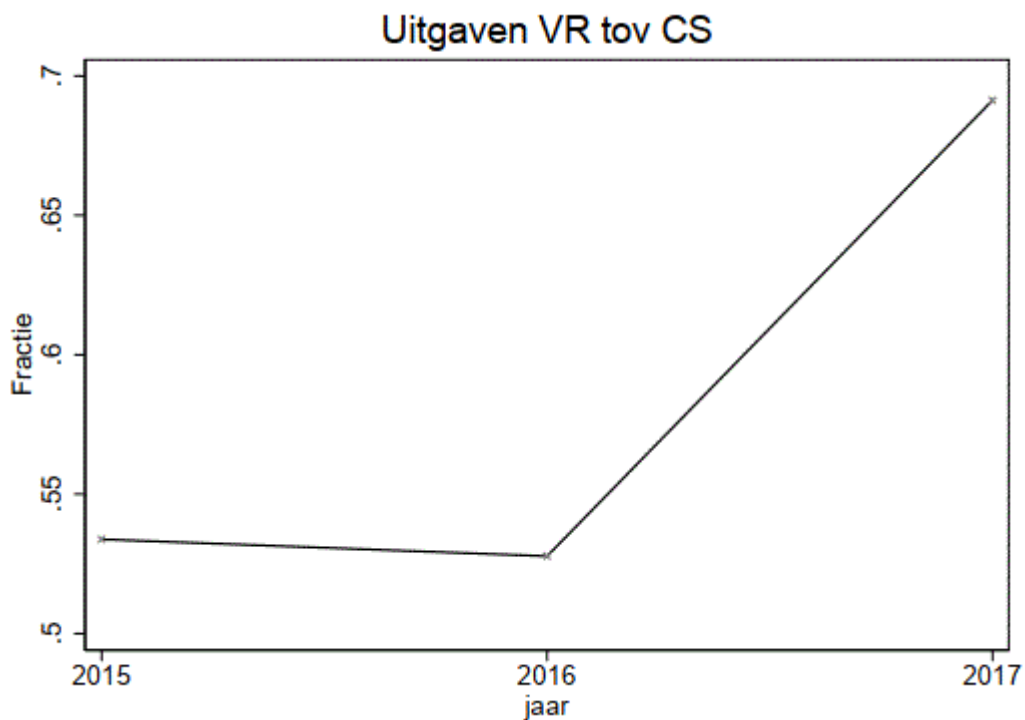

Figuur 3.6: Uitgaven voor de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven voor de VGzC

Ten opzichte van de pro-rata benchmark, stijgen de totale Vlaamse uitgaven voor de tewerkstellingscluster, terwijl deze dalen voor de semirurale cluster.

3.2.2 Vergelijking met de CS

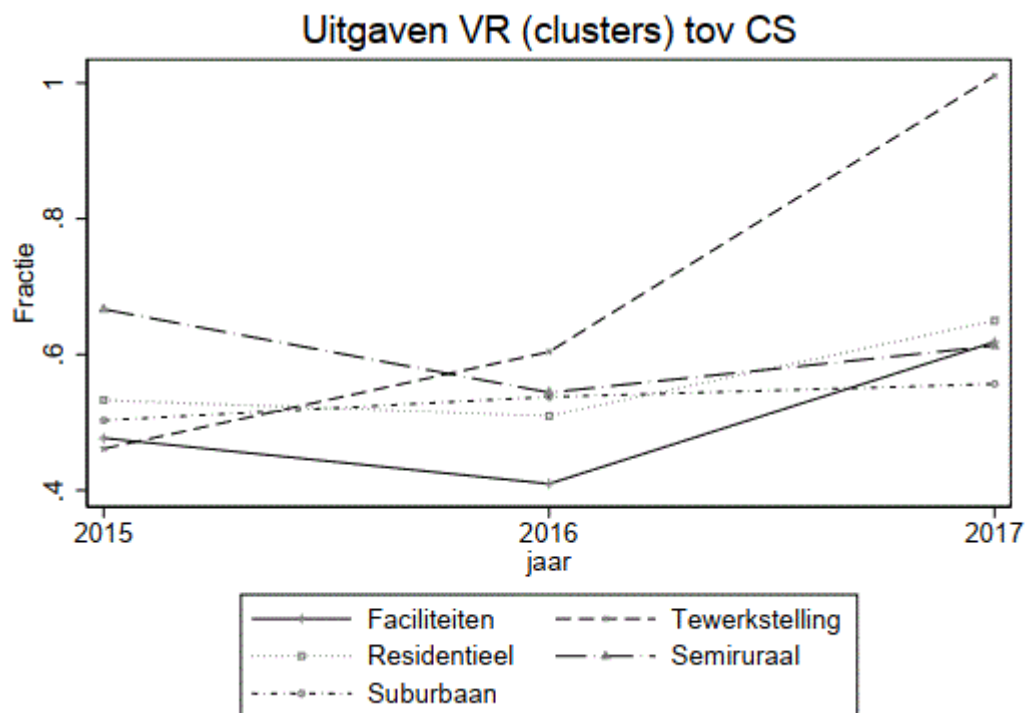
Figuur 3.7 geeft de verhouding weer tussen de geschatte totale uitgaven voor de Vlaamse Rand versus de geschatte totale uitgaven voor de CS. Figuur 3.8 geeft dezelfde verhouding weer per deelcluster.

Figuur 3.7: Uitgaven voor de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven voor CS

De totale Vlaamse uitgaven gealloceerd aan de Vlaamse Rand worden in 2017 geschat op 0,7% van de pro-rata benchmark. Dit is een stijging ten opzichte van voorgaande jaren, waar deze slechts 0,53% bedroegen.

Aangezien de specifieke situatie van de Vlaamse Rand deze van de CS benadert, lijkt deze er dus op het eerste zicht budgettair bij in te schieten.

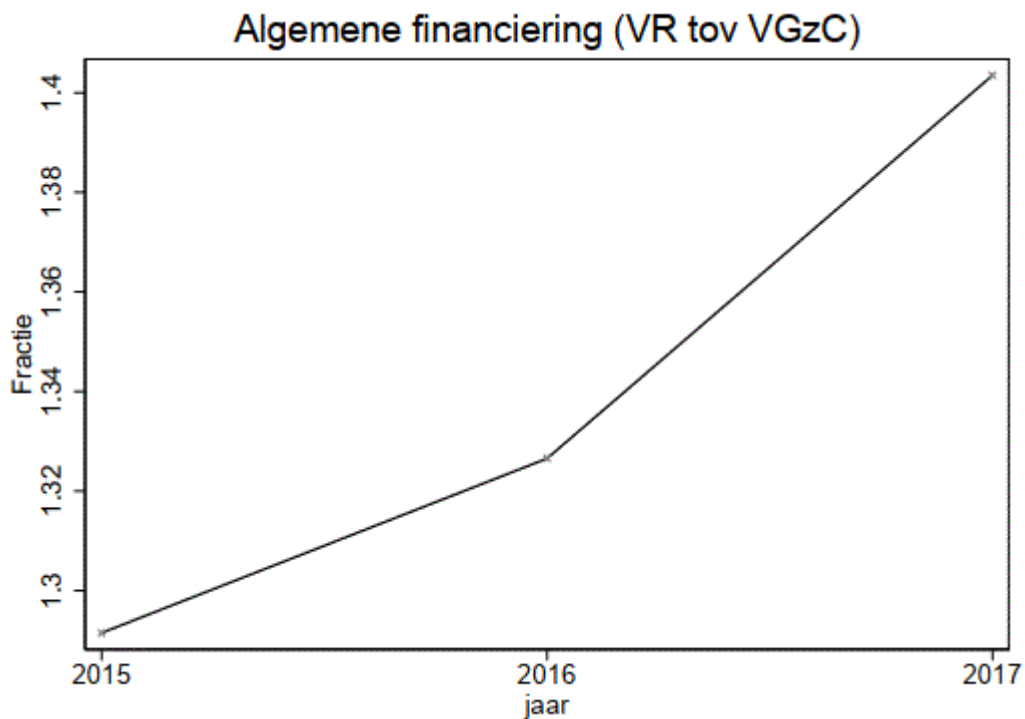
Figuur 3.8: Uitgaven voor de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven voor CS

3.3 Beleidsdomeinen

De onderverdeling in beleidsdomeinen volgt de opsplitsing van de gemeenterekeningen (Statistiek Vlaanderen, sda).

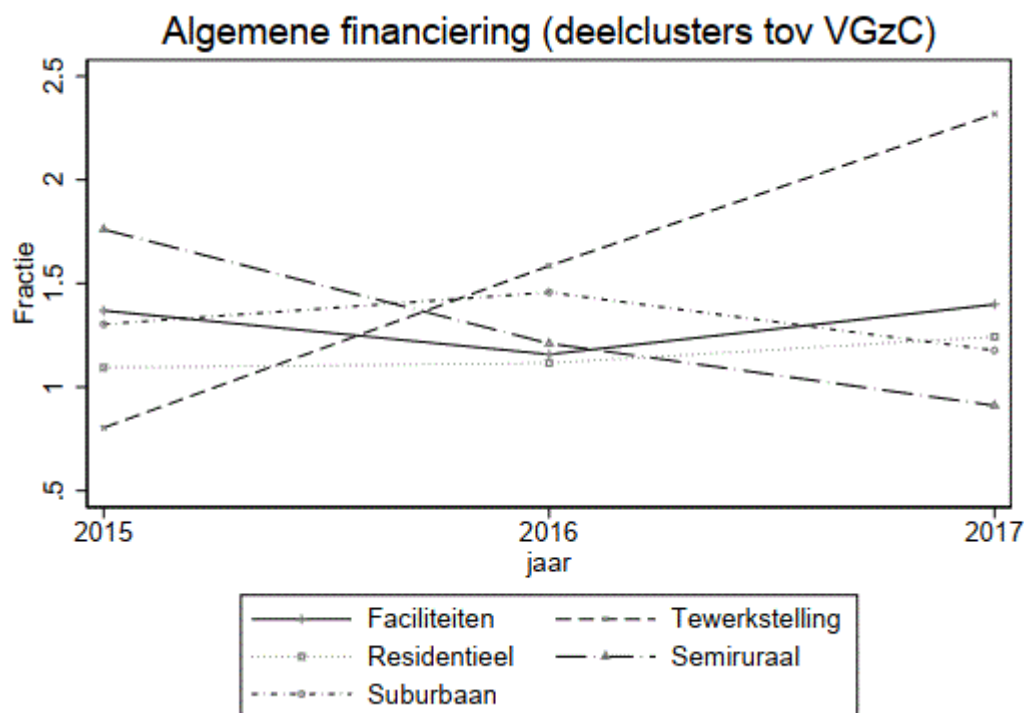
3.3.1 Algemene financiering

Vergelijking met de VGzC Figuur 3.9 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand, figuur 3.10 per deelcluster.

Figuur 3.9: Uitgaven voor algemene financiering in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

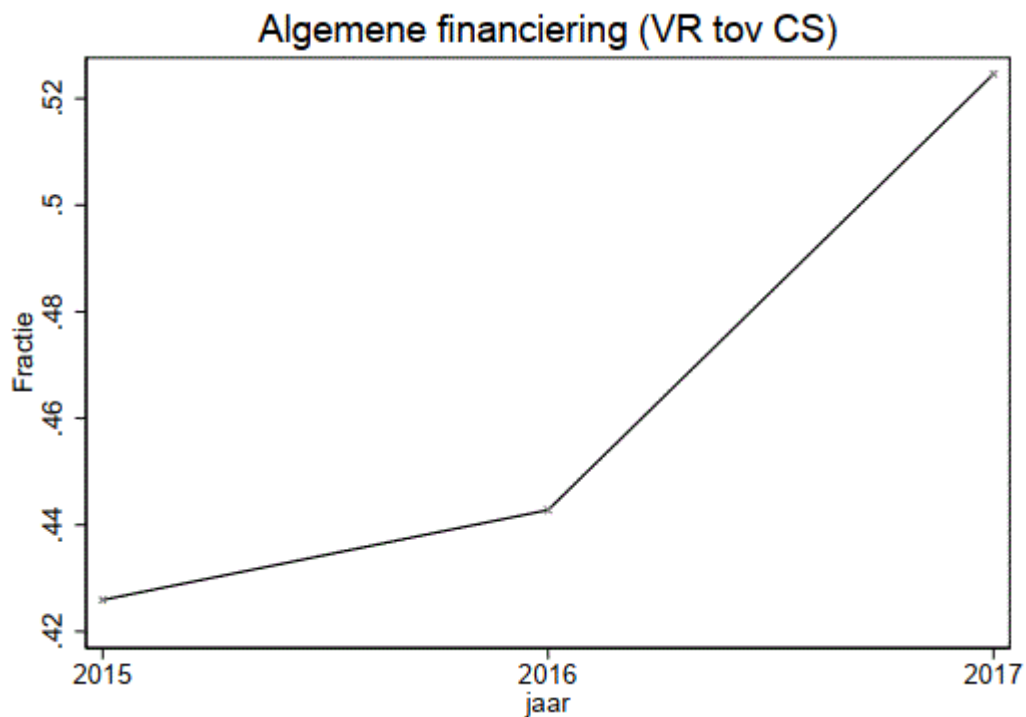
Het beeld is gelijkaardig aan dat van subsectie 3.2. De algemene financiering voor de Vlaamse Rand ligt 30% boven de pro-rata bevolkingsbenchmark in 2015. Dit percentage loopt op tot 40% in 2017.

Figuur 3.10: Uitgaven voor algemene financiering in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

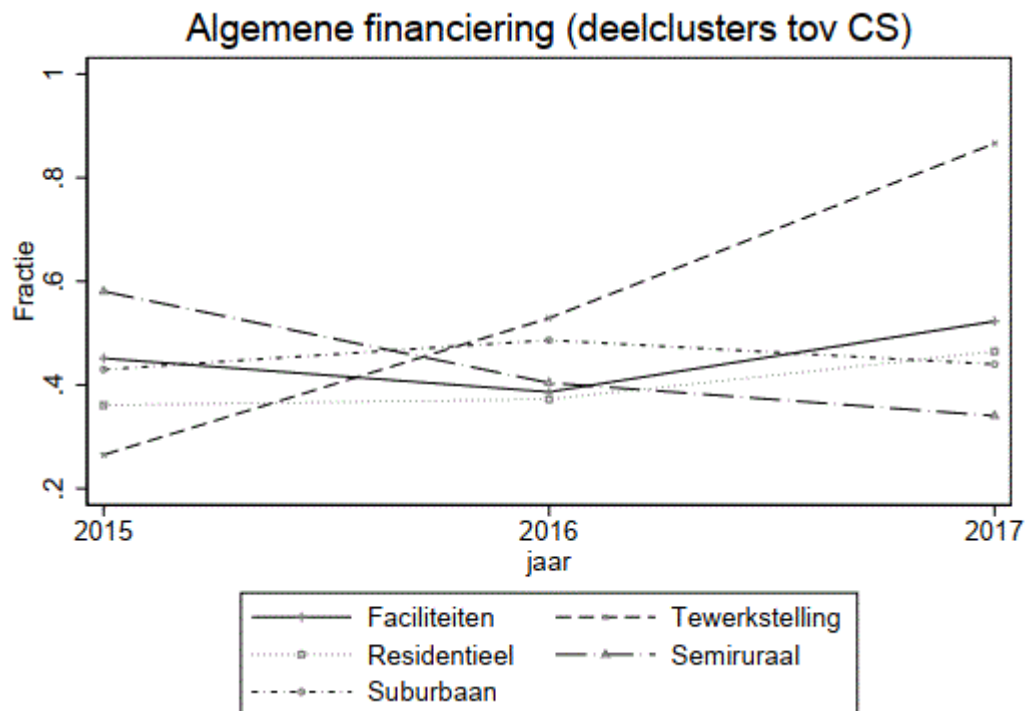
De meest markante vaststelling is dat relatieve onderfinanciering van de tewerkstellingsgemeenten in 2015 omgebogen is naar een algemene financiering die meer dan 100% boven de pro-rata bevolkingsbenchmark ligt in 2017.

Vergelijking met de CS Figuur 3.11 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de CS, figuur 3.12 per deelcluster.

Figuur 3.11: Uitgaven voor algemene financiering in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

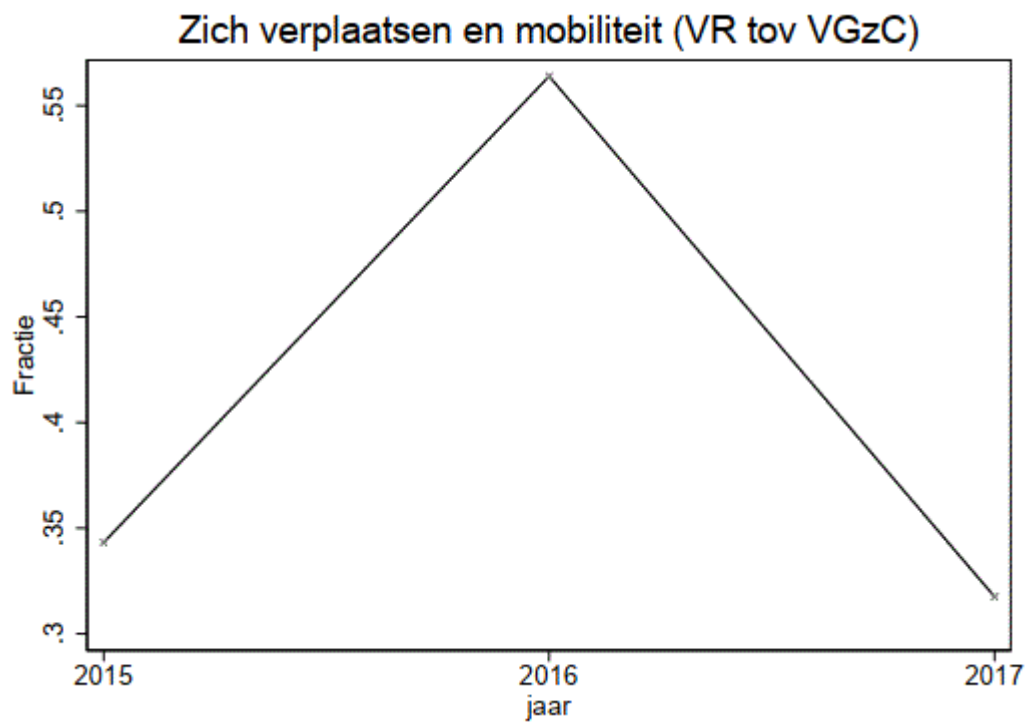
Het beeld is opnieuw gelijkaardig aan dat van subsectie 3.2. De algemene financiering voor de Vlaamse Rand ligt 58% *onder* de pro-rata bevolkingsbenchmark in 2015. Dit percentage vermindert tot 48% in 2017.

Figuur 3.12: Uitgaven voor algemene financiering in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

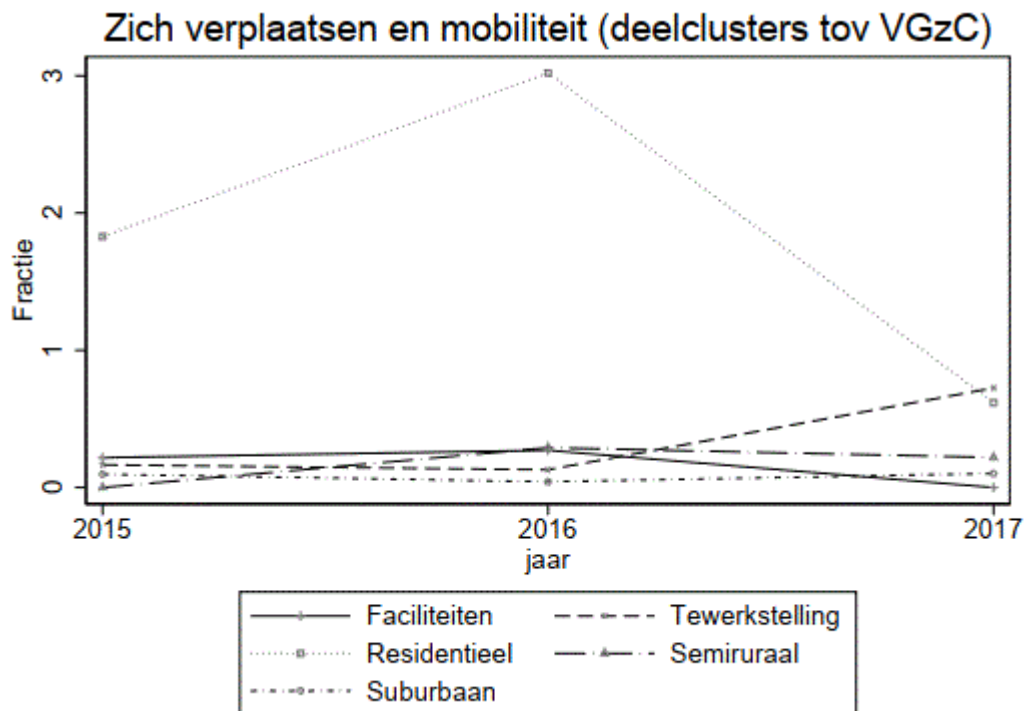
3.3.2 Mobiliteit

Vergelijking met de VGzC Figuur 3.13 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de VGzC, figuur 3.14 per deelcluster.

Figuur 3.13: Uitgaven voor mobiliteit in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

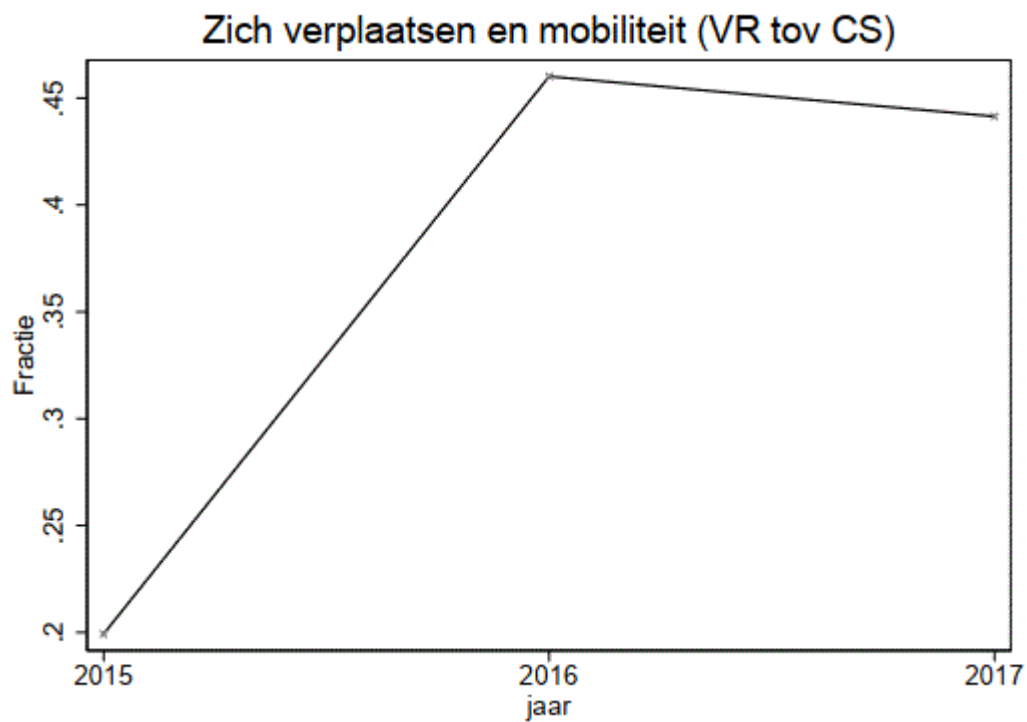
De uitgaven voor mobiliteit liggen beduidend onder een pro-rata allocatie van middelen.

Figuur 3.14: Uitgaven voor mobiliteit in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

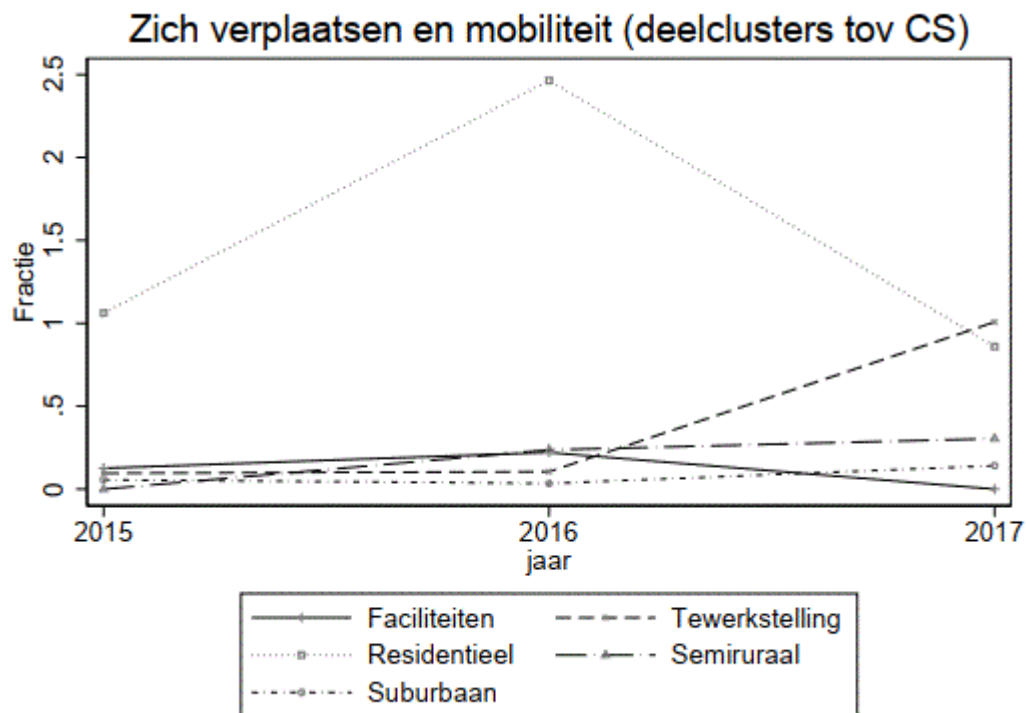
De piek in 2016 wordt voornamelijk veroorzaakt door de residentiële cluster.

Vergelijking met de CS Figuur 3.15 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de CS, figuur 3.16 per deelcluster.

Figuur 3.15: Uitgaven voor mobiliteit in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

De uitgaven voor mobiliteit liggen beduidend (50%) onder een pro-rata allocatie van middelen in vergelijking met de CS.

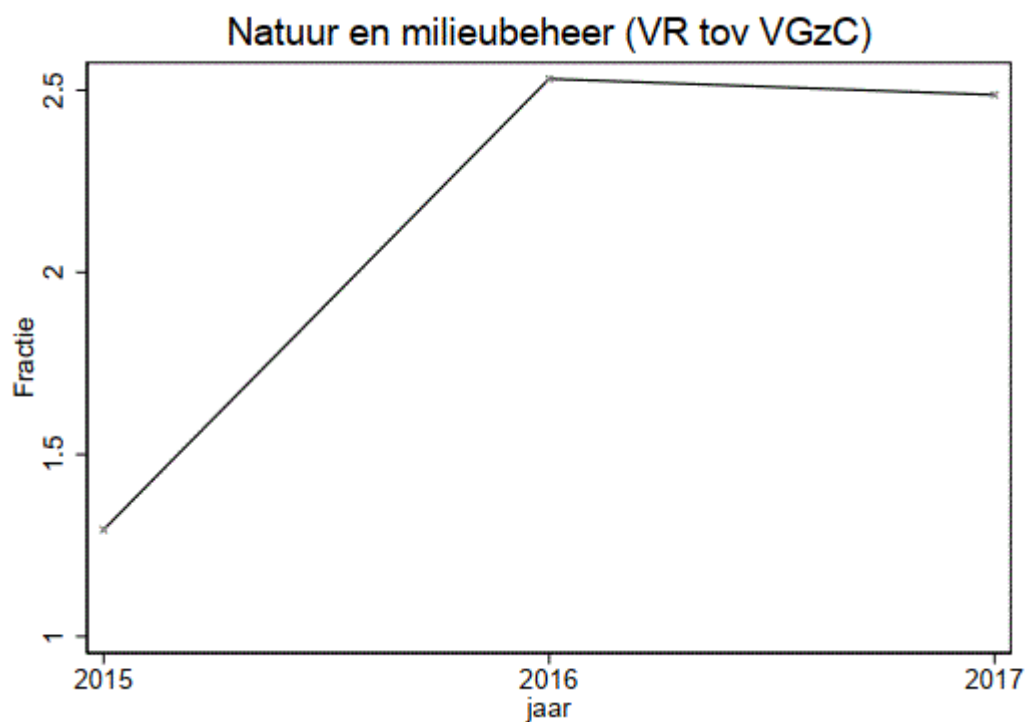

Figuur 3.16: Uitgaven voor mobiliteit in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

De piek in 2016 wordt voornamelijk veroorzaakt door de residentiële cluster.

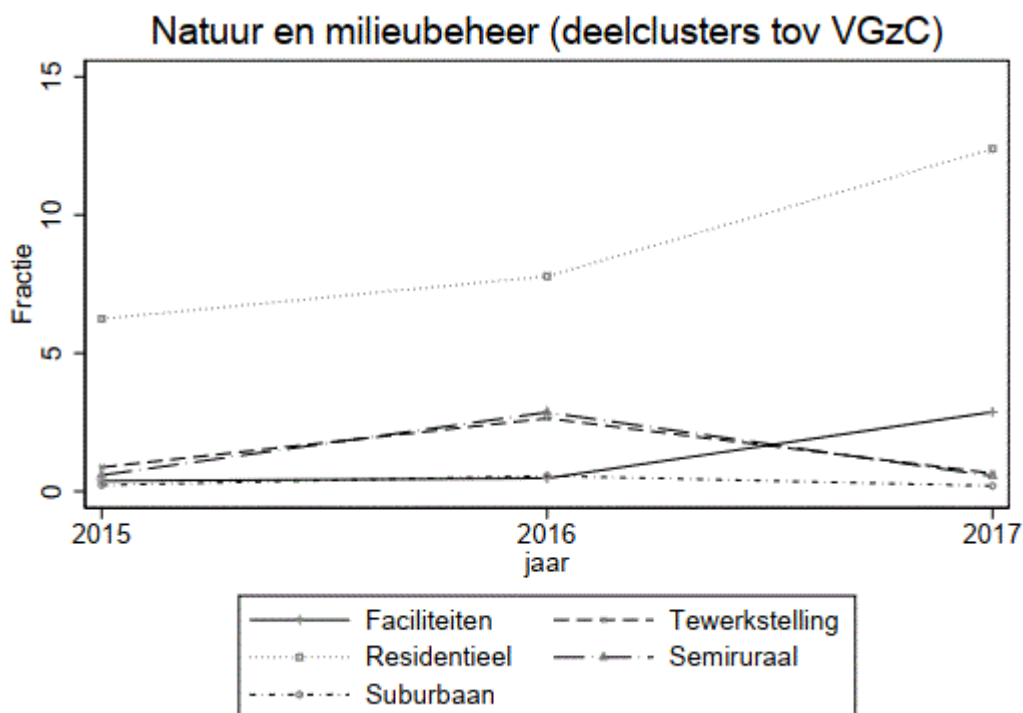
3.3.3 Natuur en milieubeheer

Vergelijking met de VGzC Figuur 3.17 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de VGzC, figuur 3.18 per deelcluster.

Figuur 3.17: Uitgaven voor natuur en milieubeheer in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

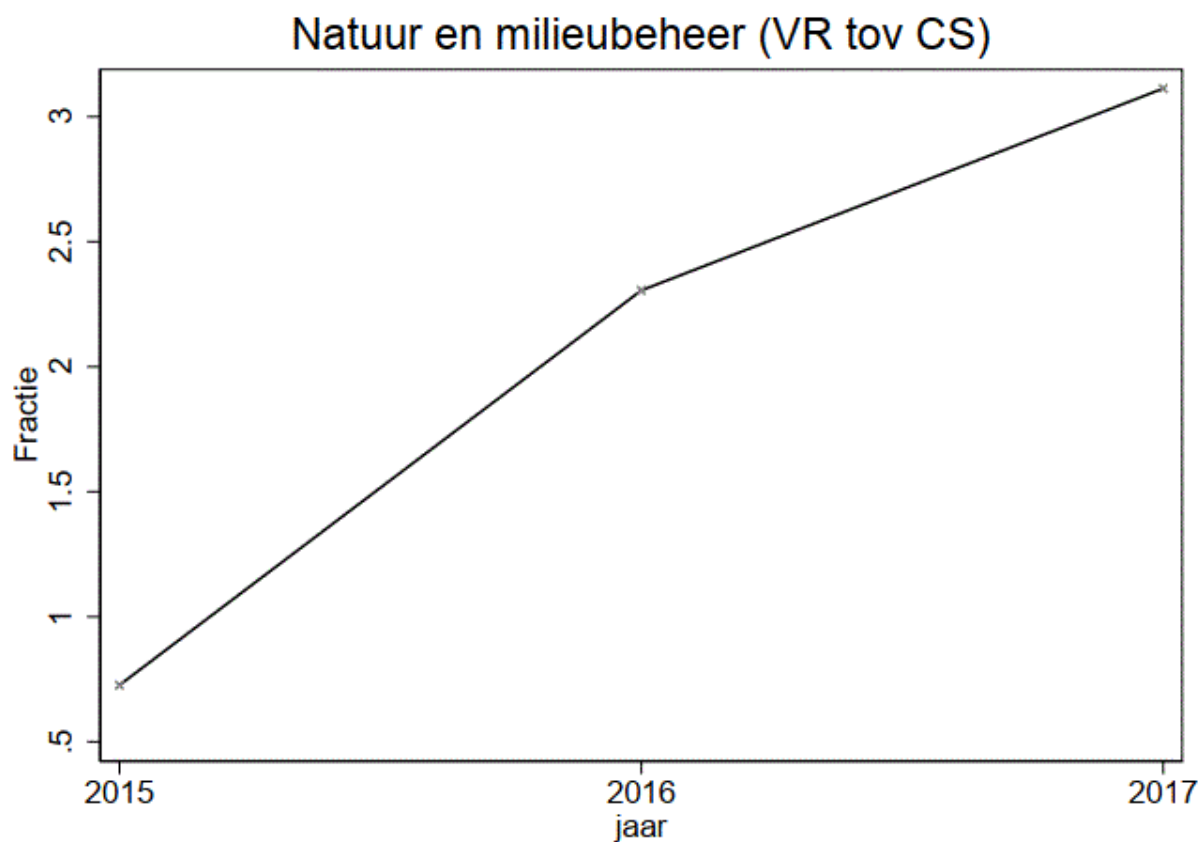
De uitgaven voor natuur en milieubeheer liggen 2,5x boven de pro-rata benchmark.

Figuur 3.18: Uitgaven voor natuur en milieubeheer in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

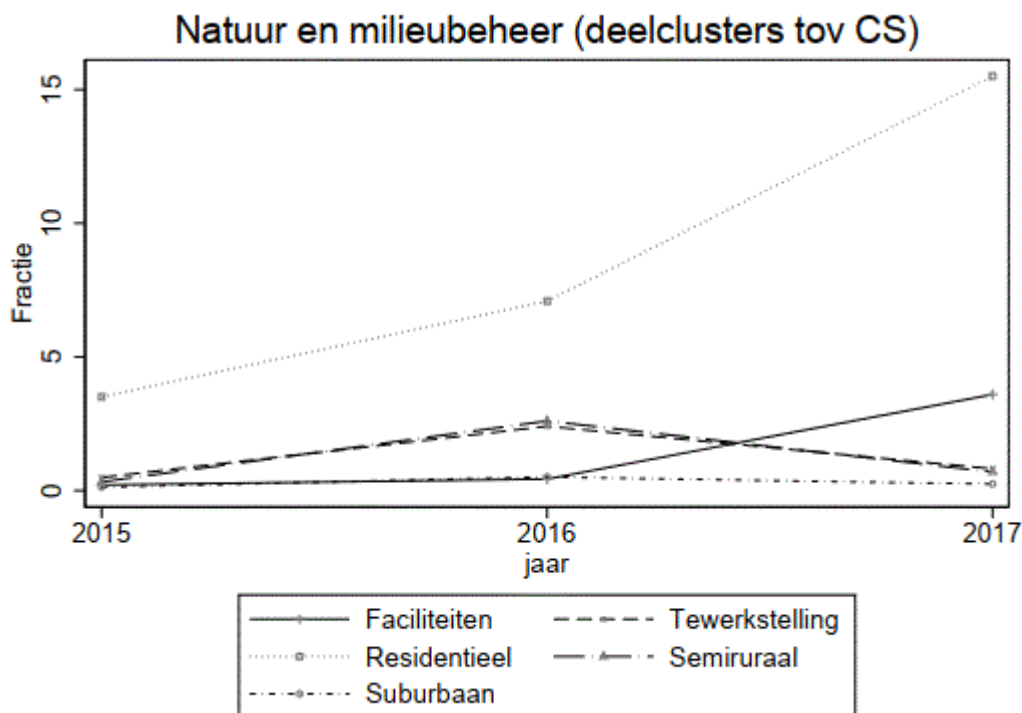
Voor de residentiële cluster springt hierbij in het oog: 10x boven de pro-rata benchmark.

Vergelijking met de CS Figuur 3.19 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de CS, figuur 3.20 per deelcluster.

Figuur 3.19: Uitgaven voor natuur en milieubeheer in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

De uitgaven voor natuur en milieubeheer liggen 3x boven een pro-rata verdeling van middelen.

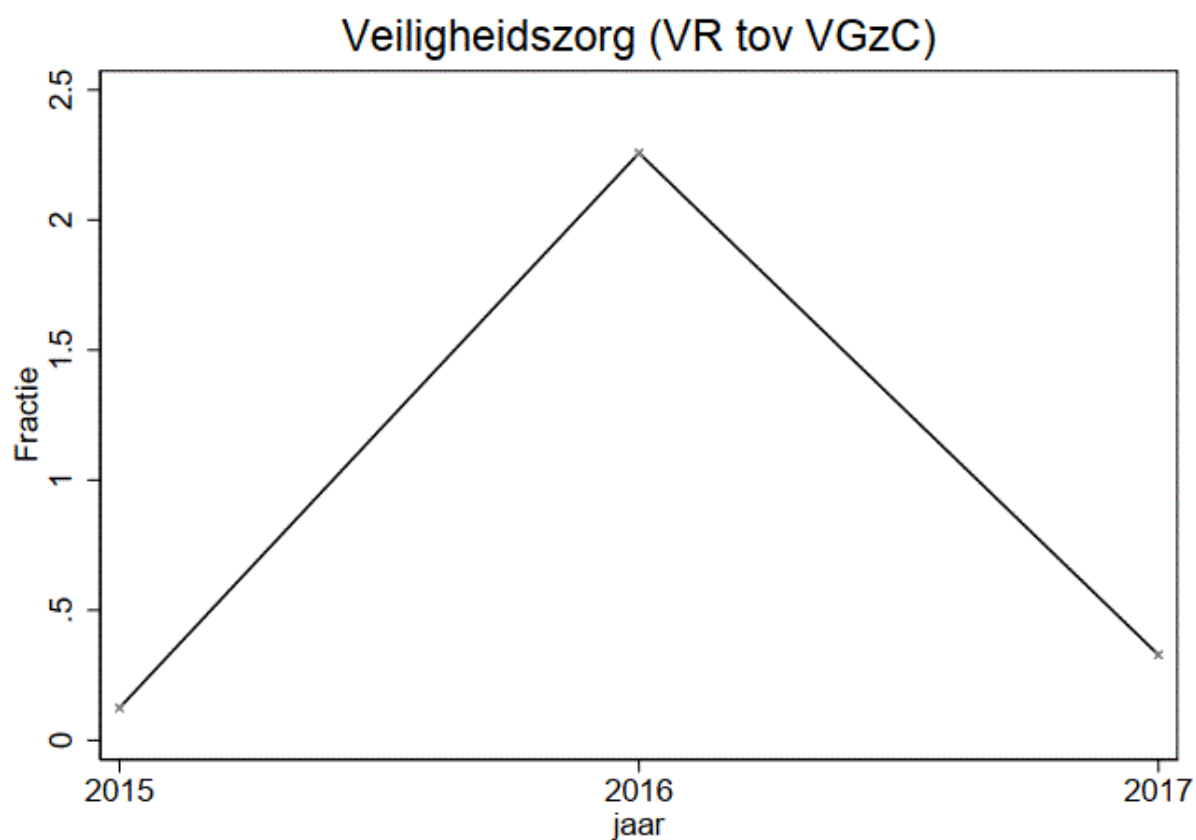
Figuur 3.20: Uitgaven voor natuur en milieubeheer in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

Voor de residentiële cluster springt hierbij in het oog: 15x boven de pro-rata benchmark in 2017.

De uitgaven voor natuur en milieubeheer dienen gelezen te worden vanuit de expliciete inspanningen voor het behoud van de Groene Gordel rond Brussel. De inspanningen voor deze uitgaven liggen logischerwijze hoger in de gemeenten waarin een groter „aanbod” inzake natuur en milieu aanwezig is en waar het onderhoud extra investeringen vereist.

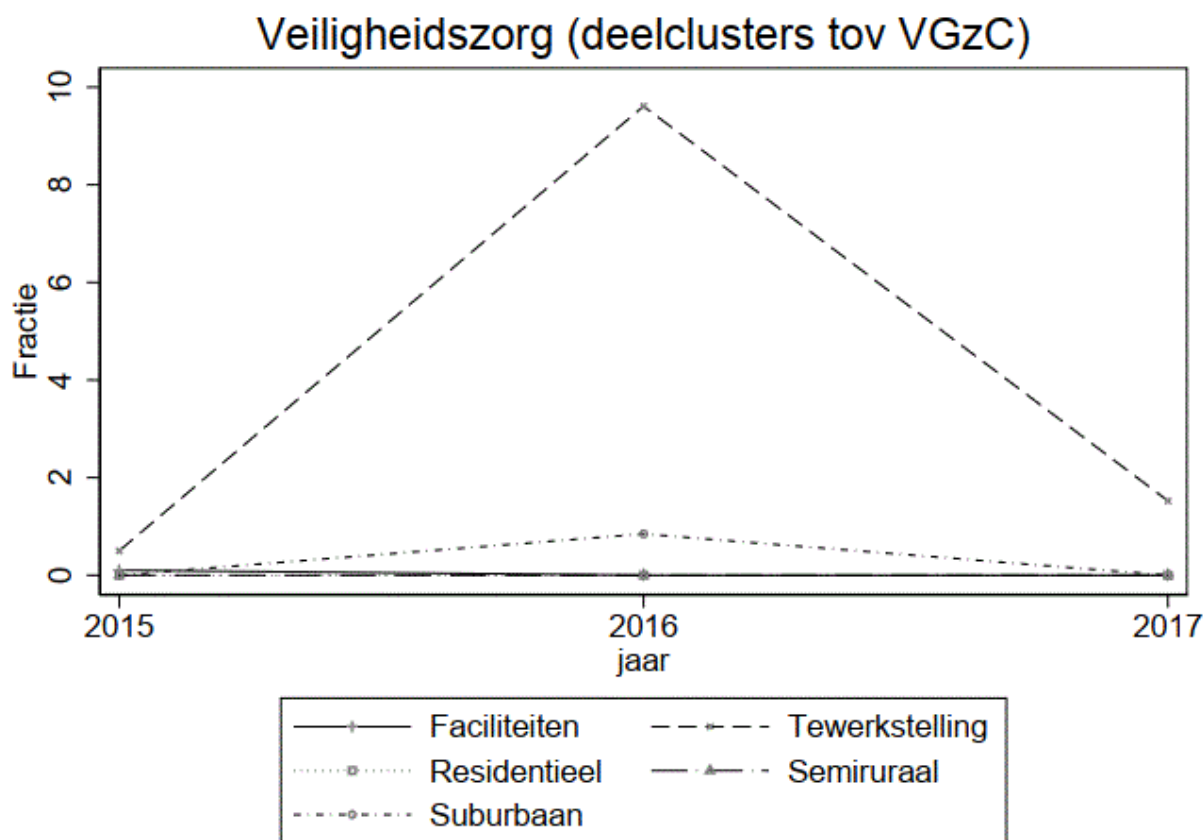
3.3.4 Veiligheidszorg

Vergelijking met de VGzC Figuur 3.21 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de VGzC, figuur 3.22 per deelcluster.

Figuur 3.21: Uitgaven voor veiligheidszorg in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de de VGzC

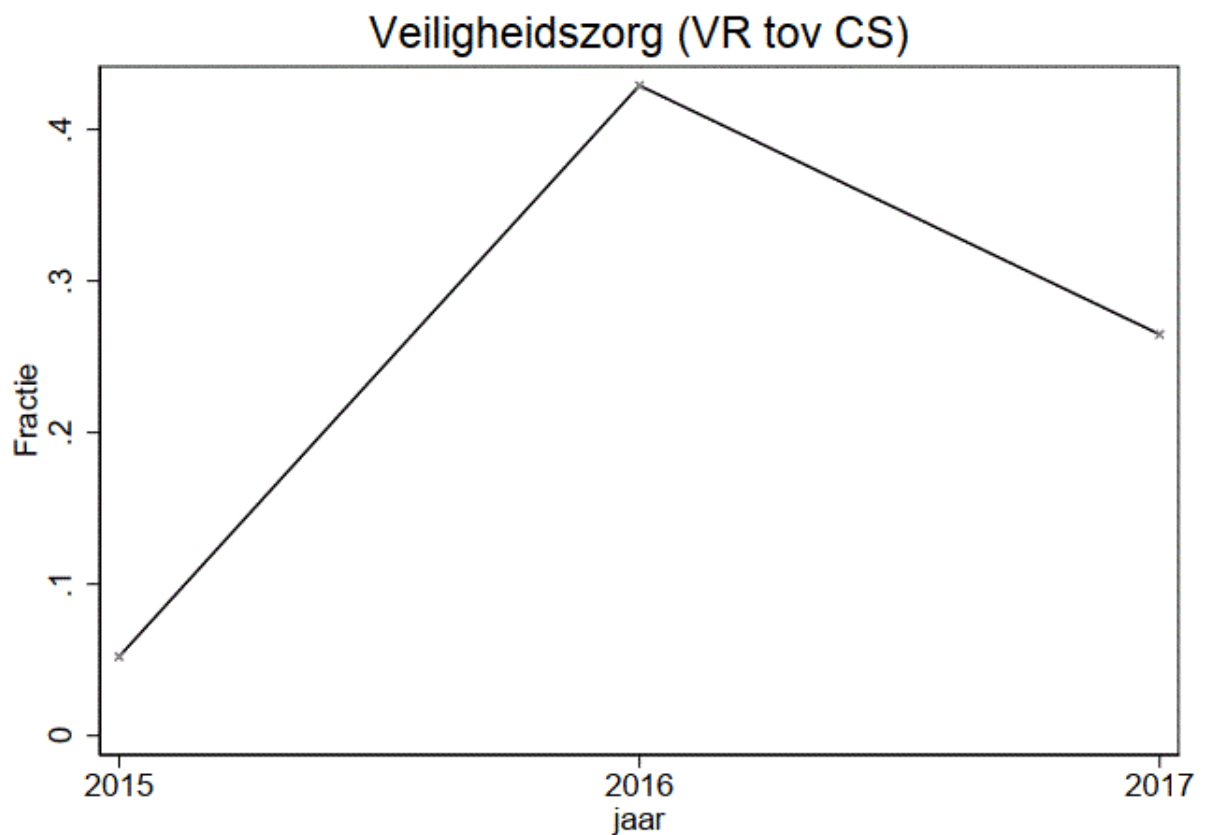
De uitgaven voor veiligheid zijn het dubbele van de pro-rata benchmark in 2016, en vallen in 2017 terug tot ongeveer de helft ervan.

Figuur 3.22: Uitgaven voor veiligheidszorg in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

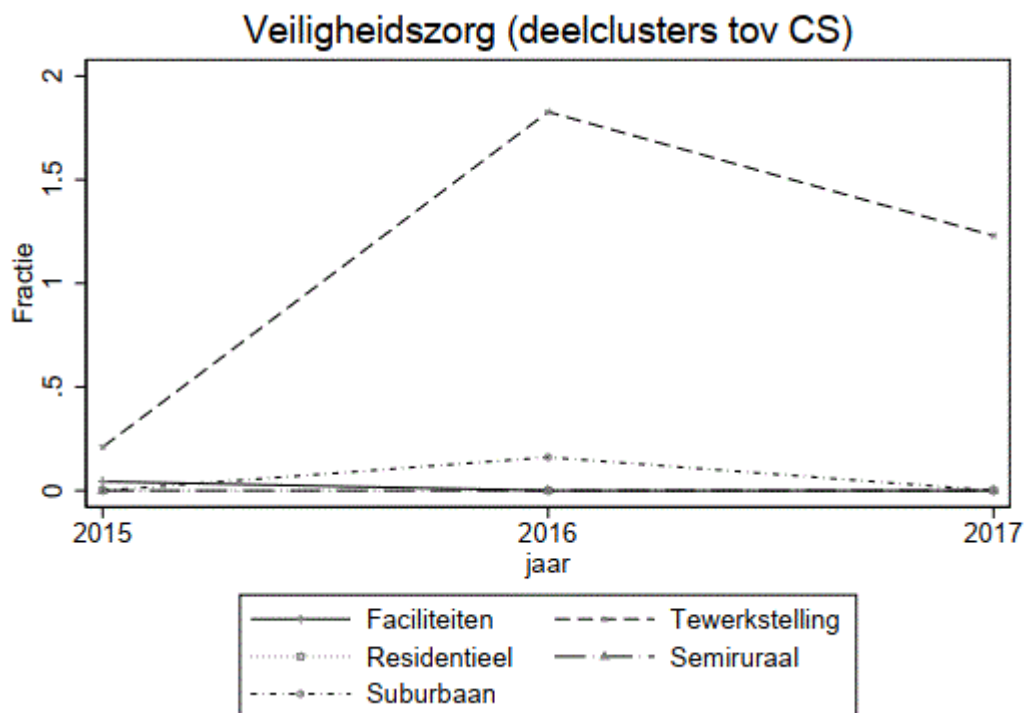
Deze evolutie wordt voornamelijk veroorzaakt door de tewerkstellingscluster.

Vergelijking met de CS Figuur 3.23 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de CS, figuur 3.24 per deelcluster.

Figuur 3.23: Uitgaven voor veiligheidszorg in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

De uitgaven voor veiligheid zijn op hun toppunt in 2016: nog steeds slechts 40% van de pro-rata benchmark in vergelijking met de CS, en vallen in 2017 terug tot ongeveer 30%.

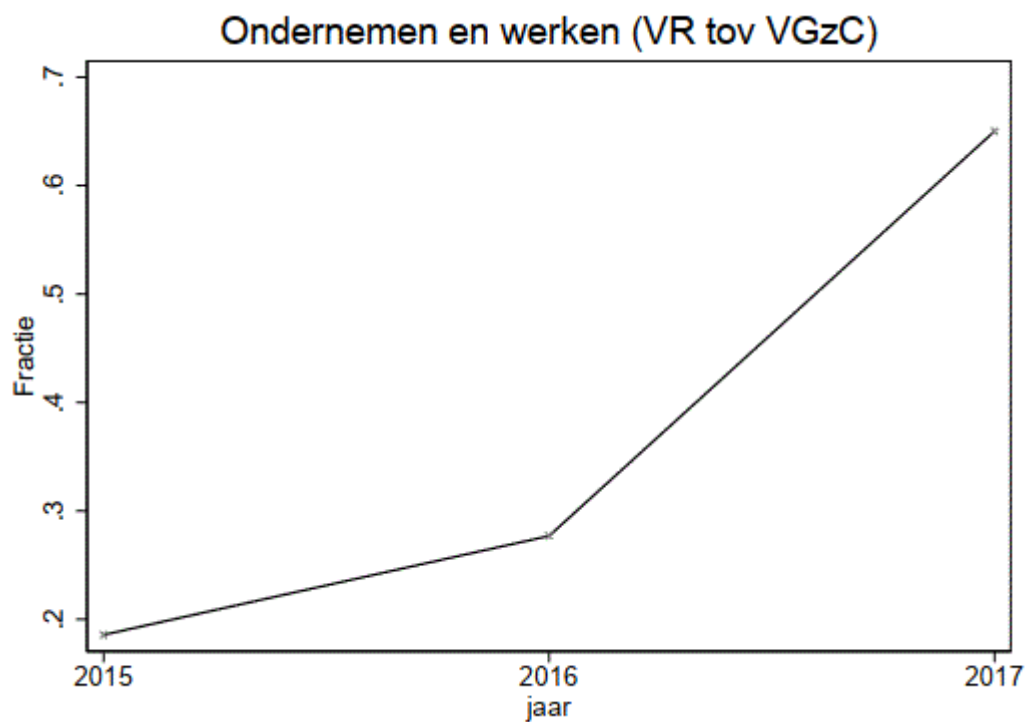
Figuur 3.24: Uitgaven voor veiligheidszorg in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

Deze evolutie wordt voornamelijk veroorzaakt door de tewerkstellingscluster.

De bovengemiddelde uitgaven voor de tewerkstellingscluster in vergelijking met zowel de CS als de VGzC voor veiligheid, kunnen wellicht te wijten zijn aan een extra injectie in gemeenten als Vilvoorde en Zaventem na de aanslagen in Brussel en Zaventem van 22 maart 2016. Zonder deze piek in 2016 zou de Rand ondergefinancierd zijn (zie Figuren 3.21 en 3.23 voor 2015-2017).

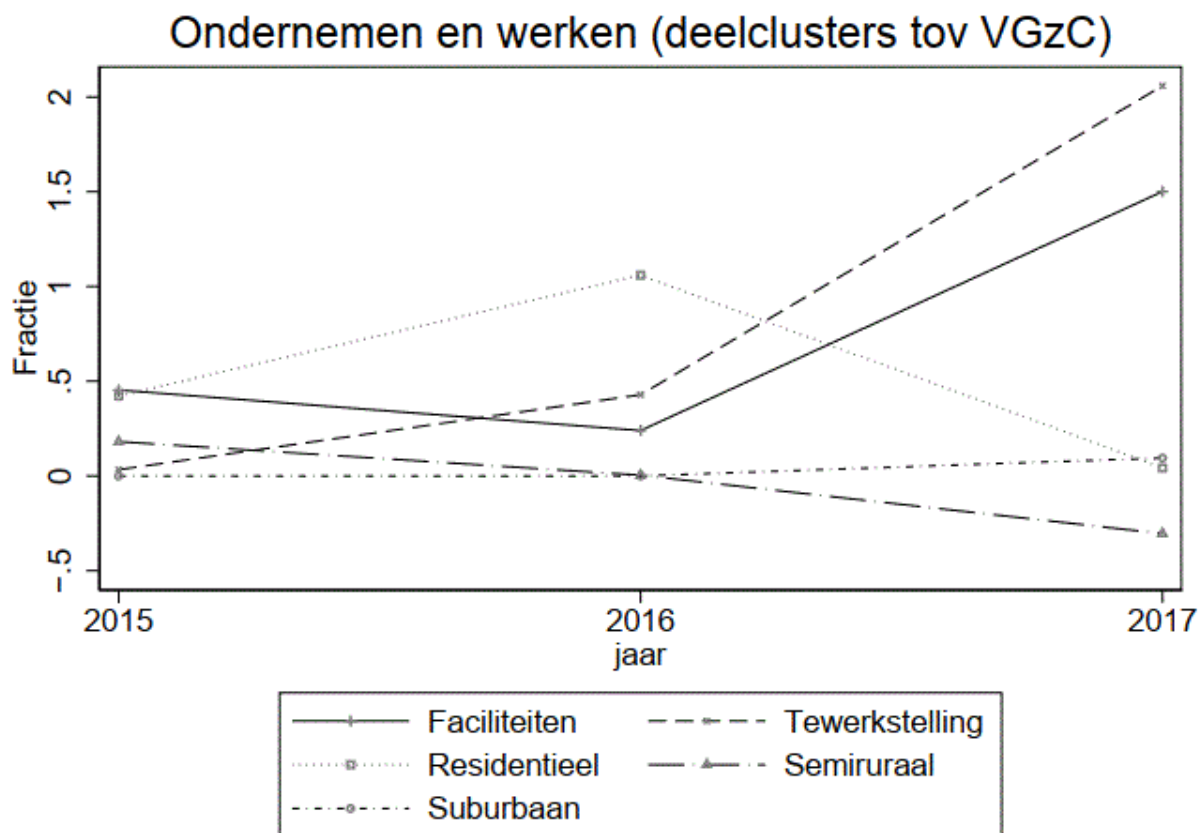
3.3.5 Ondernemen en werken

Vergelijking met de VGzC Figuur 3.25 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de VGzC, figuur 3.26 per deelcluster.

Figuur 3.25: Uitgaven voor ondernemen en werken in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

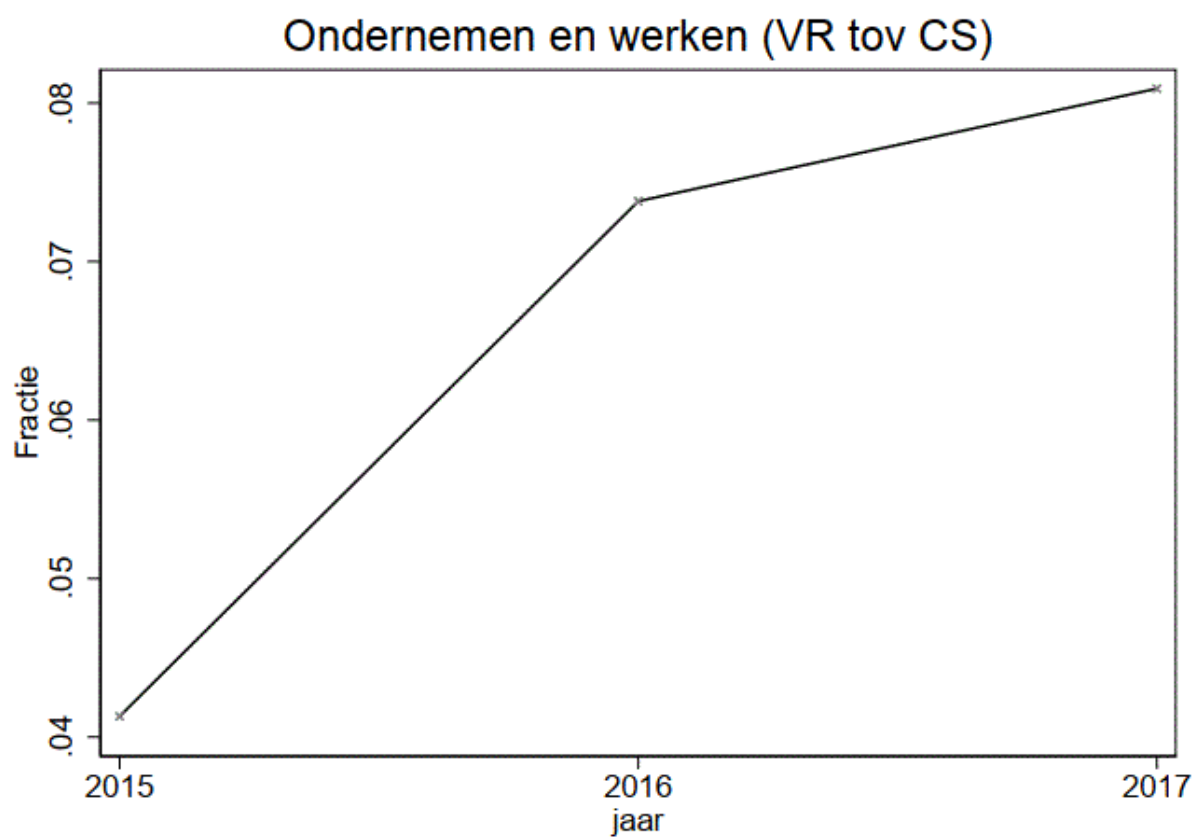
Het beleidsdomein ondernemen en werken wint aan belang, van ongeveer 1/5 tot ongeveer 2/3 van de pro-rata benchmark.

Figuur 3.26: Uitgaven voor ondernemen en werken in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

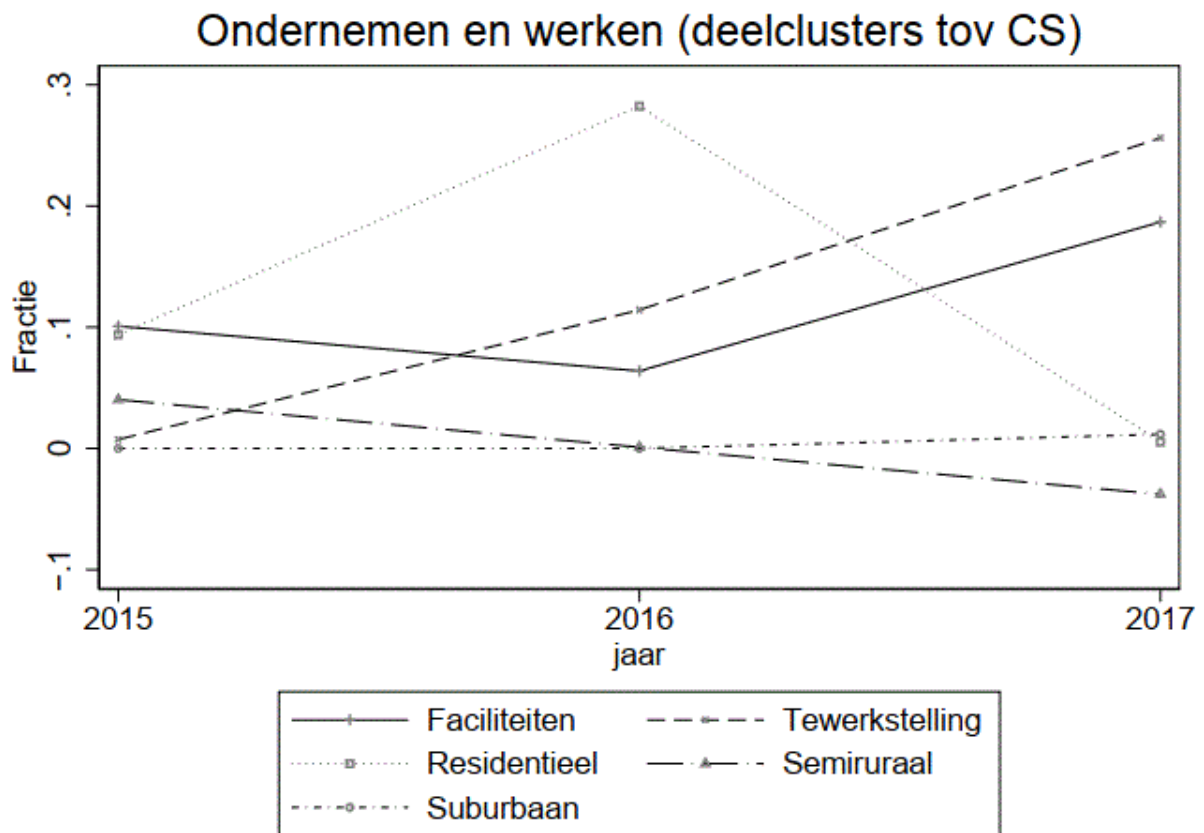
Deze evolutie wordt voornamelijk veroorzaakt door de tewerkstellingscluster en in iets mindere mate door de faciliteitengemeenten.

Vergelijking met de CS Figuur 3.27 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de CS, figuur 3.28 per deelcluster.

Figuur 3.27: Uitgaven voor ondernemen en werken in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

Het beleidsdomein ondernemen en werken wint aan belang, tot ongeveer 8% van de pro-rata benchmark in 2017.

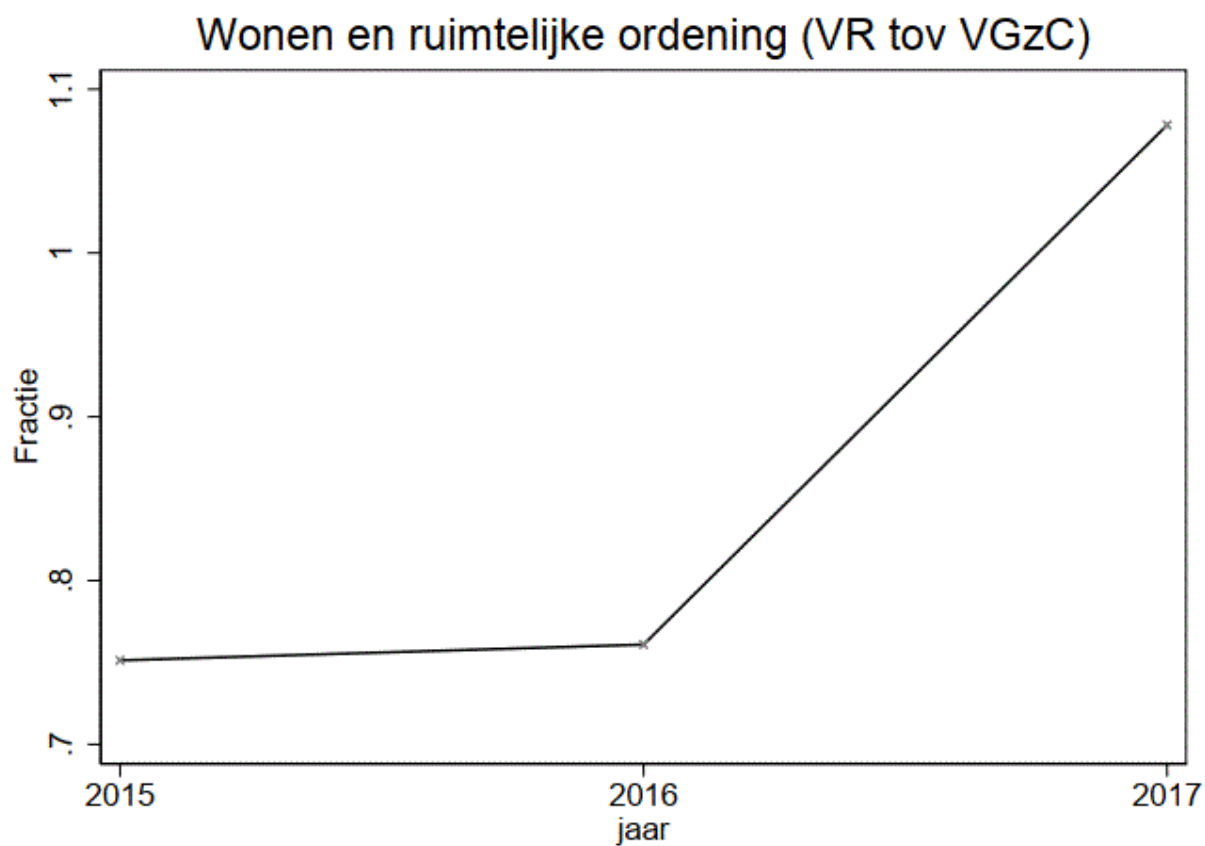
Figuur 3.28: Uitgaven voor ondernemen en werken in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

Deze evolutie wordt voornamelijk veroorzaakt door de tewerkstellingscluster en in iets mindere mate door de faciliteitengemeenten.

In eerste instantie zagen we een toename in 2017. Daarbij viel de toename in de tewerkstellingen en faciliteitengemeenten op. In vergelijking met de VGzC scoren deze gemeenten hoven het gemiddelde. Ondanks deze stijging blijft dit beleidsdomein ondergefinancierd voor de Vlaamse Rand in haar totaliteit. Bovendien laat de vergelijking met de CS zien dat er nog steeds sprake is van een ernstige onderfinanciering.

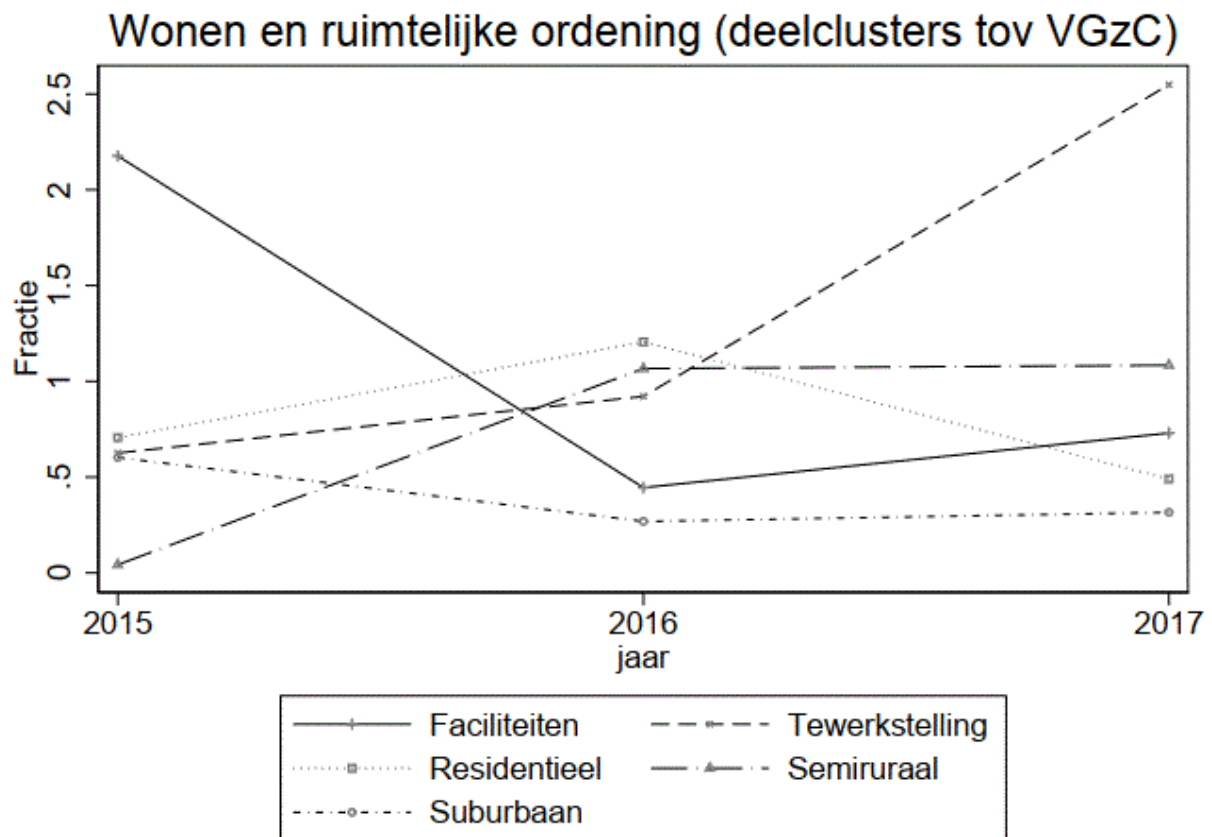
3.3.6 Wonen en ruimtelijke ordening

Vergelijking met de VGzC Figuur 3.29 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de VGzC, figuur 3.30 per deelcluster.

Figuur 3.29: Uitgaven voor wonen en ruimtelijke ordening in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

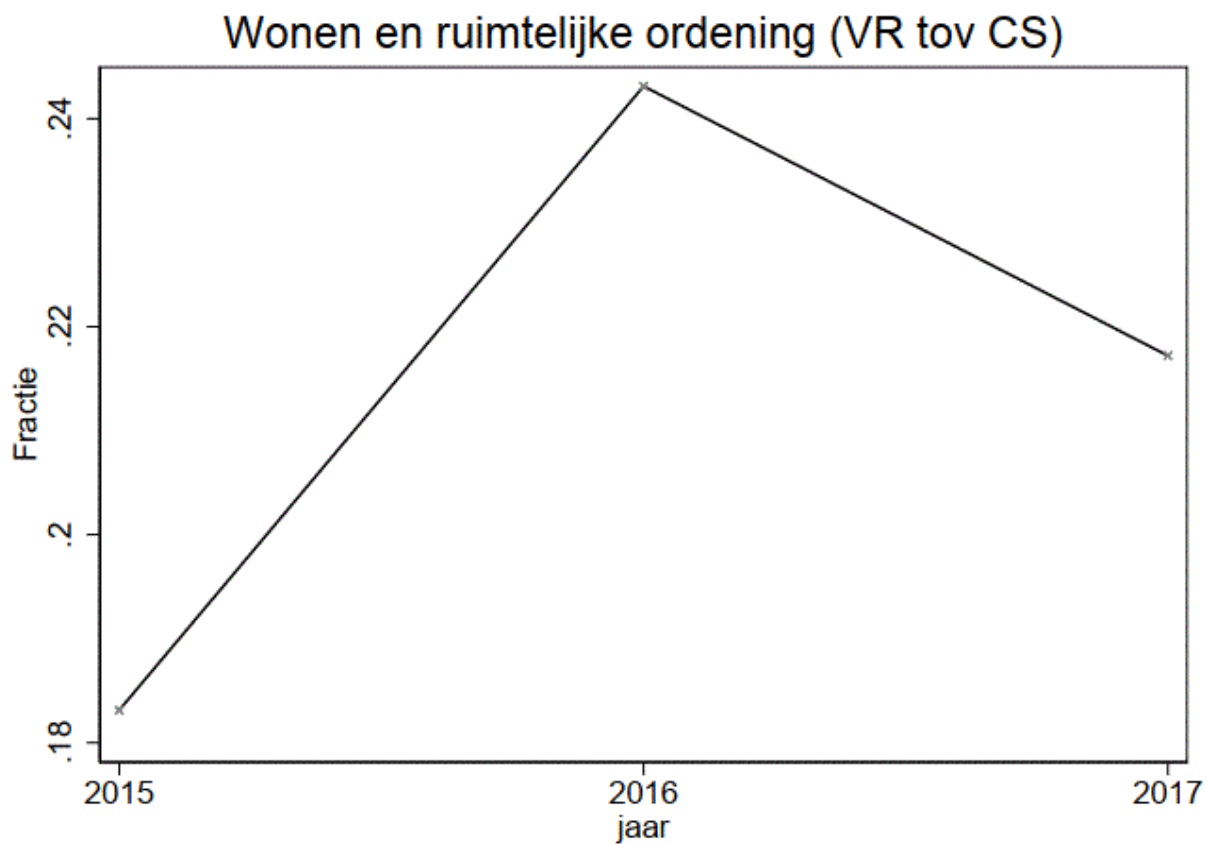
Dit beleidsdomein neemt toe, het ligt rond de pro-rata benchmark in 2017.

Figuur 3.30: Uitgaven voor wonen en ruimtelijke ordening in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

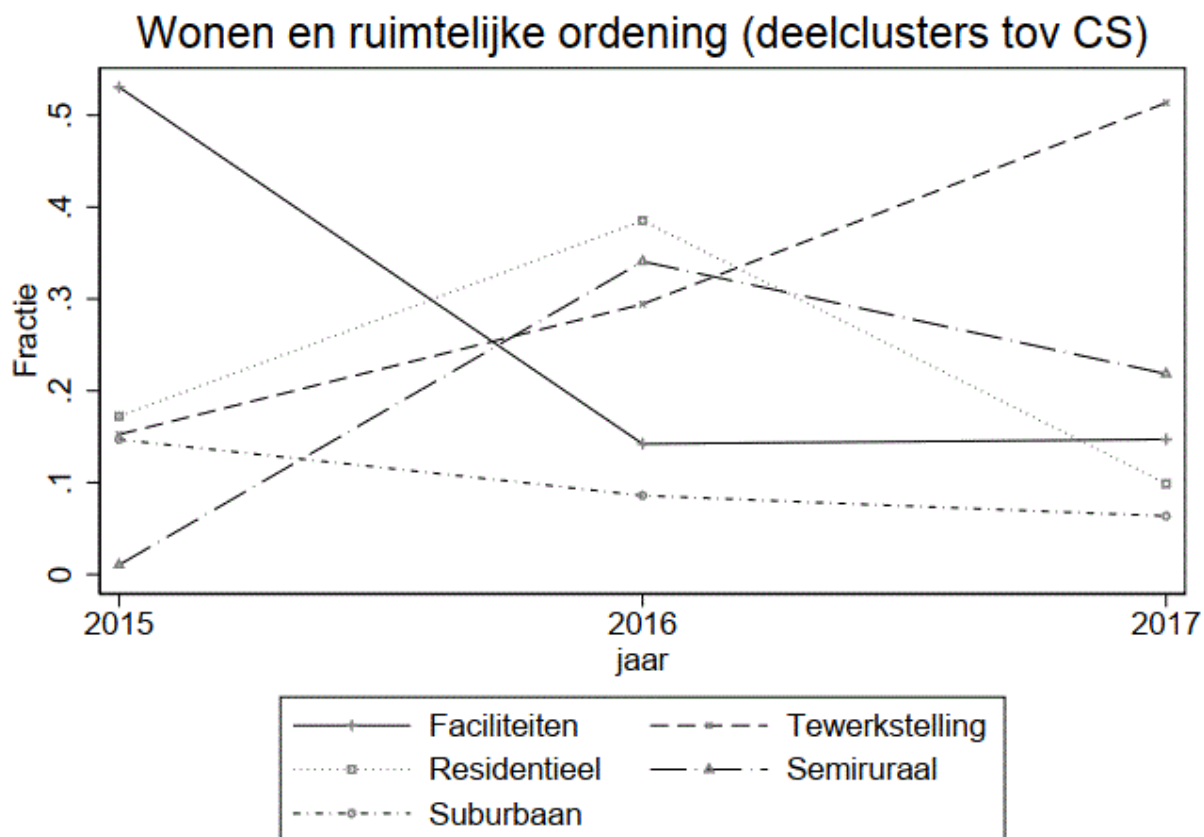
De stijging gebeurt vooral in de tewerkstellingscluster.

Vergelijking met de CS Figuur 3.31 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de CS, figuur 3.32 per deelcluster.

Figuur 3.31: Uitgaven voor wonen en ruimtelijke ordening in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

Dit beleidsdomein ligt op $\frac{1}{4}$ van de pro-rata benchmark in 2016 en neemt daarna weer af tot 22%.

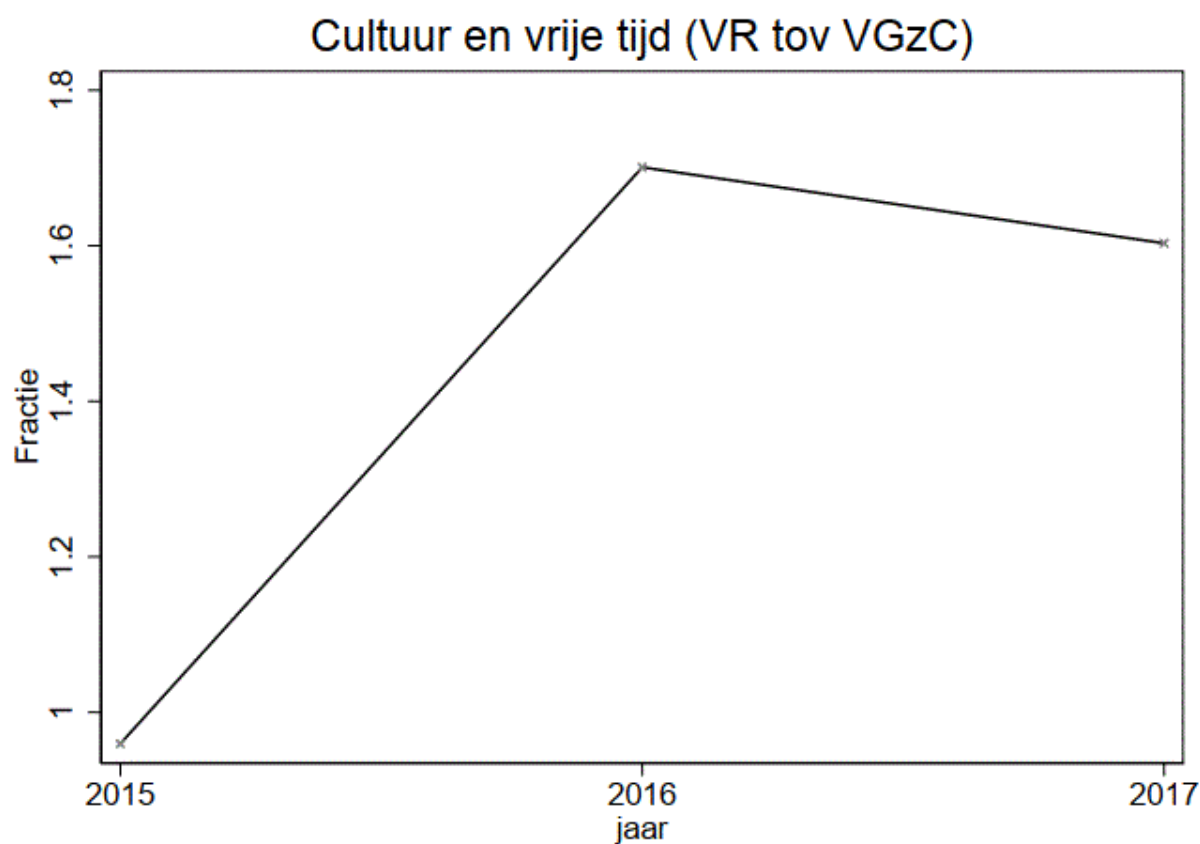

Figuur 3.32: Uitgaven voor wonen en ruimtelijke ordening in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

Er is een stijging in de tewerkstellingscluster en een daling in de faciliteitengemeenten. Ten opzichte van de VGzC doet er zich in 2017 een inhaalbeweging voor, terwijl de onderfinanciering ten opzichte van de CS gehandhaafd blijft.

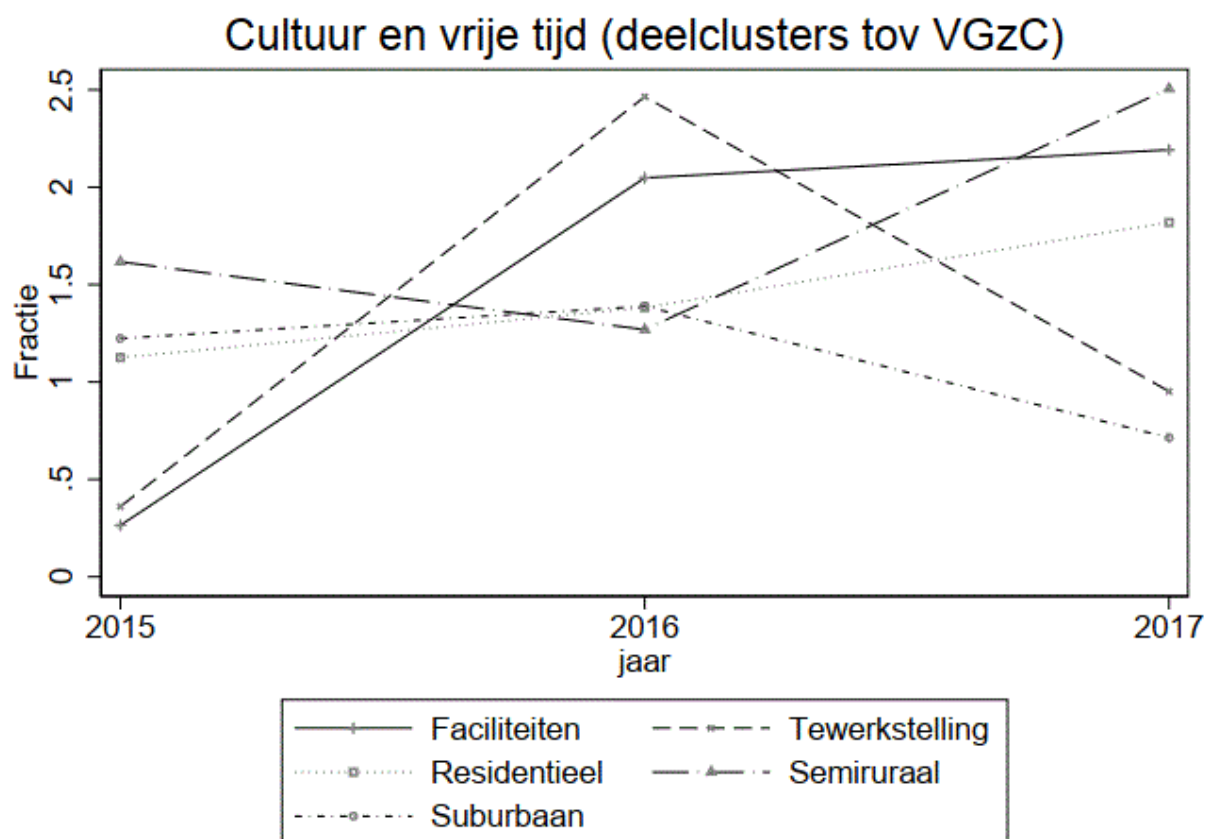
3.3.7 Cultuur en vrije tijd

Vergelijking met de VGzC Figuur 3.33 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de VGzC, figuur 3.34 per deelcluster.

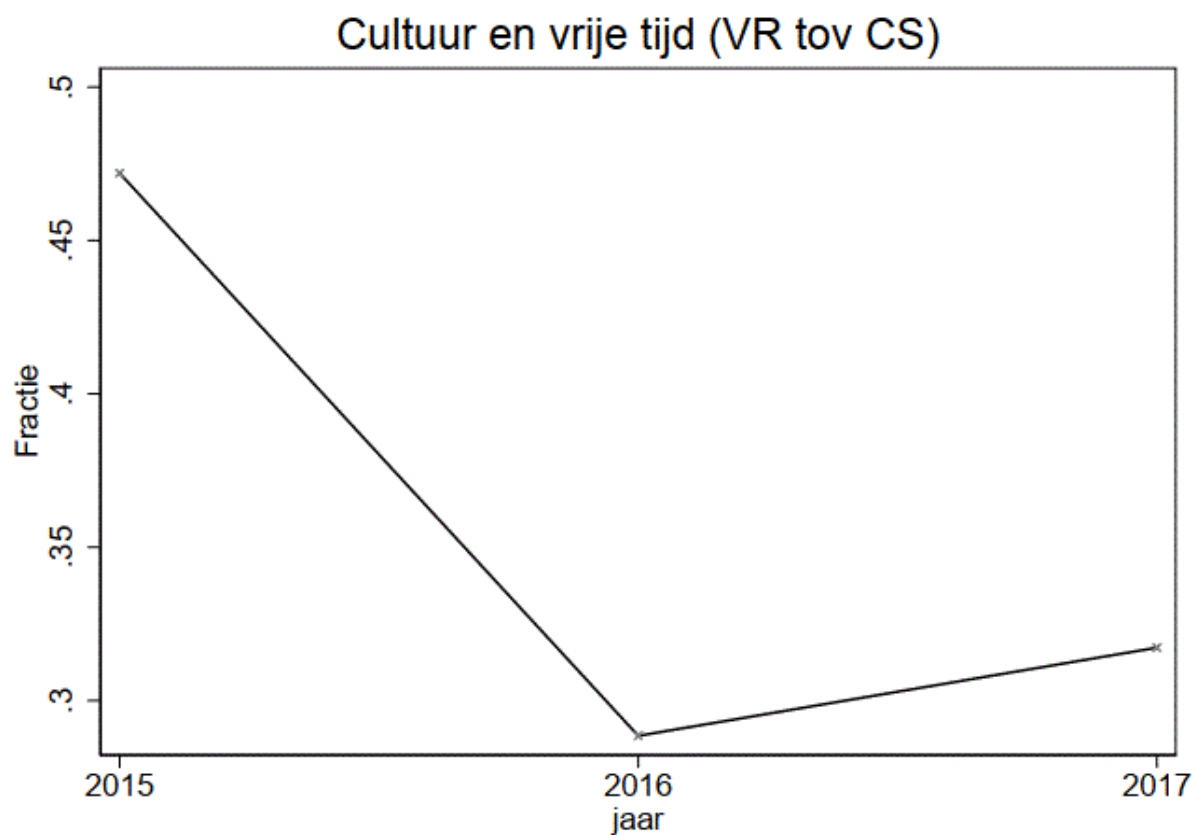
Figuur 3.33: Uitgaven voor cultuur en vrije tijd in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

Cultuur en vrije tijd is duidelijk een prioritair beleidsdomein, aangezien het ongeveer 60% boven de pro-rata benchmark ligt vanaf 2016.

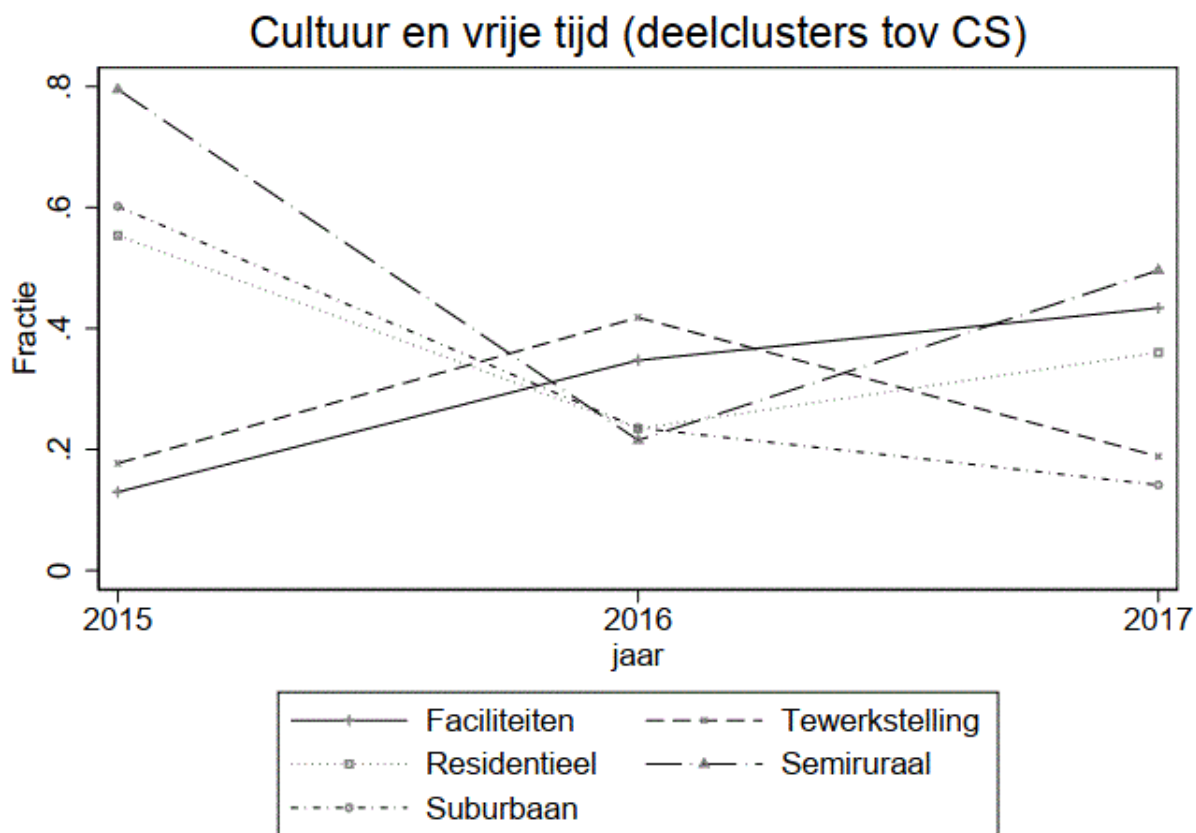
Figuur 3.34: Uitgaven voor cultuur en vrije tijd in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

Vergelijking met de CS Figuur 3.35 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de CS, figuur 3.36 per deelcluster.

Figuur 3.35: Uitgaven voor cultuur en vrije tijd in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

Cultuur en vrije tijd ligt ongeveer de helft onder de pro-rata benchmark in vergelijking met de CS in 2015. Dit aandeel zakt tot 30% vanaf 2016.

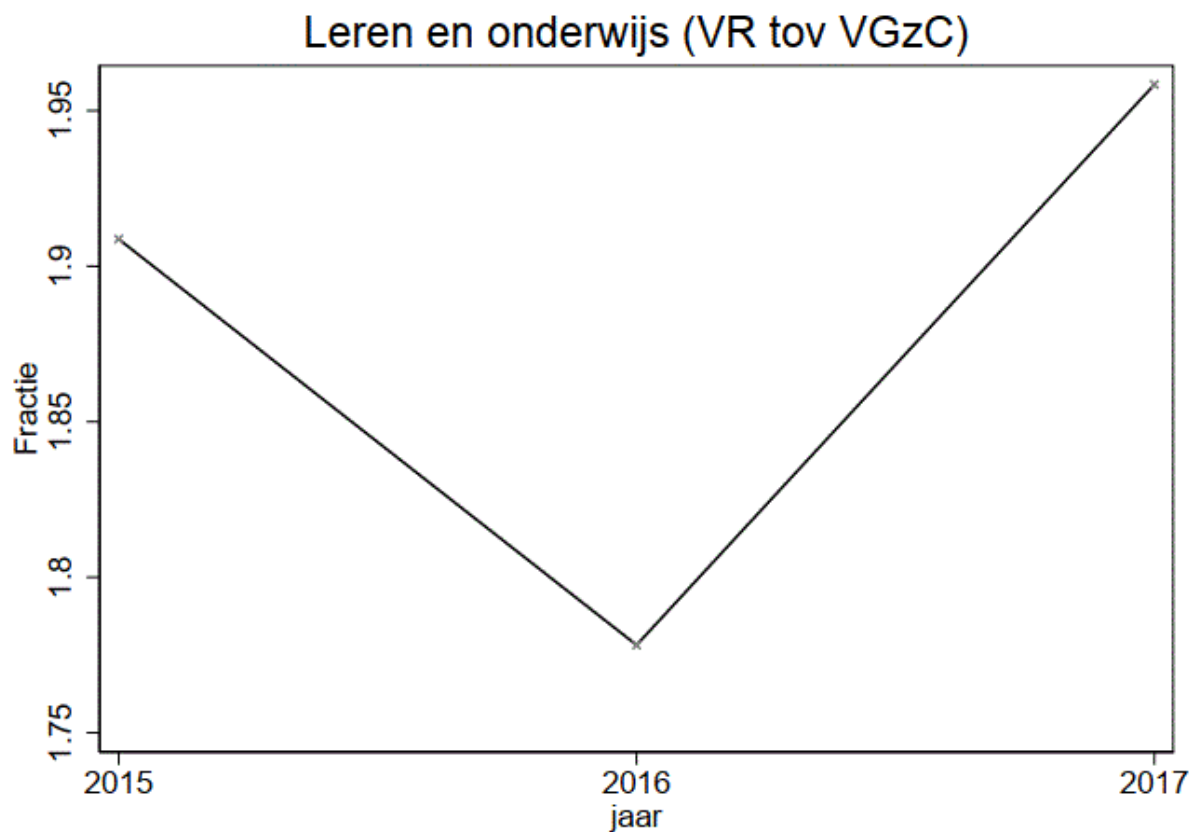
Figuur 3.36: Uitgaven voor cultuur en vrije tijd in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

Samenvattend kan worden gesteld dat ook voor cultuur en vrije tijd de Rand overgefinancierd is ten aanzien van de VGzC, maar ondergefinancierd ten opzichte van de centrumsteden.

3.3.8 Leren en onderwijs

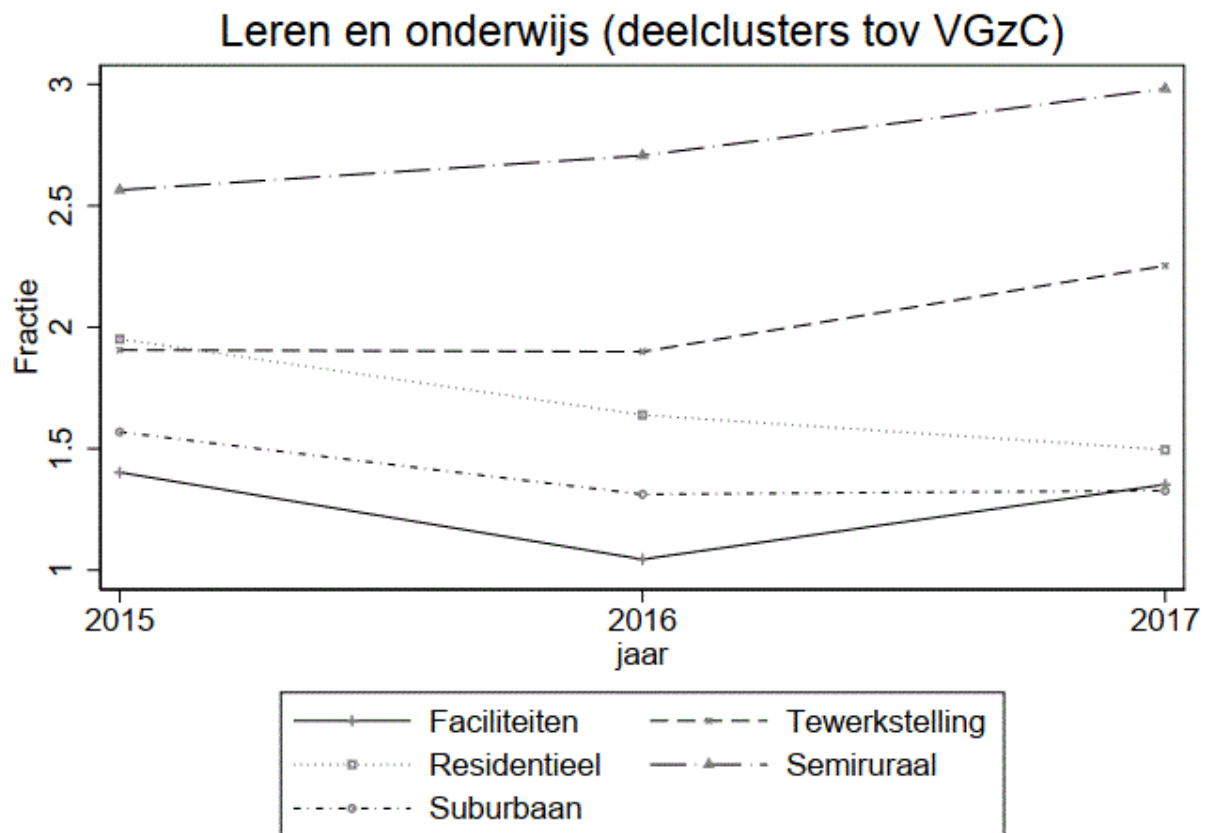
Een exacte vergelijking van de territoriaal uitgesplitste uitgaven voor onderwijs door de VG, vereist de uitgaven die vloeien naar alle types van onderwijsverstrekker. In deze vergelijking komen echter enkel deze onderwijsuitgaven van de VG voor die als inkomsten in de gemeentebegrotingen voorkomen.

Vergelijking met de VGzC Figuur 3.37 geeft de verhouding uitgaven weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de VGzC, figuur 3.38 per deelcluster.

Figuur 3.37: Uitgaven voor leren en onderwijs in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

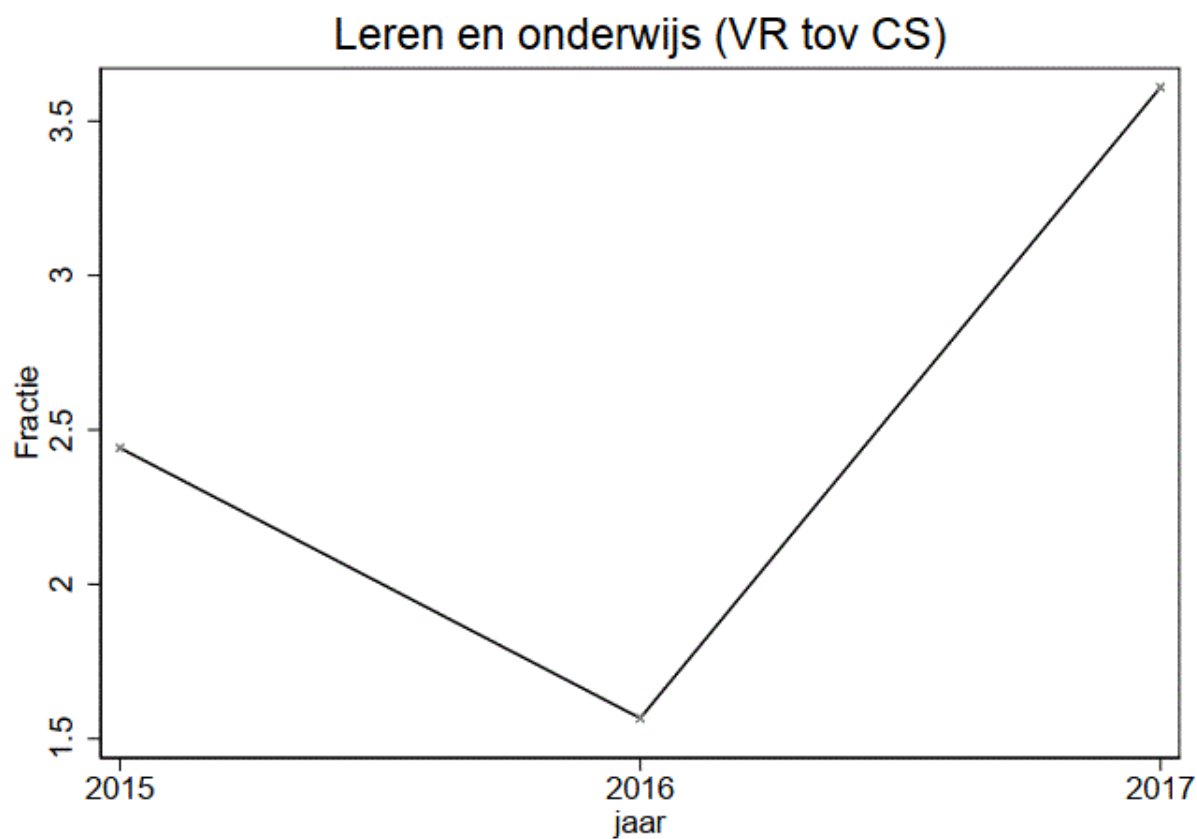
Dit beleidsdomein is eveneens prioritair: de uitgaven door de Vlaamse Gemeenschap worden geschat op ruwweg het dubbele van de pro-rata benchmark.

Figuur 3.38: Uitgaven voor leren en onderwijs in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

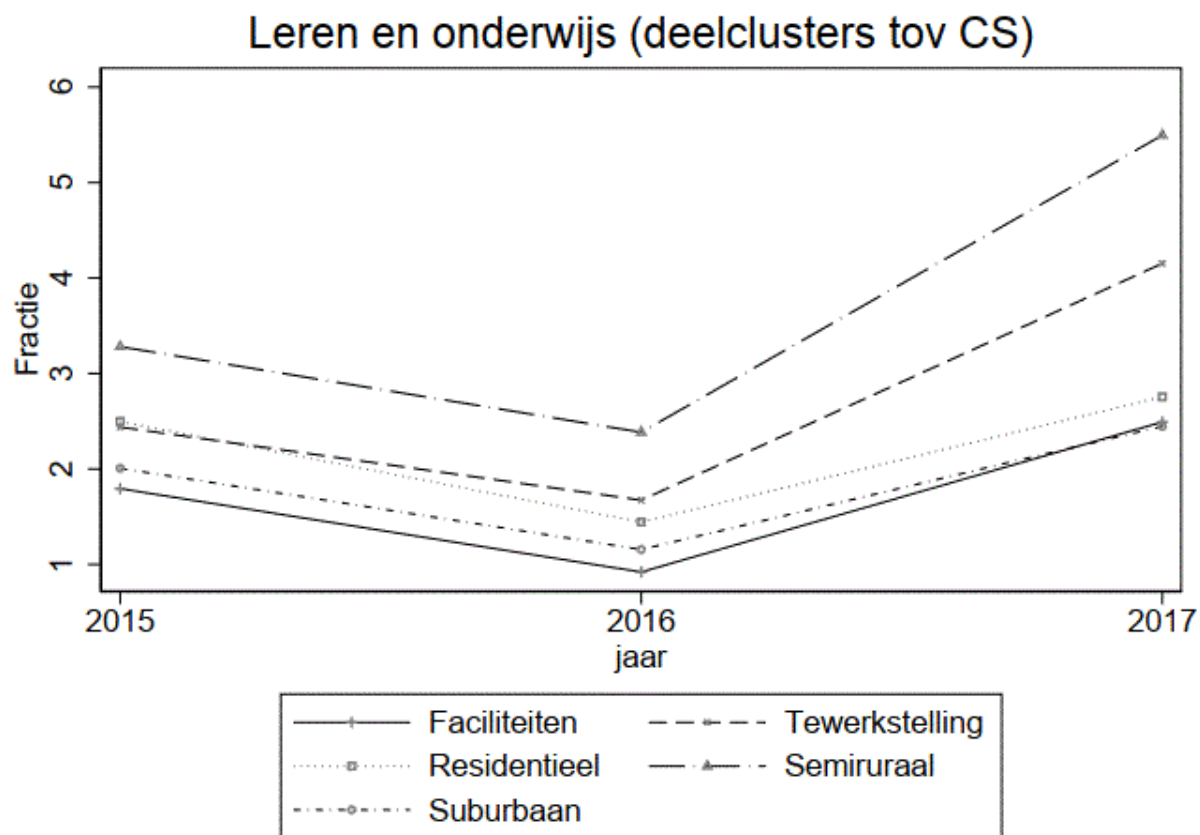
Voor de semirurale (ongeveer 3x de pro-rata financiering in 2017) en de tewerkstellingscluster (ongeveer 2x de pro-rata financiering in 2017) vallen hierbij op.

Vergelijking met de CS Figuur 3.39 geeft de verhouding uitgaven weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de CS, Figuur 3.40 per deelcluster.

Figuur 3.39: Uitgaven voor leren en onderwijs in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

Leren en onderwijs krijgt op het toppunt in 2017 ongeveer 3x de middelen die het volgens de pro-rata benchmark zou moeten krijgen in vergelijking met de CS.

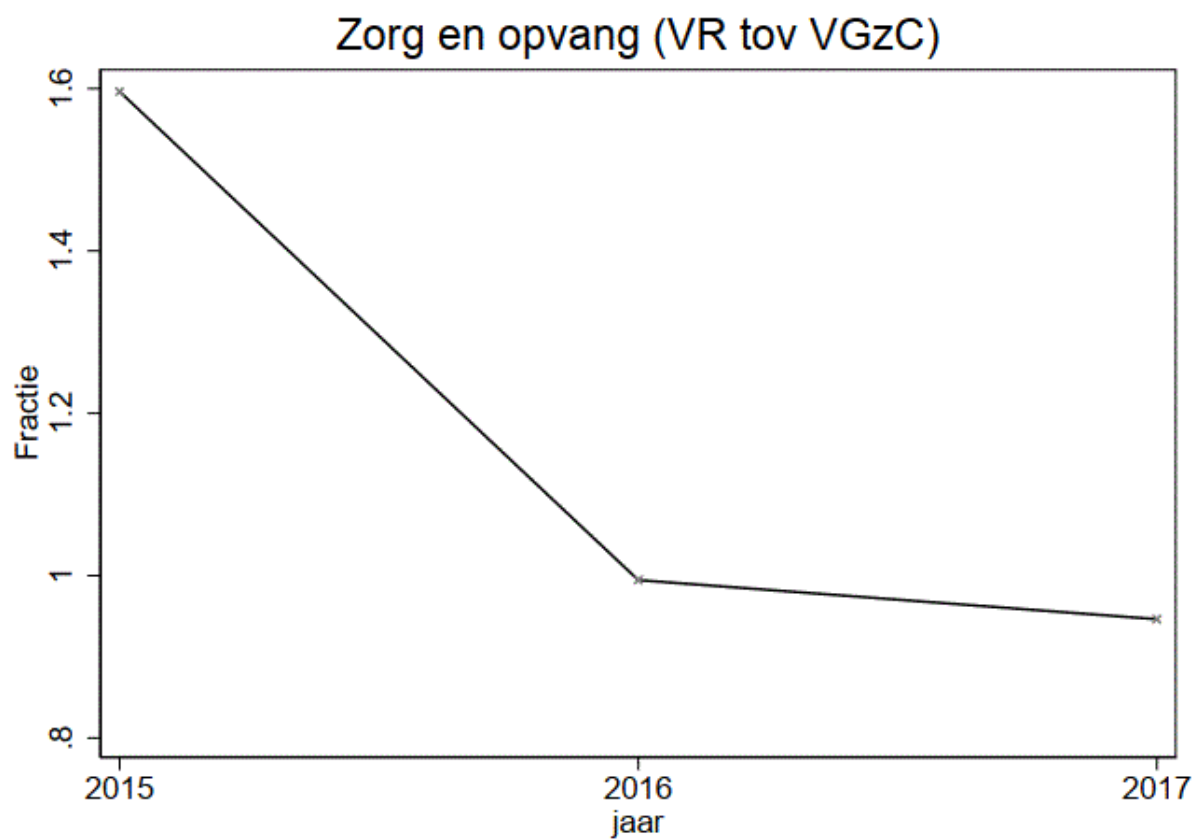

Figuur 3.40: Uitgaven voor leren en onderwijs in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

De investeringen in leren en onderwijs in de Vlaamse Rand zijn naar alle waarschijnlijkheid ten dele te verklaren vanuit de capaciteitsdruk. Cijfers (voor de Rand in 2018) op basis van de weigeringen in het Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, laten zien dat de Scholengroep Brussel van het Gemeenschapsonderwijs 43% van alle geregistreerde weigeringen in het Basisonderwijs (van de Vlaamse Gemeenschap) voor zijn conto neemt. Daarnaast registreerden de scholengroepen in de Vlaamse Rand 21% van alle weigeringen voor het basisonderwijs. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tezamen met de Vlaamse Rand waren derhalve goed voor bijna 2/3 van alle weigeringen in het Basisonderwijs. Ook op basis van de Vlaamse capaciteitsmonitor blijkt dat, naast het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vooral de Vlaamse Rand een aandachtsgebied is (Groenez and Surkyn, 2015a, 2015b, 2018). Deze vraag naar extra schoolcapaciteit verklaart mede de inhaaloperatie inzake scholenbouw en uitgaven voor onderwijs.

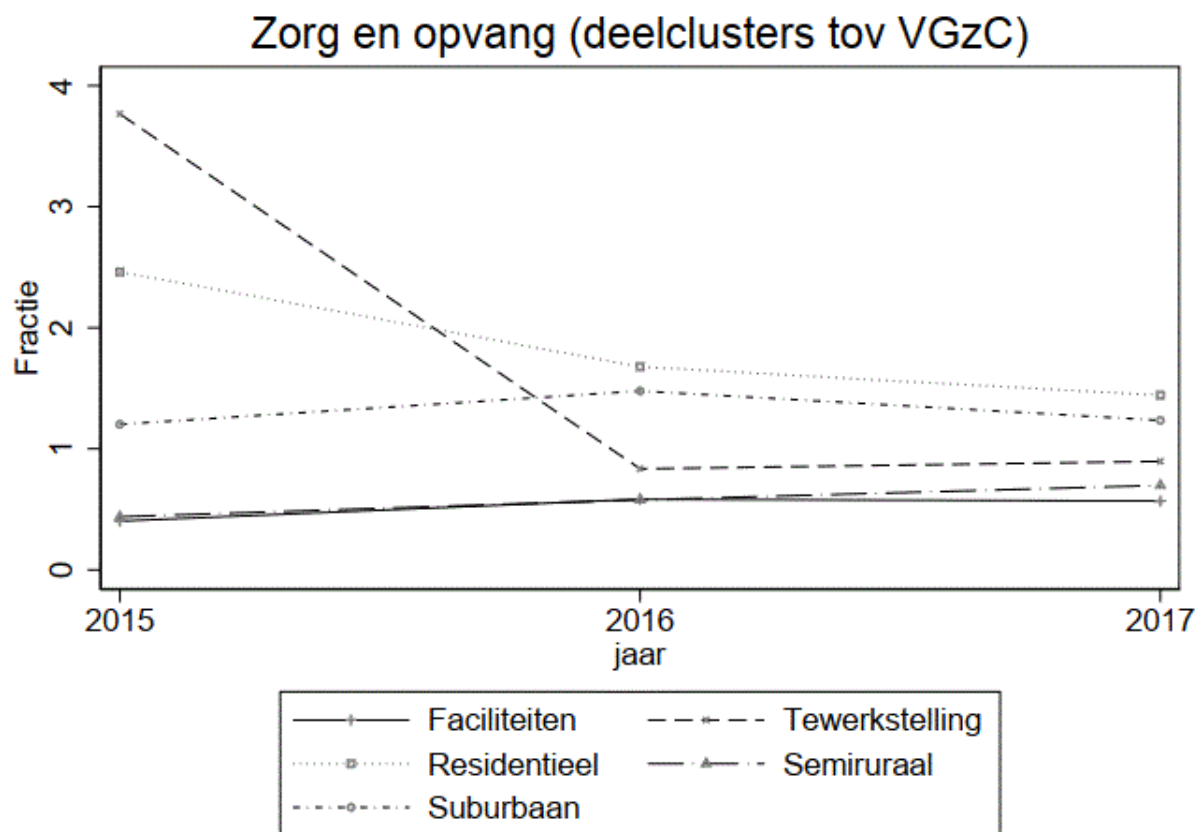
3.3.9 Zorg en opvang

Vergelijking met de VGzC Figuur 3.41 geeft de verhouding weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de VGzC, figuur 3.42 per deelcluster.

Figuur 3.41: Uitgaven voor zorg en opvang in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

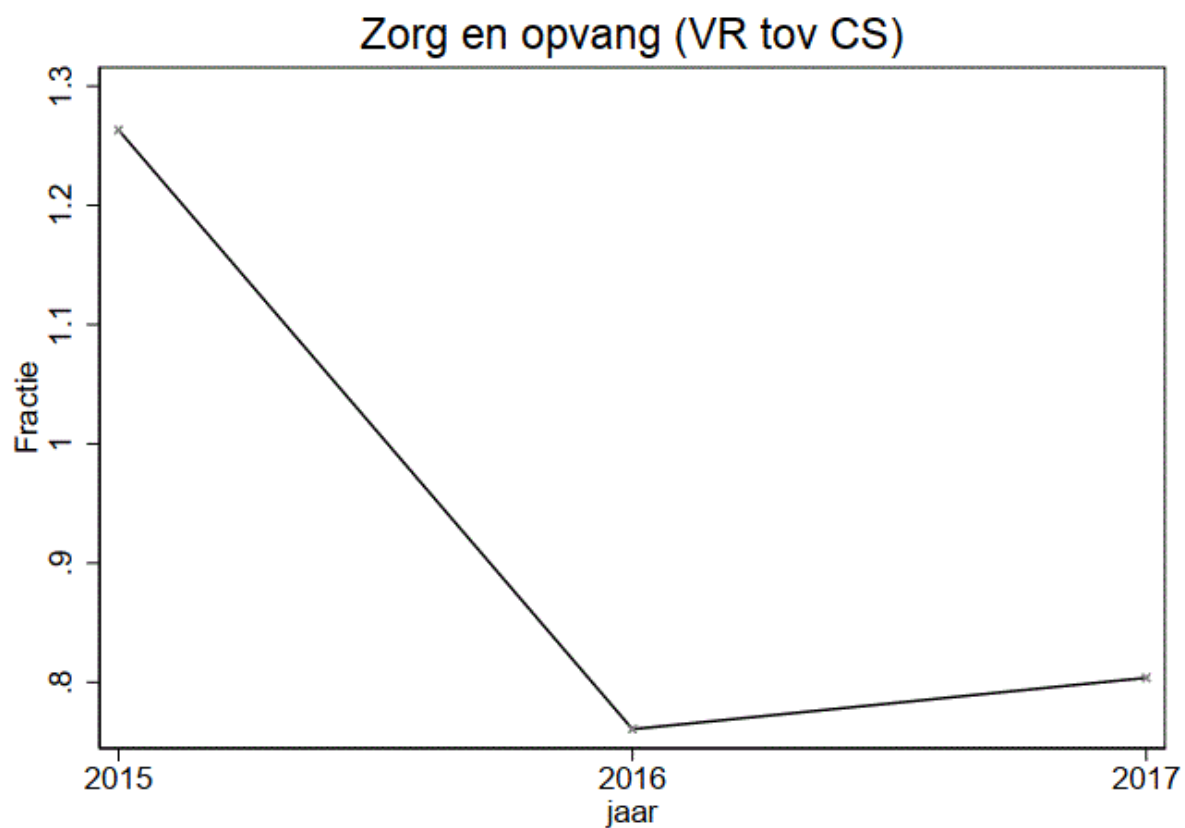
Het belang van zorg en opvang lijkt af te nemen, tot ongeveer het pro-rata niveau.

Figuur 3.42: Uitgaven voor zorg en opvang in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de VGzC

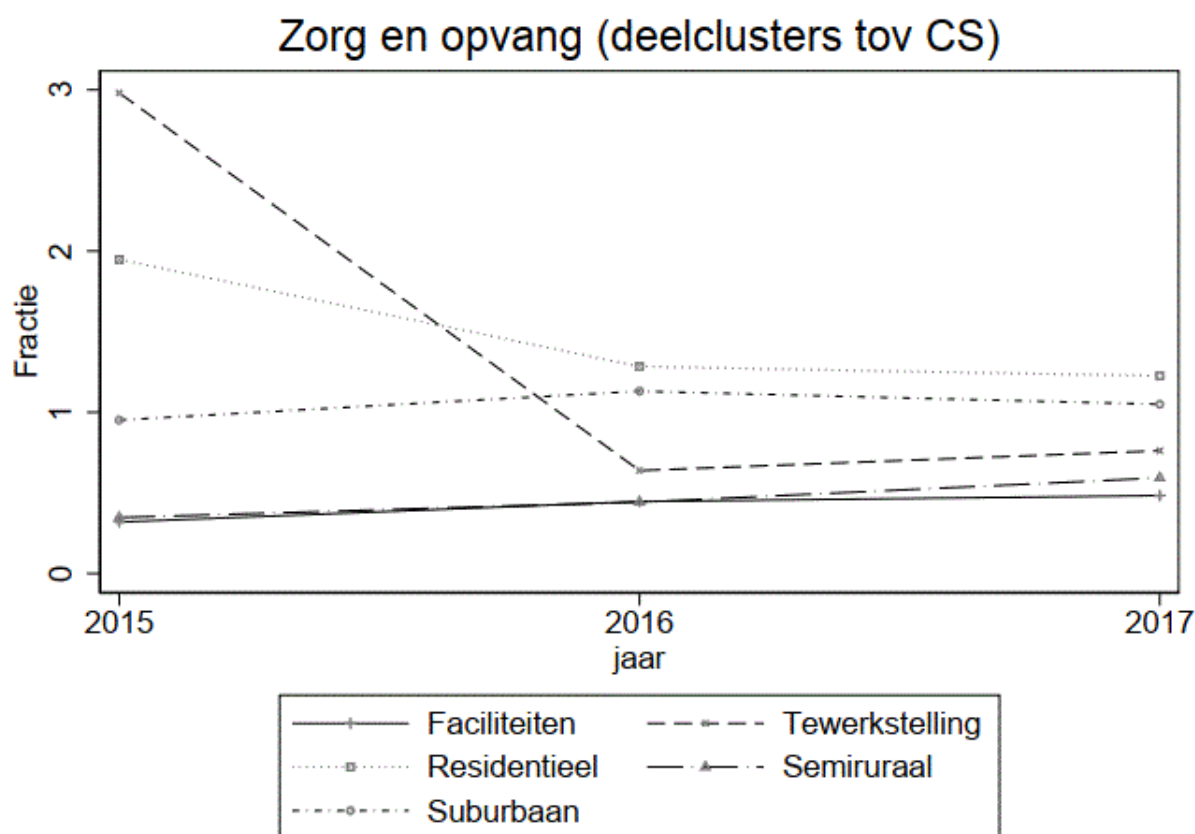
Deze daling gebeurt bijna volledig in de tewerkstellingscluster.

Vergelijking met de CS Figuur 3.43 geeft de verhouding uitgaven weer voor de volledige Vlaamse Rand versus de CS, figuur 3.44 per deelcluster.

Figuur 3.43: Uitgaven voor zorg en opvang in de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

Het belang van zorg en opvang lijkt af te nemen, tot ongeveer 20% onder het pro-rata niveau.

Figuur 3.44: Uitgaven voor zorg en opvang in de deelclusters van de Vlaamse Rand als fractie van de uitgaven in de CS

Deze daling gebeurt bijna volledig in de tewerkstellingscluster.

Voor zorg en opvang evolueren de Randgemeenten van de situatie van een bovengemiddelde financiering in 2016, naar een onderfinanciering in 2017 zowel voor de centrumsteden als de VZC.

4 NODEN

Om de concrete noden van de Vlaamse Rand na te gaan, baseren we ons op gegevens beschikbaar in de Gemeentemonitor (Agentschap Binnenlands Bestuur, sdb).

4.1 Mobiliteitsnood

Om de mobiliteitsnood van de Rand te analyseren, gebruiken we volgende indicatoren:

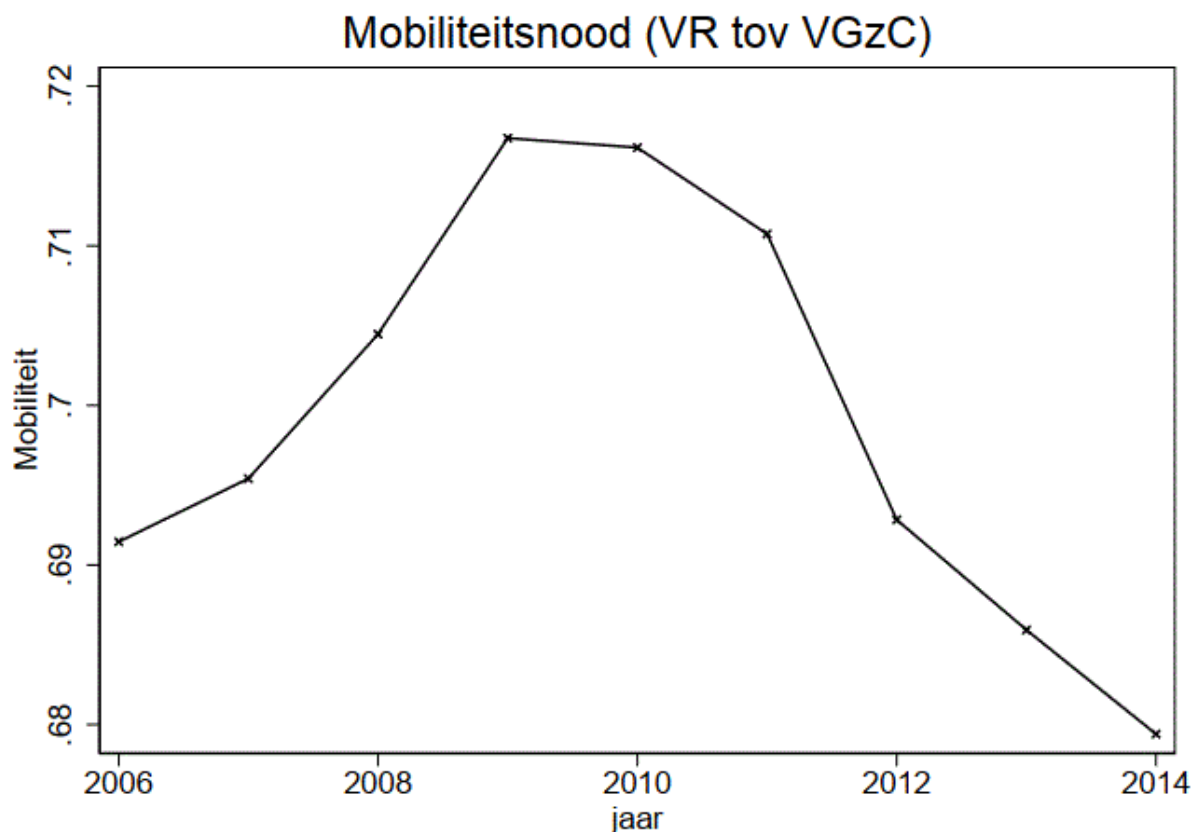
- % tewerkgestelden in een gemeente die buiten de gemeente wonen (inkomende pendel)

- % tewerkgestelden die buiten de gemeente werken (uitgaande pendel)

Als indicator van de mobiliteitsnood nemen we de belangrijkste dimensie resulterend uit een factor-analyse die bovenstaande indicatoren omvat. We voeren die factoranalyse apart uit voor alle jaren waarvoor alle indicatoren beschikbaar zijn. Vervolgens nemen we het jaarlijkse gemiddelde van deze factor voor de gemeenten van de Vlaamse Rand, voor de VGzC en voor de CS. We berekenen het verschil tussen het gemiddelde voor de Vlaamse Rand en het gemiddelde voor de VGzC en definiëren dit als de relatieve armoedenood van de Vlaamse Rand ten opzichte van de VGzC. Op gelijklopende wijze definiëren we de relatieve armoedenood van de Vlaamse Rand ten opzichte van de CS. Analoge maten worden geconstrueerd per deelcluster.

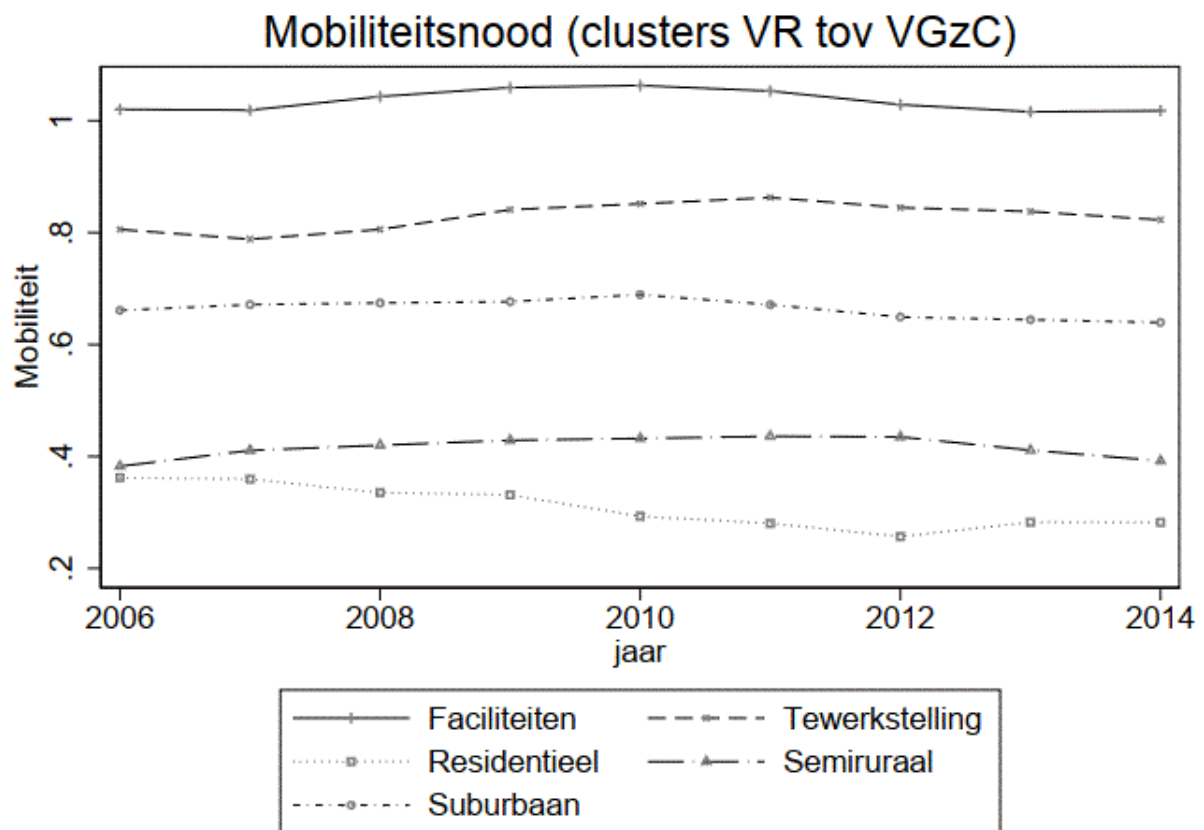
In tegenstelling tot de vergelijkingen in de voorgaande hoofdstukken, werken we nu met een meetinstrument dat een gemiddelde heeft van 0 en een sd van 1. Dat betekent dat we telkens vergelijken met 0 als benchmark. Positieve cijfers duiden op een grotere nood, negatieve op een minder ernstige.

4.1.1 Vergelijking met de VGzC

Figuur 4.1: Mobiliteitsnood in de Vlaamse Rand ten opzichte van de VGzC

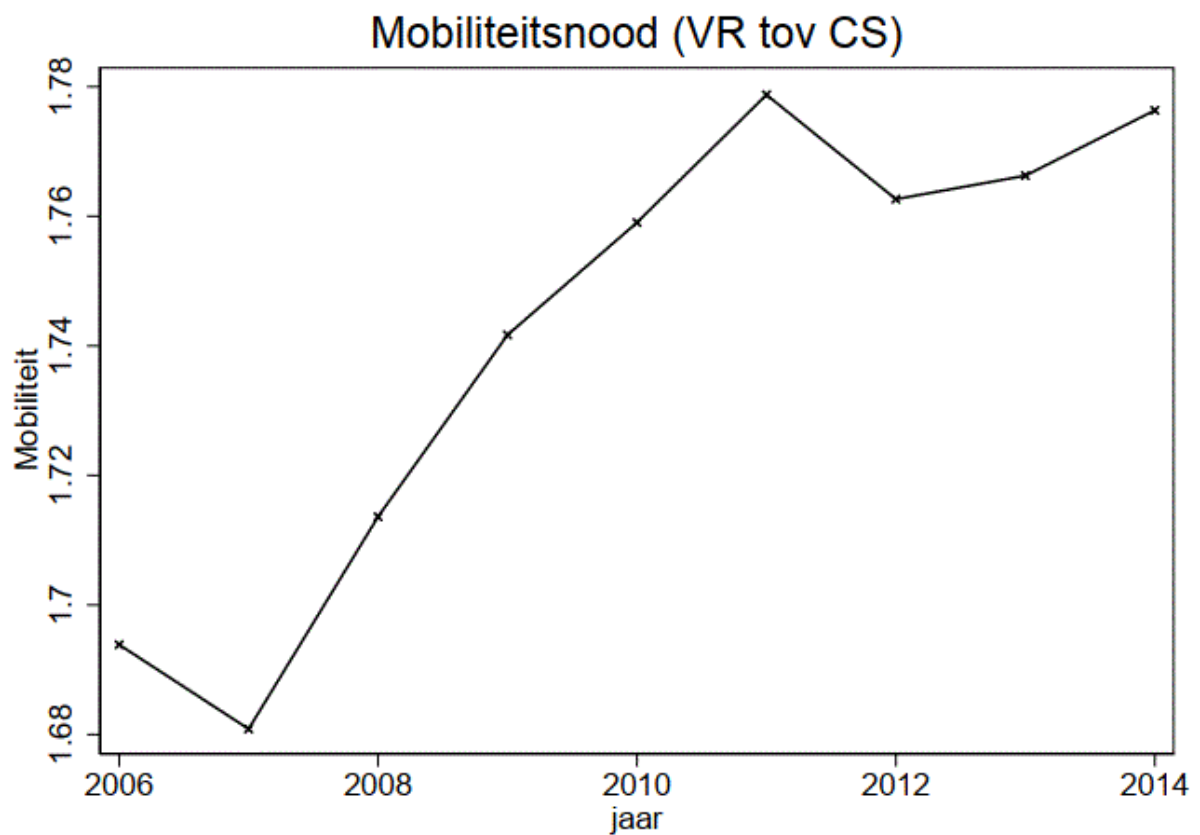
De hoofdfactor (gemiddelde 0 en standaardafwijking 1) onderliggend aan de gebruikte indicatoren, ligt ongeveer 0,75 standaardfout boven deze in de VGzC.

Figuur 4.2: Mobiliteitsnood in de deelclusters van de Vlaamse Rand ten opzichte van de VGzC

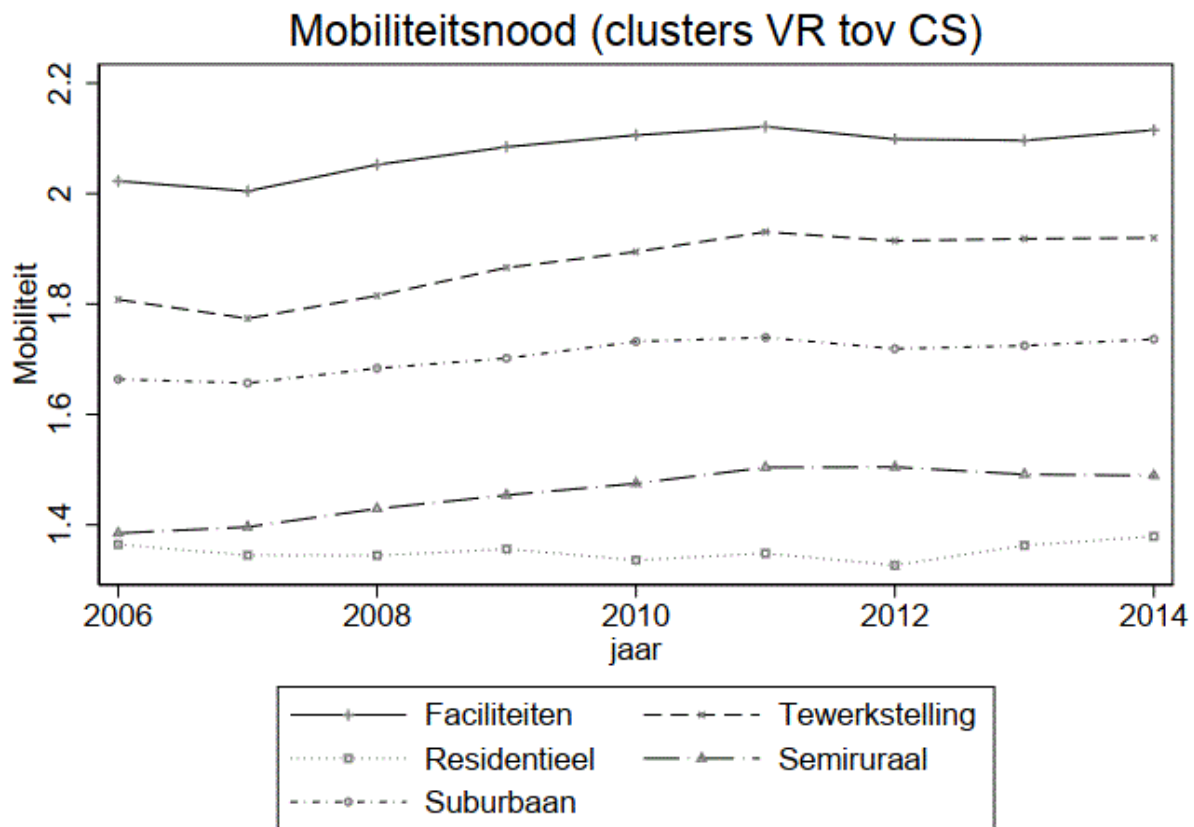
Vooraf in de faciliteitengemeenten is dit fenomeen belangrijk, gevolgd door de tewerkstellings- en de residentiële cluster.

4.1.2 Vergelijking met de CS

Figuur 4.3: Mobiliteitsnood in de Vlaamse Rand in vergelijking met de CS

De hoofdfactor (gemiddelde 0 en standaardafwijking 1) onderliggend aan de gebruikte indicatoren, ligt ongeveer 1,75 standaardfout boven deze in de CS.

Figuur 4.4: Mobiliteitsnood in de deelclusters van de Vlaamse Rand in vergelijking met de CS

Vooraf in de faciliteitengemeenten is dit fenomeen belangrijk, gevolgd door de tewerkstellings- en de residentiële gemeenten.

Uit de gecombineerde vergelijking van de Vlaamse Rand met de CS én met de rest van de Vlaamse gemeenten blijkt dat de mobiliteitsnood in de Vlaamse Rand zonder enige twijfel het hoogst is. De mobiliteitsnood in de Vlaamse Rand lijkt het best vergelijkbaar met deze in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

4.2 Integratienood

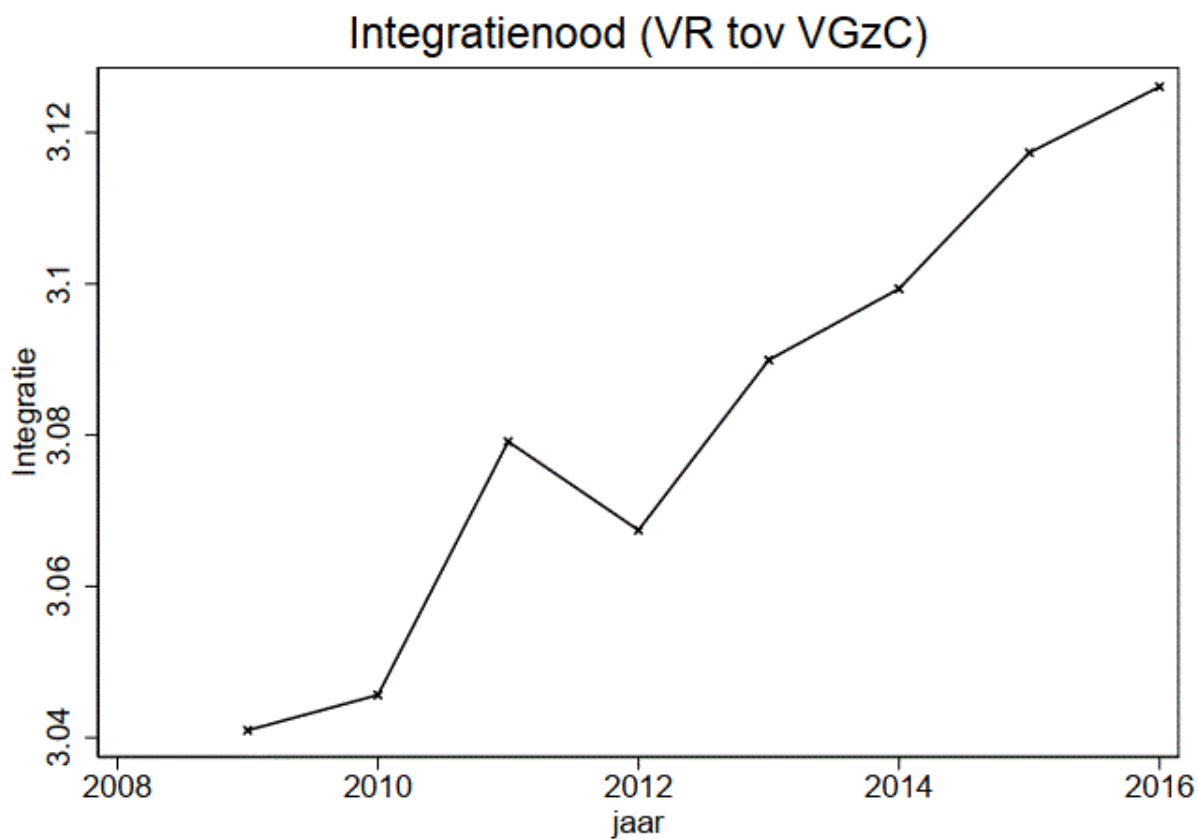
Om de integratienood van de Rand te analyseren, gebruiken we volgende indicatoren:

- % leerlingen in het lager onderwijs met thuistaal niet-Nederlands
- % leerlingen in het middelbaar onderwijs met thuistaal niet-Nederlands
- % personen met een huidige niet-Belgische nationaliteit (totaal/EU/niet-EU) ten opzichte van de totale bevolking

De constructie van de indicator verloopt analoog aan de mobiliteitsindicator.

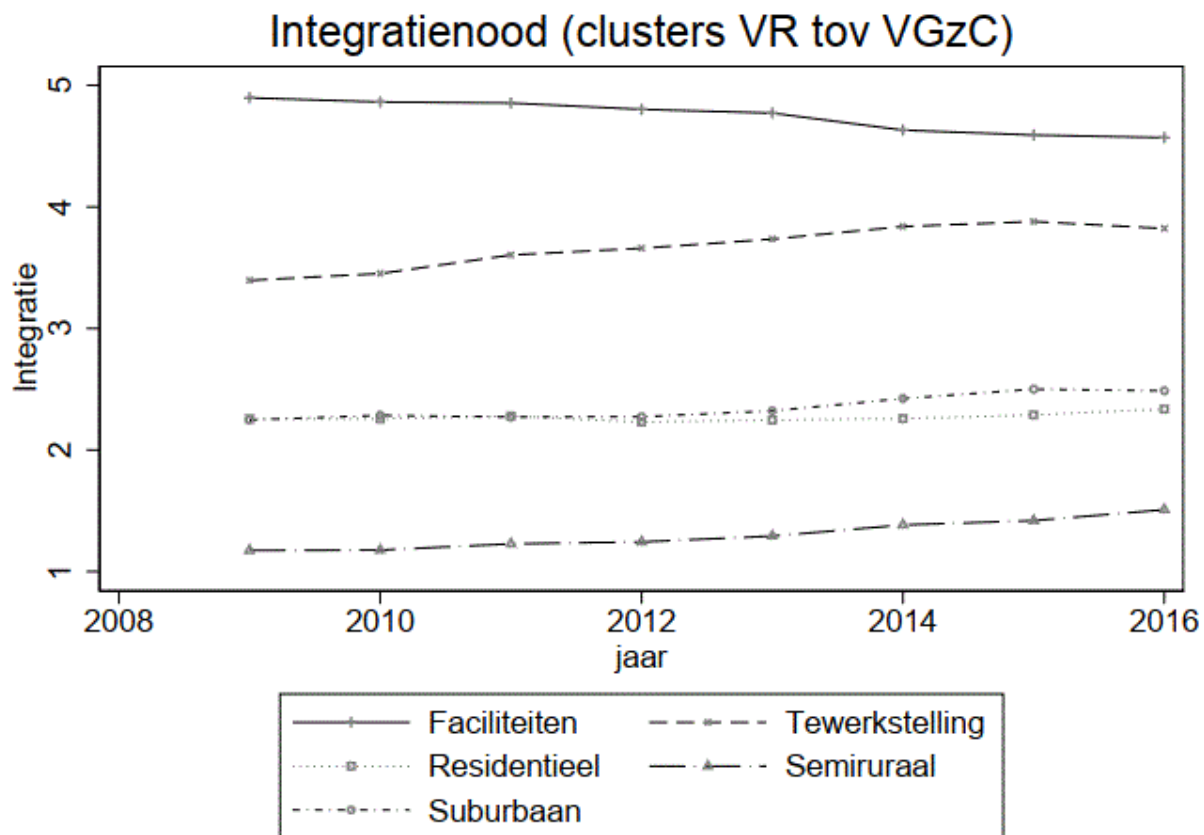
4.2.1 Vergelijking met de VGzC

De resultaten voor de volledige Rand worden weergegeven in figuur 4.5, deze per deelcluster in figuur 4.6.

Figuur 4.5: Integratienood in de Vlaamse Rand ten opzichte van de VGzC

De hoofdfactor (gemiddelde 0 en standaardafwijking 1) onderliggend aan de gebruikte indicatoren, ligt ongeveer 3 standaardfouten boven deze in de VGzC.

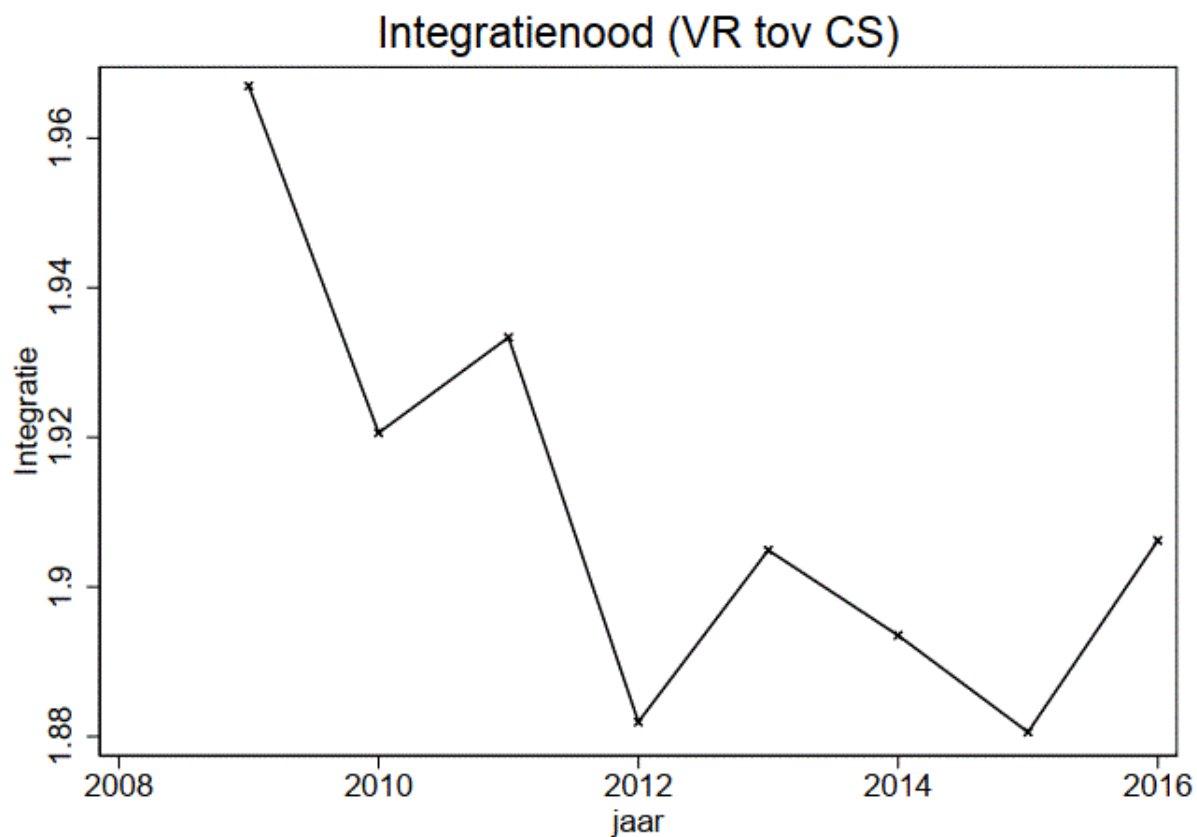

Figuur 4.6: Integratienood in de deelclusters van de Vlaamse Rand ten opzichte van de VGzC

Deze hogere integratienood doet zich voor in alle deelclusters, met uitzondering van de semirurale.

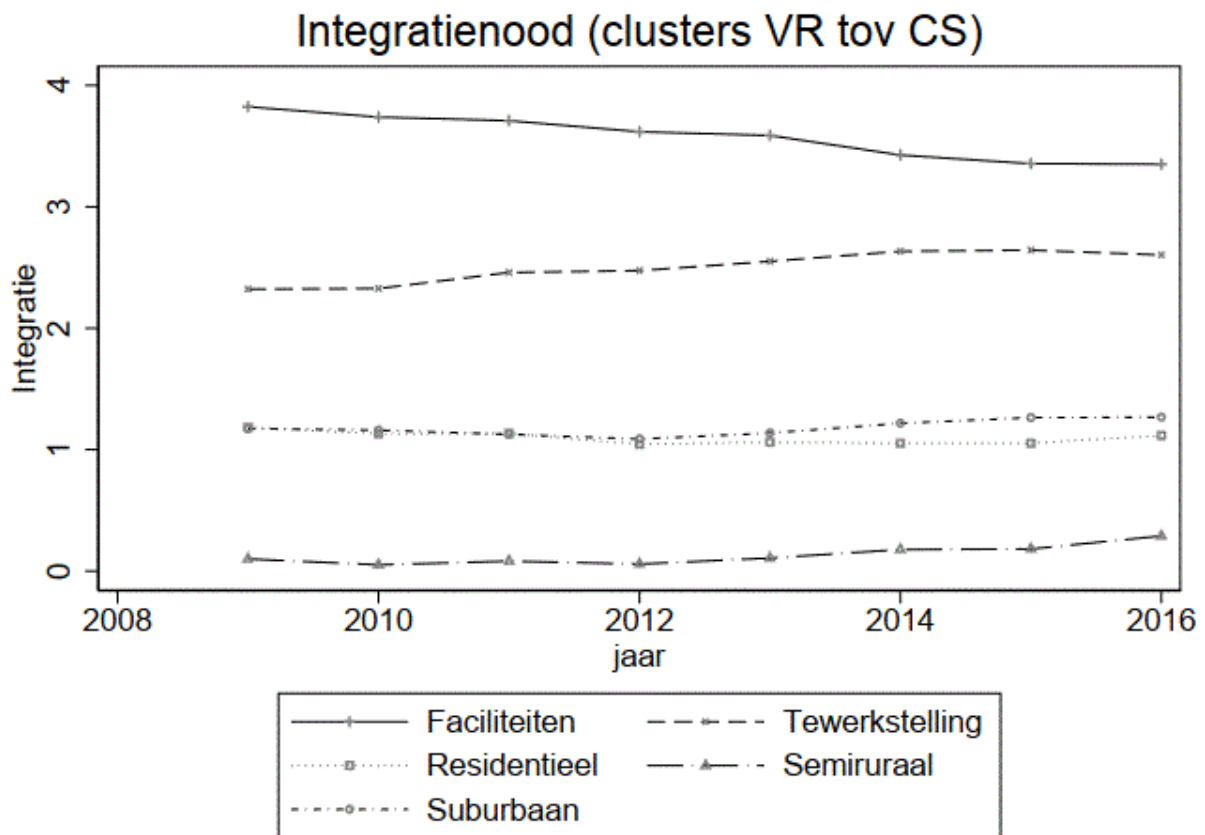
4.2.2 Vergelijking met de CS

De resultaten voor de volledige Rand worden weergegeven in Figuur 4.7, deze per deelcluster in figuur 4.8.

Figuur 4.7: Integratienood in de Vlaamse Rand in vergelijking met de CS

De hoofdfactor (gemiddelde 0 en standaardafwijking 1) onderliggend aan de gebruikte indicatoren, ligt ongeveer 1,9 standaardfouten boven deze in de CS.

Figuur 4.8: Integratienood in de deelclusters van de Vlaamse Rand in vergelijking met de CS

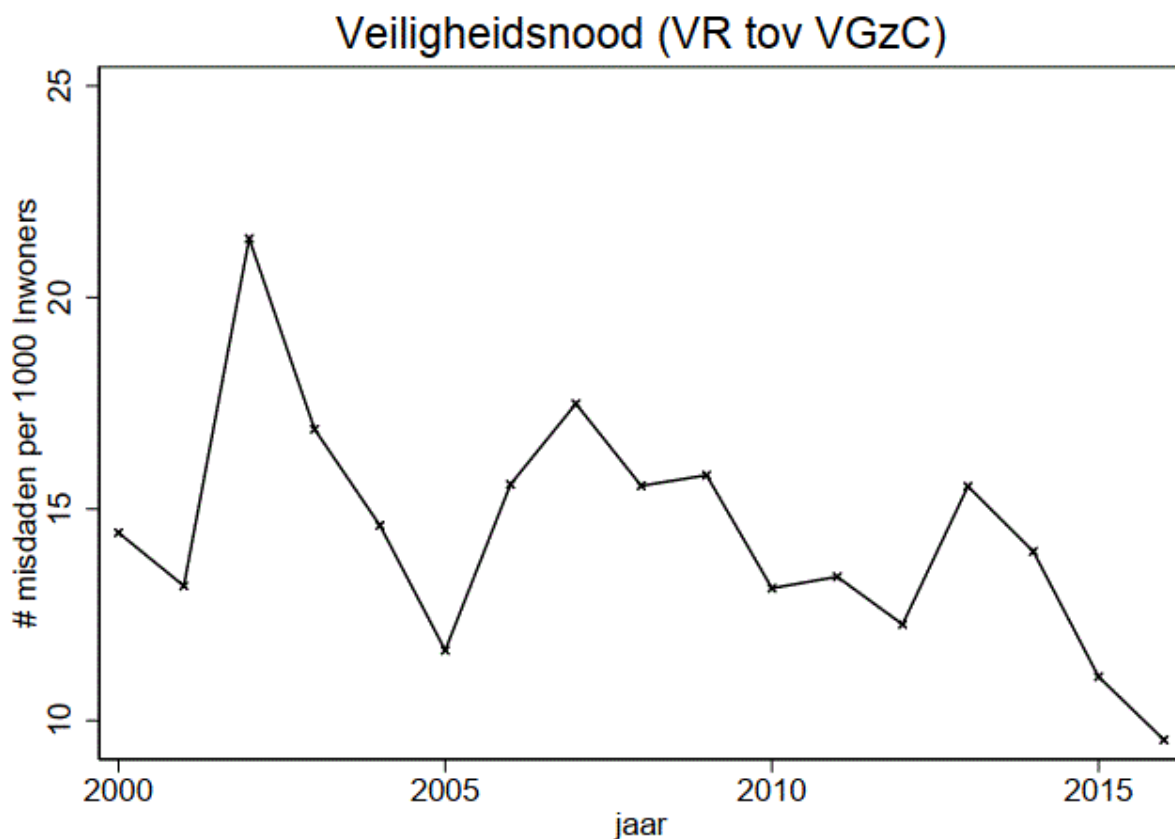
Deze hogere integratienood doet zich voor in alle deelclusters, opnieuw met uitzondering van de semirurale.

Uit de gecombineerde vergelijking van de Vlaamse Rand met de CS én met de rest van de Vlaamse gemeenten blijkt dat de integratienood in de Vlaamse Rand zonder enige twijfel het hoogst is.

4.3 Veiligheidsnood

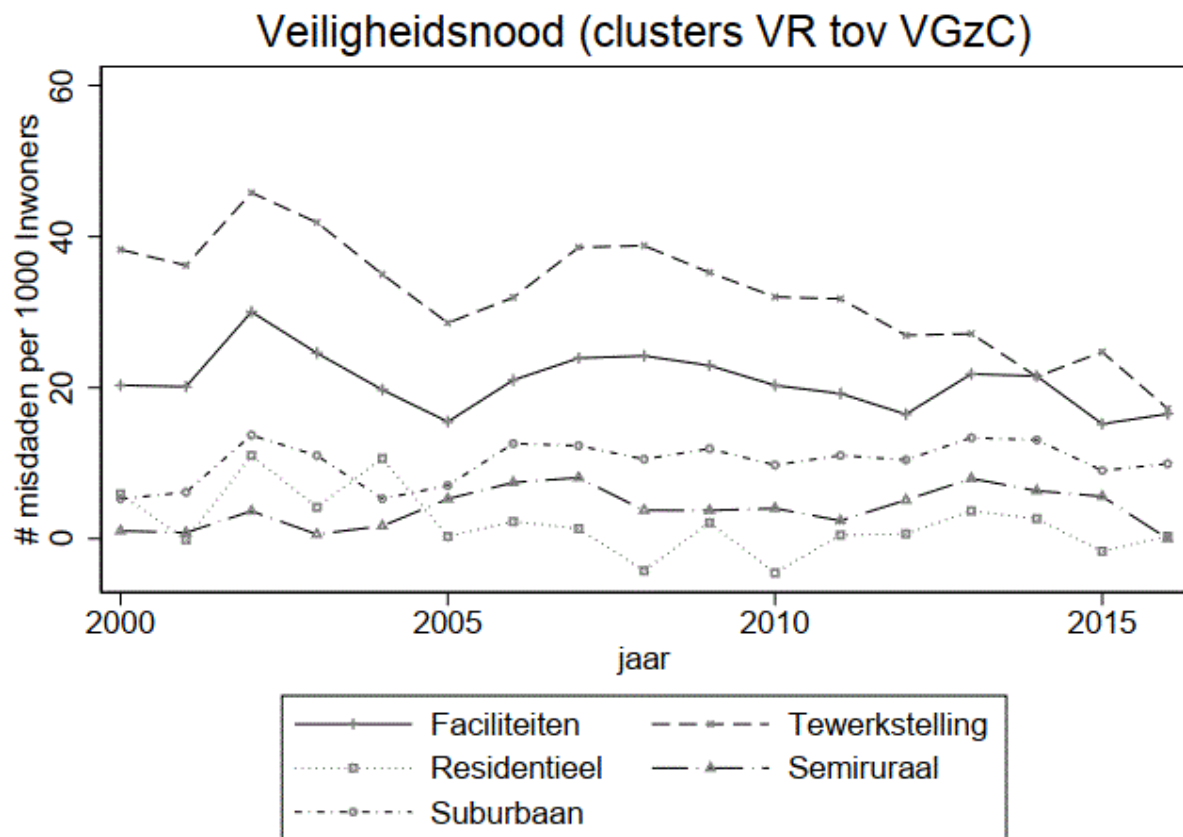
4.3.1 Vergelijking met de VGzC

Als indicator van de criminaliteitsintensiteit ten opzichte van de VGzC nemen we het gemiddeld aantal misdaden per duizend inwoners in de Vlaamse Rand, minus datzelfde gemiddelde in de VGzC.

Figuur 4.9: Veiligheidsnood in de Vlaamse Rand ten opzichte van de VGzC

Het aantal misdaden per duizend inwoners per jaar ligt in de Vlaamse Rand ongeveer 15% hoger dan in de VGzC.

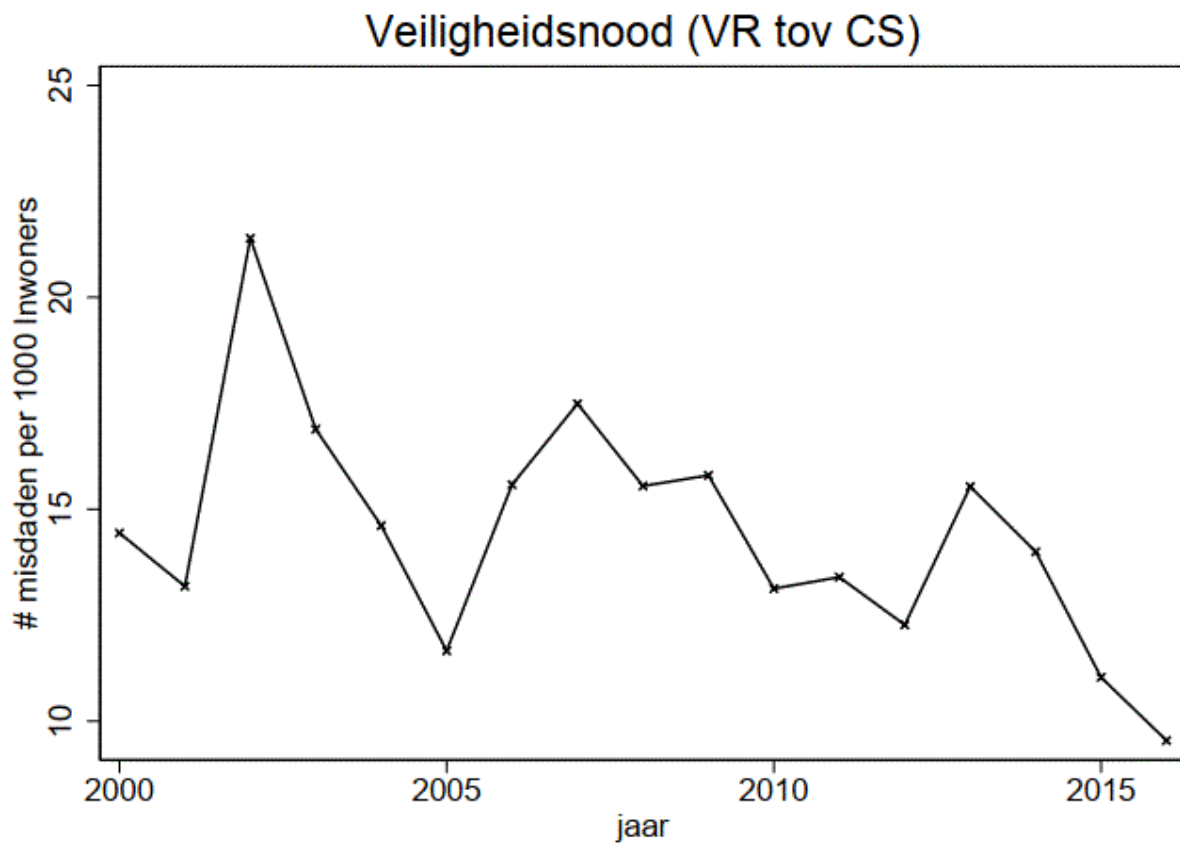

Figuur 4.10: Veiligheidsnood in de deelclusters van de Vlaamse Rand ten opzichte van de VGzC

Voor de tewerkstellingsgemeenten en de faciliteitengemeenten dragen bij aan dit hogere resultaat.

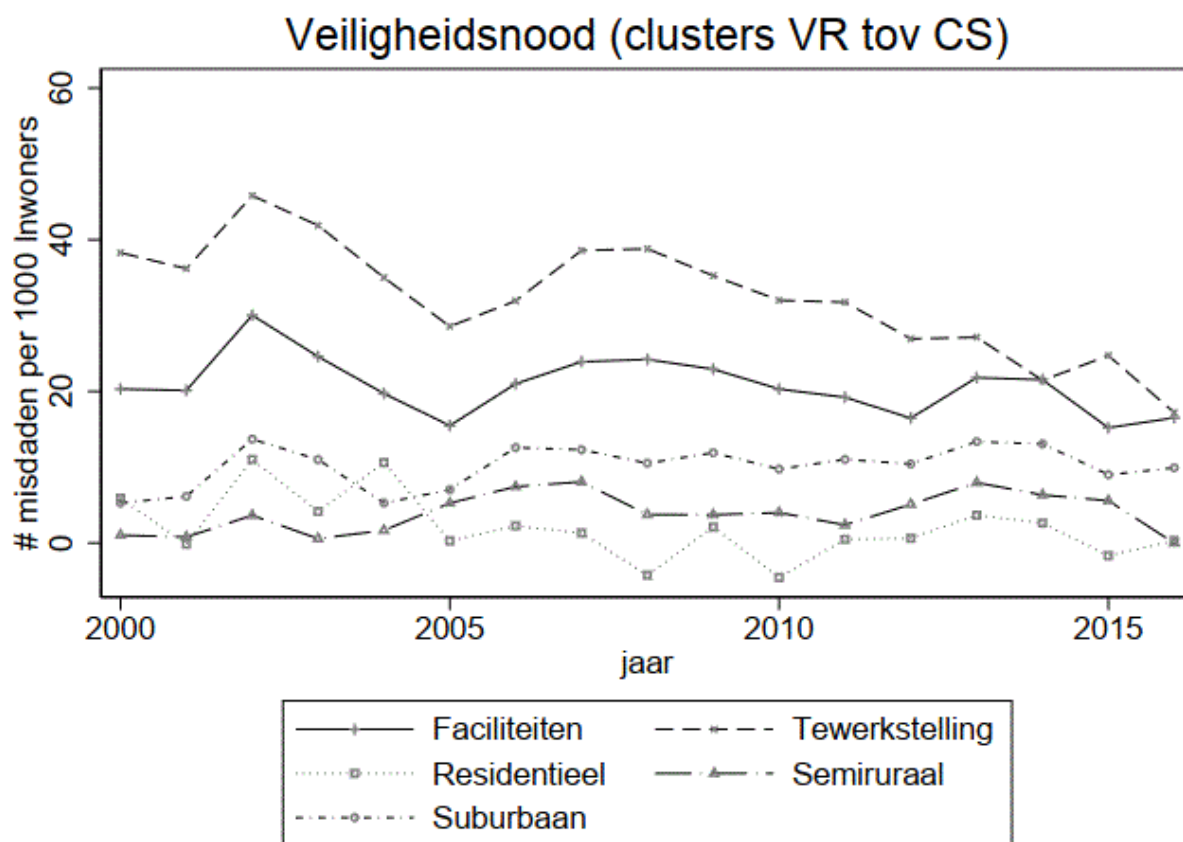
4.3.2 Vergelijking met de CS

Als indicator van de criminaliteitsintensiteit nemen we het gemiddeld aantal misdaden per duizend inwoners in de Vlaamse Rand minus datzelfde gemiddelde in de CS.

Figuur 4.11: Veiligheidsnood in de Vlaamse Rand in vergelijking met de CS

Het aantal misdaden per duizend inwoners per jaar ligt in de Vlaamse Rand ongeveer 15% hoger dan in de CS.

Figuur 4.12: Veiligheidsnood in de deelclusters van de Vlaamse Rand in vergelijking met de CS

Voor de tewerkstellingsgemeenten en de faciliteitengemeenten dragen bij aan dit relatief hoge resultaat.

Uit de gecombineerde vergelijking van de Vlaamse Rand met de CS én met de rest van de Vlaamse gemeenten blijkt dat de criminaliteit in de Vlaamse Rand zonder enige twijfel het hoogst is. De veiligheidsnood in de Vlaamse Rand lijkt het best vergelijkbaar met deze in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

4.4 Armoedenood

Om de armoedenood van de Rand te analyseren, gebruiken we alle beschikbare indicatoren⁹:

- % inwoners met verhoogde ziekte- of invaliditeitstegemoetkoming
- % wanbetalers

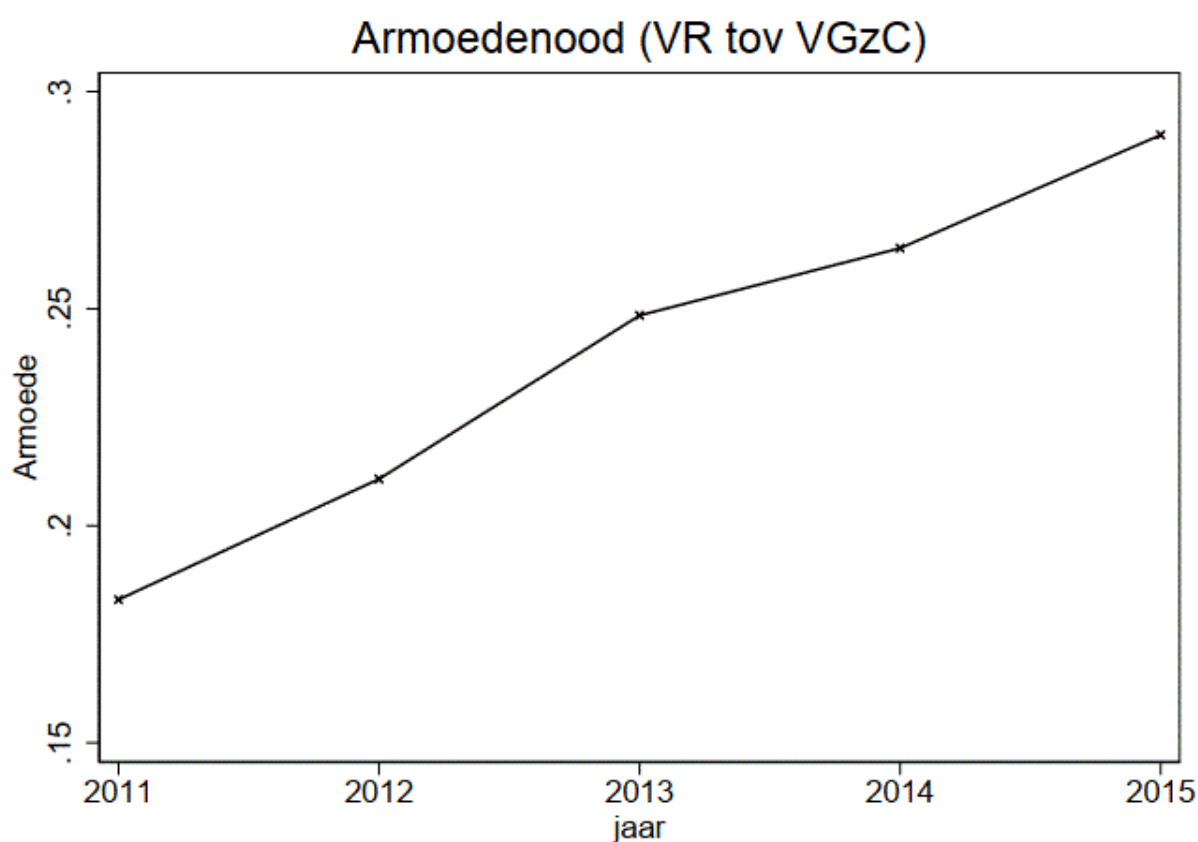
⁹ Merk op dat we het percentage leefloners niet gebruiken omdat dit een beleidscomponent bevat (non-takeup; strengheid v.h. OCMW).

- % personen met een lage werkintensiteit
- % kinderen in een gezin met lage werkintensiteit
- % kansarme kinderen volgens Kind & Gezin
- % inwoners met Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) of een Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB)
- % inwoners met een fiscale aangifte kleiner dan € 10.000
- % samenwonenden met een fiscale aangifte kleiner dan € 20.000
- % aansluitingen met een budgetmeter voor elektriciteit
- % afsluitingen v/d elektriciteit
- % aansluitingen met een budgetmeter voor gas
- % afsluitingen van gas

De constructie van de indicator verloopt analoog aan de mobiliteitsindicator.

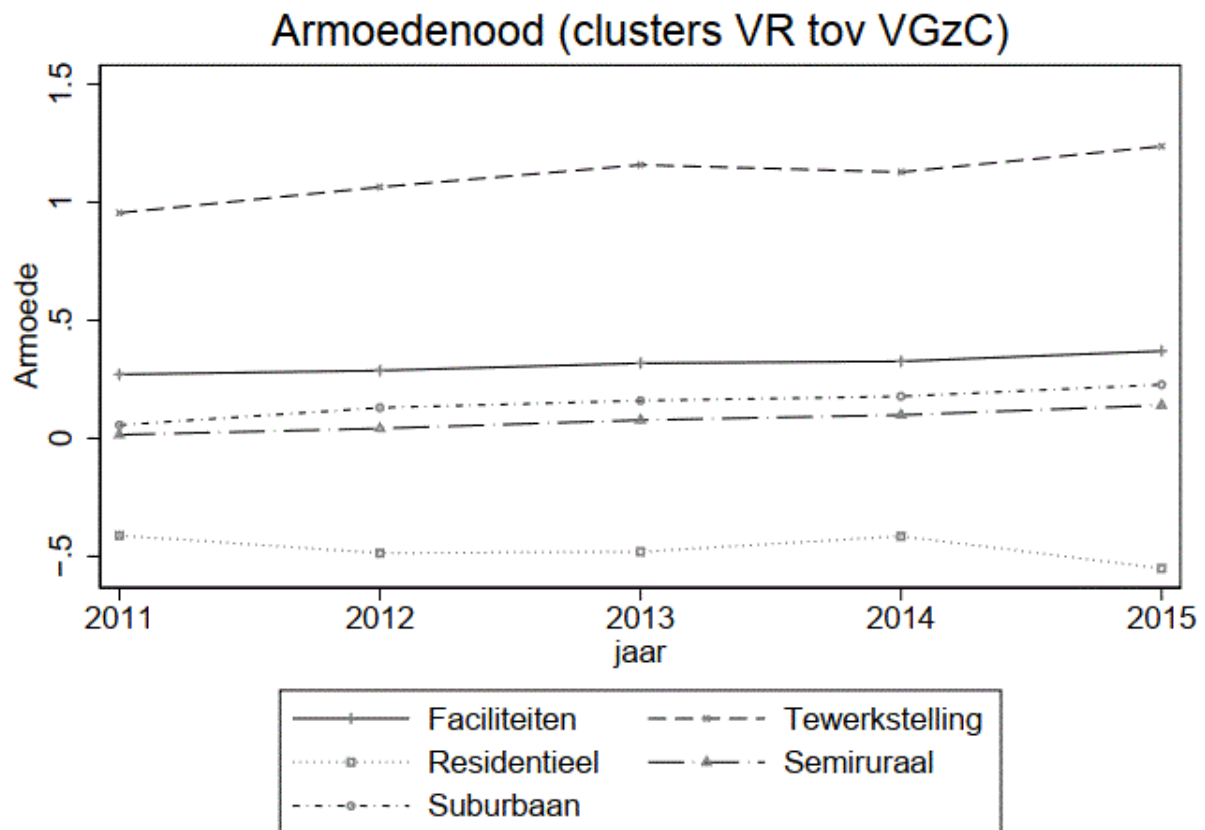
4.4.1 Vergelijking met de VGzC

De resultaten voor de volledige Rand worden weergegeven in Figuur 4.13, deze per deelcluster in Figuur 4.14.

Figuur 4.13: Armoedenood in de Vlaamse Rand ten opzichte van de VGzC

De hoofdfactor (gemiddelde 0 en standaardafwijking 1) onderliggend aan de gebruikte indicatoren, is systematisch hoger in de Vlaamse Rand in vergelijking met niet-centrumsteden en dit verschil lijkt toe te nemen tot 1/3 standaardfout in 2017.

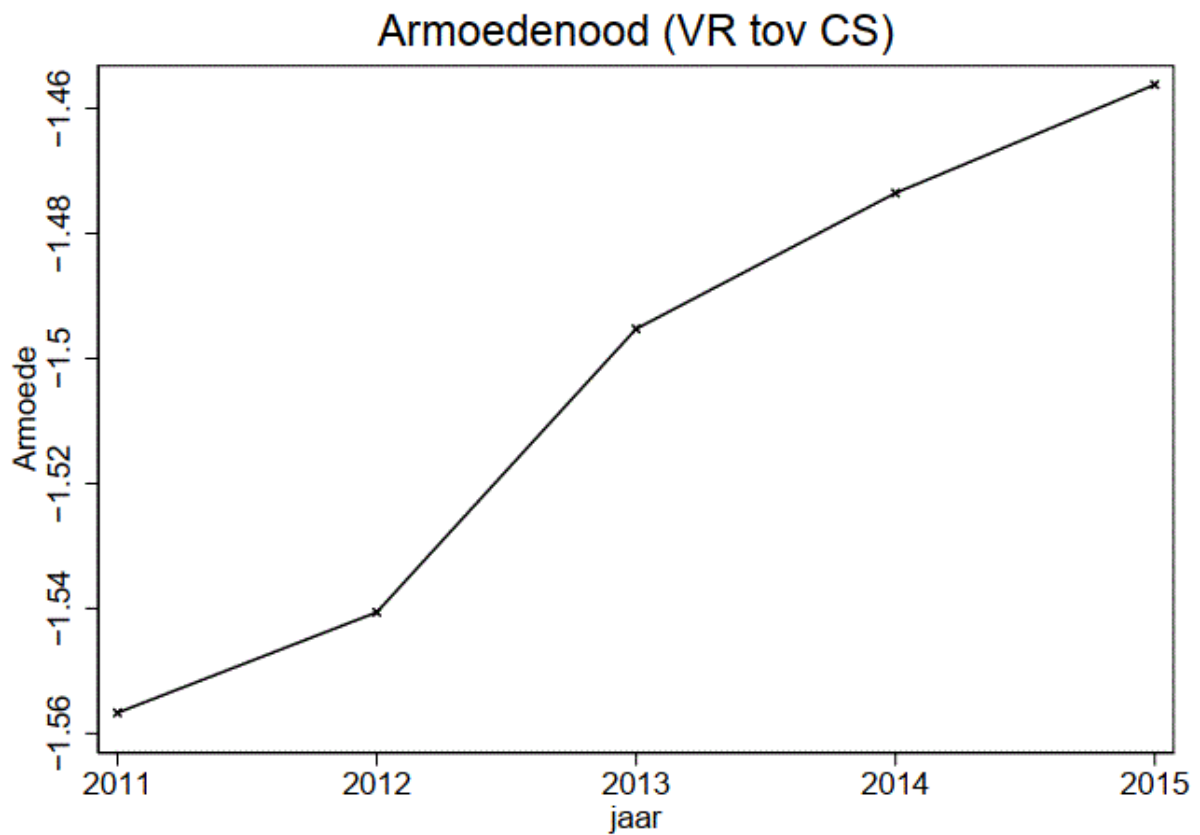

Figuur 4.14: Armoedenood in de deelclusters van de Vlaamse Rand ten opzichte van de VGzC

De cluster die hier het hardst toe bijdraagt is de tewerkstellingscluster, waar het verschil met de VGzC meer dan 1 standaardfout bedraagt. De tewerkstellingscluster behoort hiermee tot de 16% armste gemeenten van Vlaanderen. Merk op dat de Residentiële cluster minder armoede vertoont in vergelijking met de VGzC.

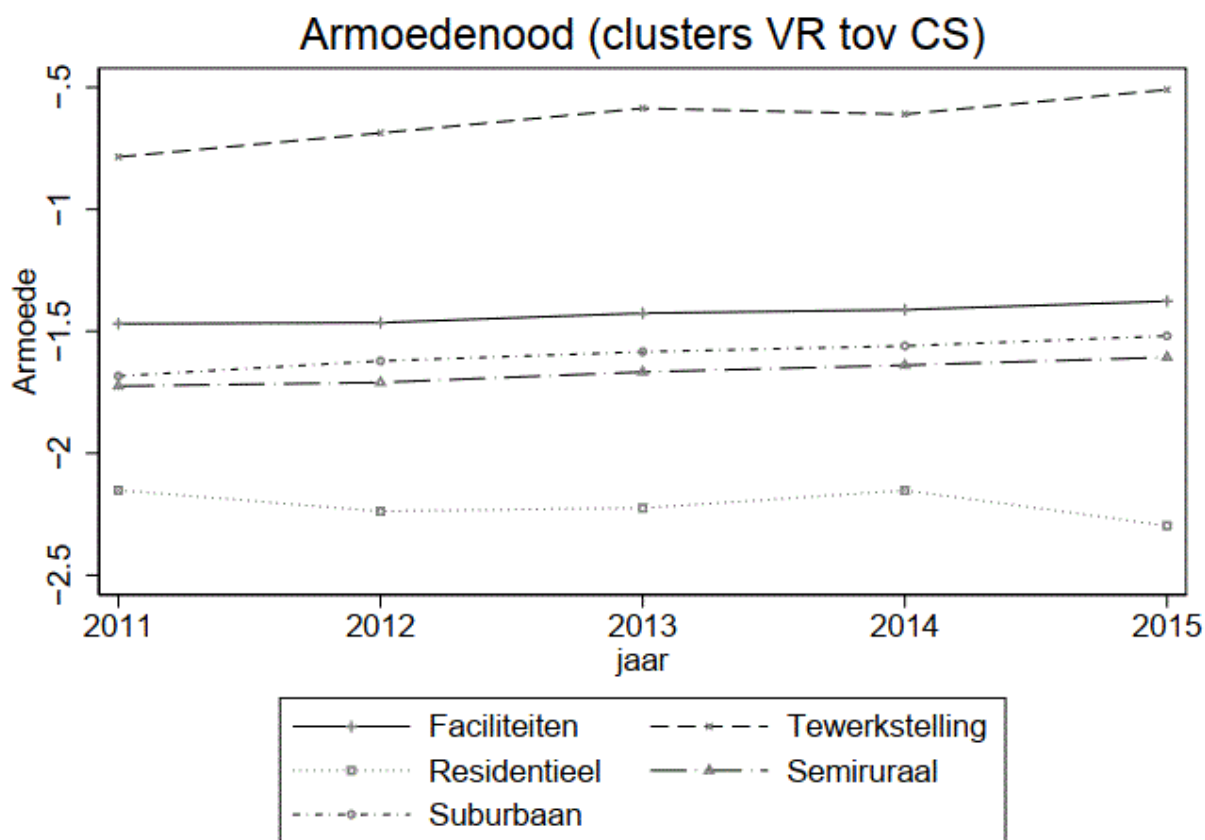
4.4.2 Vergelijking met de CS

De resultaten voor de volledige Rand worden weergegeven in Figuur 4.15, deze per deelcluster in Figuur 4.16.

Figuur 4.15: Armoedenood in de Vlaamse Rand in vergelijking met de CS

De hoofdfactor (gemiddelde 0 en standaardafwijking 1) onderliggend aan de gebruikte indicatoren, ligt systematisch 1,5 standaardfout lager in de Vlaamse Rand in vergelijking met de CS.

Figuur 4.16: Armoedenood in de deelclusters van de Vlaamse Rand in vergelijking met de CS

De armoedenood in de tewerkstellingscluster is het hoogst en vergelijkbaar met de CS.

5 CONCLUSIE

Sommige beleidsdomeinen scoren in de vergelijking met de Vlaamse steden en gemeenten zonder de centrumsteden (de VGzC-categorie) beter, terwijl andere slechter scoren. Voor ongeveer alle beleidsdomeinen valt de financiering van de Vlaamse Rand *onder* het ijkpunt als we rekening zouden houden met de bevolkingsaantallen. Dit impliceert een onderfinanciering in vergelijking met de bevolkingsaantallen van de centrumsteden (CS).

Wanneer we de noden van de Vlaamse Rand in de mate van het mogelijke vergelijken met de rest van Vlaanderen, kunnen we concluderen dat mobiliteit, integratie en veiligheid dwingender beleidsprioriteiten zijn in de Vlaamse Rand dan in de rest van Vlaanderen. Dit bevestigt de resultaten van een bevraging van stakeholders in de Rand van 2017 (Kavadias et al., 2018). De armoedeproblematiek is vooral acuut in de tewerkstellingsgemeenten van de Vlaamse Rand (Machelen, Vilvoorde en Zaventem). Op deze domeinen kan de Rand het best worden vergeleken met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze noden vereisen dan ook een aangepaste financiering. Een vergelijking volgens bevolking, maar ook volgens de noden lijken een ander financieringspatroon te suggereren. Vooral de specificiteit van de noden in de Vlaamse Rand duiden op de noodzaak om structurele oplossingen te voorzien.

Daarnaast zien we een grotere investering dan gemiddeld, voor groen alsook onderwijs. Beide domeinen bekleden een bijzondere positie. Inzake groen en natuur was het een duidelijke keuze van Vlaanderen om de „Groene gordel” rond Brussel te behouden. De aanwezigheid van dit groen vraagt aangepaste financiering. Ook inzake leren en onderwijs zien we een inhaalbeweging. De beperkte inplanting van scholen in de voorgaande periode in combinatie met de demografische groei dragen bij tot de capaciteitsdruk in het basis- maar ook in hogere mate het secundair onderwijs in de Vlaamse Rand.

Uit de gepresenteerde cijfers blijkt dat de 19 gemeenten die de Rand vormen geen sociodemografisch en economisch homogeen geheel vormen. De opdeling in vijf clusters van gemeenten laat een verschillend patroon en dus ook verschillende noden zien. Een beleid afgestemd op de Vlaamse Rand en de aanwending van additionele middelen dienen dan ook best toegewezen te worden in functie van objectief vastgestelde noden.

Tot slot willen we erop wijzen dat deze nota niet alle noden in kaart bracht. Evenmin konden we de Vlaamse rekeningen territoriaal uitsplitsen. Een fijnmazige analyse vraagt dan ook bijkomend onderzoek waarin dergelijke cijfers zouden kunnen worden gemonitord. Deze nota biedt echter wel de basis voor verdere beleidsdiscussies omtrent het opstellen van prioriteiten inzake financiering van de Vlaamse Rand.

6 BIBLIOGRAFIE

TOC \f \n 1-9 Agentschap Binnenlands Bestuur, sda. BBC: Strategisch en financieel beleid. Retrieved on 16/09/2019.

URL <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/bbc-strategisch-en-financieel-beleid>

Agentschap Binnenlands Bestuur, sdb. Gemeente- en stadsmonitor. Retrived on 20/08/2019.

URL <https://gemeente-en-stadsmonitor.vlaanderen.be>

Derudder, D., May 2009. De Vlaamse Rand: socio-economisch profiel en een blik op het Vlaams karakter. SVR-rapport 2009/5, Studiedienst van de Vlaamse Regering, Brussel.

Gielens, G., Mar. 2018. Typologie van de Vlaamse Brusselse gemeenten 2017, sociaaleconomische clusters. Gedownload op 30/10/2019.

URL <https://research.belfius.be/wp-content/uploads/2018/06/Typologie-van-de-gemeenten-NL\ tcm\ 80-150638.pdf>

Groenez, S., Surkyn, J., 2015a. Een capaciteitsmonitor voor het leerplichtonderwijs: meta-analyse. Tech. rep., HIVA, KU Leuven, onderzoek in opdracht van het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming.

URL <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=6230>

Groenez, S., Surkyn, J., 2015b. Een capaciteitsmonitor voor het leerplichtonderwijs: technisch rapport. Tech. rep., HIVA, KU Leuven, onderzoek in opdracht van het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming.

URL <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=6233>

Groenez, S., Surkyn, J., 2018. Een capaciteitsmonitor voor het leerplichtonderwijs, editie 2018: meta-analyse. Tech. rep., HIVA, KU Leuven, onderzoek in opdracht van het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming.

URL

<https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Metaanalysecapaciteitsmonitor\ 2018\ def.pdf>

Jacques, A., Vanweddigen, M., Vergeynst, T., Festraets, D., Noppe, J., 2017. Vlaamse Rand. een blik op de Vlaamse Rand 2017. Tech. rep., Departement Kanselarij en Bestuur, Statistiek Vlaanderen.

Janssens, R., 2014. Taal en Identiteit in de Rand. Een Analyse van de Taalsituatie in de Rand rond Brussel op Basis van de BRIO-Taalbarometer. VUBPress.

Janssens, R., 2019. De Rand Vertaald: een Analyse van de Taalsituatie op Basis van Taalbarometer 2 van de Vlaamse Rand. VUBPress.

Kavadias, D., Janssens, R., Mares, A., 2018. In de ban van de Rand. Verkennend onderzoek naar uitdagingen en kansen in de Vlaamse Rand rond Brussel. Tech. rep., BRIO & Documentatiecentrum Vlaamse Rand, Brussel, ism Hemmerechts, Kenneth en Goetvinck, Karla.

URL www.briobrusssel.be/node/11060

Rawls, J. B., 1999. A Theory of Justice. Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts.

Statistiek Vlaanderen, sda. Lokale statistieken. Retrieved on 16/09/2019.

URL <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/werking-bestuur/lokale-statistieken>

Statistiek Vlaanderen, sdb. Vlaamse openbare statistieken - inwoners. Retrieved on 10/05/2019.

URL <https://www.statistiekvlaanderen.be/bevolking/inwoners>